

"Банктік қызметтерді көрсету және банктердің, банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардың банктік қызметтерді көрсету үдерісінде туындайтын клиенттердің өтініштерін қарау қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2017 жылғы 28 шілдедегі № 136 қаулысына және "Екінші деңгейдегі банктерге, Қазақстан Республикасының бейрезидент-банктерінің филиалдарына арналған тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесін қалыптастыру қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2019 жылғы 12 қарашадағы № 188 қаулысына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы

Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2024 жылғы 27 желтоқсандағы № 93 қаулысы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2024 жылғы 30 желтоқсандағы № 35583 болып тіркелді

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

Осы қаулының қолданысқа енгізілу тәртібін 5 т. қараңыз

Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігінің Басқармасы **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

1. "Банктік қызметтерді көрсету және банктердің, банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардың банктік қызметтерді көрсету үдерісінде туындайтын клиенттердің өтініштерін қарау қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2017 жылғы 28 шілдедегі № 136 қаулысына (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 15541 болып тіркелген) мынадай өзгеріс және толықтыру енгізілсін:

көрсетілген қаулымен бекітілген Банктік қызметтерді көрсету және банктердің, банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардың банктік қызметтерді көрсету үдерісінде туындайтын клиенттердің өтініштерін қарау қағидаларында:

8-4, 8-6 мен 8-7-тармақтар мынадай редакцияда жазылсын:

"8-4. Банк Интернет арқылы банктік қарыз шартын жасасқанға дейін клиенттің ұялы байланыс құрылғысының абоненттік нөмірі туралы деректер енгізеді, көрсетілген нөмірге бір реттік пароль жібереді және Сәйкестендіру деректерімен алмасу орталығының қызметтерін пайдалану арқылы немесе банктің құрылғылары арқылы алынған биометриялық деректерді пайдалана отырып, клиентті биометриялық идентификаттау жүргізеді және клиентке Қағидалардың 7-тармағының 1) тармақшасында көзделген мәліметтер мен құжаттардан басқа, банктік қарыз бойынша мынадай ақпарат ұсынады:

1) банктік қарыз беру мерзімі;
2) банктік қарыздың шекті сомасы мен валютасы;
3) сыйақы мөлшерлемесінің түрі: тіркелген немесе өзгермелі, сыйақы мөлшерлемесі өзгермелі болған жағдайда есептеу тәртібі;

4) жылдық пайызбен сыйақы мөлшерлемесінің мөлшері және клиент өтініш берген күнге оның шынайы, жылдық, тиімді, салыстырмалы есептеудегі мөлшері (нақты құны);

5) банктік қарыз алу және оған қызмет көрсетумен (өтеумен) байланысты банктің пайдасына комиссиялардың, тарифтердің және өзге де шығыстардың толық тізбесі және мөлшері;

6) банктік қарыз шарты бойынша міндеттемелер орындалмаған жағдайда клиенттің жауапкершілігі мен тәуекелдері;

7) қарызды қамтамасыз ету туралы шарттың тарабы болып табылатын кепіл ұстаушының, кепілгердің, кепілдік берушінің және өзге де тұлғаның жауапкершілігі.

Осы тармақтың бірінші бөлігінде көзделген клиентті биометриялық идентификаттау жүргізу жөніндегі талап, берілген банктік қарыз шартының сомасы шегінде төлемдерді жүзеге асыру және (немесе) ақша аудару үшін төлем карточкасын қолдануды көздейтін банктік қарыз шартын Интернет арқылы жасасу жағдайында қолданылмайды.

8-6. Клиентті биометриялық идентификаттау кезінде клиенттің биометриялық деректерін қолдан жасау үшін статикалық бейнені немесе бейнежазбаны қолданудан қорғау қамтамасыз етіледі.

8-7. Банк клиенттің дербес деректерінің жария болуын анықтаған жағдайда, банк қосымша қауіпсіздік шараларын, соның ішінде, мыналарды қоса, бірақ олармен шектелмей жүзеге асырады:

1) клиентті қайта биометриялық идентификаттауды;

2) клиенттің жеке сәйкестендіру нөмірін мобильдік байланыс операторының дерекқорындағы абоненттік нөмір иесінің жеке сәйкестендіру нөмірімен салыстырып тексеру немесе "электрондық үкімет" веб-порталы арқылы клиенттердің мобильдік телефон нөмірлері базасында клиенттің жеке сәйкестендіру нөмірін салыстырып тексеру арқылы осы абоненттік нөмірдің клиентке тиесілігі туралы ақпарат алу жолымен клиенттің жеке сәйкестендіру нөмірінің оның абоненттік нөміріне тиесілігін тексеру;

3) клиент көрсеткен клиенттің ұялы байланыс құрылғысының абоненттік нөміріне оның дербес деректерін ұрлау туралы клиентті хабардар ете отырып және клиенттің кредиттер ресімдеуге ерікті тыйым салуын белгілеу жөніндегі ұсыныммен тексеру қоңырауын соғу.";

мынадай мазмұндағы 29-1-тармақпен толықтырылсын:

"29-1. Клиенттердің банктің ақпараттандыру нысандары арқылы, оның ішінде мобильдік қосымша арқылы келіп түсетін жолданымдары банктің ішкі құжаттарында көзделген тәртіппен тіркеледі. Осы мақсаттар үшін ақпараттандыру нысандарында, оның ішінде мобильдік қосымшада (бар болса) шағым беру үшін клиент оңай идентификастай алатын функционал көзделеді."

2. "Екінші деңгейдегі банктерге, Қазақстан Республикасының бейрезидент-банктерінің филиалдарына арналған тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесін қалыптастыру қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2019 жылғы 12 қарашадағы № 188 қаулысына (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 19632 болып тіркелген) мынадай өзгерістер мен толықтырулар енгізілсін:

көрсетілген қаулымен бекітілген Екінші деңгейдегі банктерге, Қазақстан Республикасының бейрезидент-банктерінің филиалдарына арналған тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесін қалыптастыру қағидаларында:

2-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"2. Қағидаларда мынадай ұғымдар пайдаланылады:

1) ақпараттық қауіпсіздік тәуекелі – конфиденциалдылықты бұзу, банк активтерінің тұтастығын немесе қолжетімділігін қасақана бұзу салдарынан зиянның пайда болу ықтималдығы;

2) ақпараттық технологиялар тәуекелі – банк пайдаланатын ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың істен шығуы (жұмыс істеуінің бұзылуы) салдарынан зиян туындау ықтималдығы;

3) алаяқтық белгілері бар төлем транзакциялары бойынша деректер алмасу орталығы - алаяқтық белгілері бар төлем транзакцияларын болғызбауға бағытталған шараларды жүзеге асыратын Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің заңды тұлғасы (бұдан әрі – ҚРҰБ антифрод-орталығы);

4) алаяқтық белгілері бар оқыс оқиғалар базасы – белгіленген нысан бойынша электрондық түрде жүргізілетін алаяқтық белгілері оқыс оқиғалар базасы;

5) алаяқтық тәуекелі – үшінші тұлғалардың және (немесе) банк қызметкерлерінің тарапынан алаяқтық әрекеттер салдарынан қаржылық шығындар мен беделдік тәуекелдердің туындау ықтималдығы;

6) банктің антифрод-жүйесі – банк қызметтерін пайдалану кезінде алаяқтық белгілері бар операциялардың алдын алу және анықтау үшін әзірленген және бағытталған техникалық және талдамалық шаралар кешені;

7) банктің уәкілетті алқалы органы – директорлар кеңесі, директорлар кеңесінің жанындағы комитет, басқарма, басқарманың жанындағы комитет;

8) бедел тәуекелі – қоғамда банктің сенімділігі, ол көрсететін қызметтердің сапасы немесе жалпы банк қызметінің сипаты туралы теріс ұғым қалыптасу салдарынан

клиенттік базаның тарылуы, өзге де даму көрсеткіштерінің төмендеуі нәтижесінде жоспарланған кірістерді алмау ықтималдығы;

9) дроппер – үшінші тұлғаға материалдық сыйақы үшін өзінің банктік шотына және (немесе) электрондық төлем құралына қолжетімділік берген, сол сияқты оларды құқыққа қарсы операцияларда рұқсатсыз пайдалануға әкеп соққан төлем құралдарын үшінші тұлғаға пайдалануға берген тұлға;

10) заңдық тәуекел – банктің не контрагенттің Қазақстан Республикасының азаматтық, салық, банктік заңнамасының, Қазақстан Республикасының мемлекеттік реттеу туралы, қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын бақылау және қадағалау туралы заңнамасының, Қазақстан Республикасының валюталық реттеу және валюталық бақылау туралы, төлемдер және төлем жүйелері туралы, зейнетақымен қамтамасыз ету туралы, бағалы қағаздар нарығы туралы, бухгалтерлік есеп және қаржылық есептілік туралы, кредиттік бюролар және кредиттік тарихты қалыптастыру туралы, коллекторлық қызмет туралы, депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы, қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл туралы, акционерлік қоғамдар туралы заңнамасының талаптарын, ал Қазақстан Республикасының бейрезиденттерімен қатынастарда - оның шығу елінің заңнамасының, сондай-ақ жасасқан шарттардың талаптарын сақтамауы салдарынан залалдардың туындау ықтималдығы;

11) капитал жеткіліктілігін бағалаудың ішкі процесі – активтердің көлемін, қызметтің сипаты мен күрделілік деңгейін, ұйымдастыру құрылымын, стратегиялық жоспарларды, банктің тәуекел-профилін, нормативтік құқықтық базасын есепке алғандағы маңызды тәуекелдерді басқару процестерінің жиынтығы, тұрақты қаржылық жағдайды және төлем қабілеттілігін ұстап тұру үшін банк капиталы жеткіліктілігінің нысаналы деңгейін анықтау мақсатында мұндай тәуекелдерді бағалау және біріктіру.

Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының капиталы деп, Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 22213 болып тіркелген, "Қазақстан Республикасы бейрезидент-банктері филиалдарының (оның ішінде Қазақстан Республикасы бейрезидент-ислам банктері филиалдарының) резерв ретінде қабылданатын активтерін қалыптастыру тәртібін және олардың ең төмен мөлшерін қоса алғанда, Қазақстан Республикасы бейрезидент-банктерінің филиалдары (оның ішінде Қазақстан Республикасы бейрезидент-ислам банктерінің филиалдары) үшін пруденциалдық нормативтерді және сақталуы міндетті өзге де нормалар мен лимиттерді, олардың нормативтік мәндерін және есептеу әдістемесін белгілеу туралы" Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2021 жылғы 12 ақпандағы № 23 қаулысының (бұдан әрі - №23 қаулы) талаптарына сәйкес есептелген Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының резерві ретінде қабылданатын активтер түсініледі;

12) капиталды қаржыландыру жоспары – банк капиталының күрт төмендеуіне ден қоюға арналған рәсімдер мен іс-әрекеттердің жиыны;

13) кепілмен қамтамасыз ету құнының статистикалық журналы – кепілмен қамтамасыз етудің сипаты мен сипаттамасын, сапаны тәуелсіз бағалаудың бірінші және неғұрлым өзекті бағалауының қорытындысы (бағалау күні, сапаны тәуелсіз бағалаудың атауы, бағалау құны, әдісі) бойынша ақпаратты, кепіл қызметінің қорытындысын (күні, құны), құнының әр түрлі болуының себептерін, өткізу бойынша ақпаратты қамтитын кепілмен қамтамасыз ету құнының ішкі журналы;

14) кепілсіз тұтынушылық қарыз – жеке тұлғаға кәсіпкерлік қызметті жүзеге асырумен байланысты емес мақсаттарға берілген, берілу сәтіне кепіл туралы талап қоюсыз банктік қарыз;

15) комплаенс-тәуекел – банктің және оның қызметкерлерінің Қазақстан Республикасының азаматтық, салық, банктік заңнамасының, Қазақстан Республикасының мемлекеттік реттеу туралы, қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын бақылау және қадағалау туралы заңнамасының, Қазақстан Республикасының валюталық реттеу және валюталық бақылау туралы, төлемдер және төлем жүйелері туралы, зейнетақымен қамтамасыз ету туралы, бағалы қағаздар нарығы туралы, бухгалтерлік есеп және қаржылық есептілік туралы, кредиттік бюролар және кредиттік тарихты қалыптастыру туралы, коллекторлық қызмет туралы, депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы, қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл туралы, акционерлік қоғамдар туралы заңнамасының талаптарын, банктің қызмет көрсету және қаржы нарығында операциялар жүргізу тәртібін реттейтін банктің ішкі құжаттарының, сондай-ақ банктің қызметіне ықпал ететін шет мемлекеттер заңнамасының талаптарын орындамау салдарынан шығындардың туындау ықтималдығы;

16) корпоративтік басқару – банк басқармасының (филиалы Қазақстан Республикасының аумағында ашылған Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкiнiң тиiстi атқарушы органы, Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының басшы қызметкерлері), акционерлердің, басшы қызметкерлердің және аудиторлар директорлар кеңесінің (филиалы Қазақстан Республикасының аумағында ашылған Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкiнiң тиiстi басқару органы) арасындағы өзара қарым-қатынастар, сондай-ақ банктің уәкілетті алқалы органдары арасындағы өзара қарым-қатынастар жүйесі.

Корпоративтік басқару жүйесі өкілеттіктер мен жауапкершілікті бөлуді ұйымдастыруға, сондай-ақ корпоративтік шешімдер қабылдау процесін құруға мүмкіндік береді;

17) кредиттік тәуекел – қарыз алушының немесе контрагенттің банктік қарыз шартының талаптарына сәйкес өз міндеттемелерін орындамау салдарынан туындайтын шығын ықтималдығы;

18) кредит төлеу қабілеттілігі – қарыз алушының болашақта банктік қарыз шарты бойынша міндеттемелерді толығымен және мерзімінде орындай алу мүмкіндігін бағалауға мүмкіндік беретін, қаржылық және қаржылық емес көрсеткіштермен ұсынылған кешенді құқықтық және қаржылық сипаттамасы;

19) кредит шарты – нәтижесінде банк тарапынан қарыз алушыға талаптар туындайтын (немесе келешекте туындауы мүмкін) қаржыландыру (шартты қаржыландыруды қоса) туралы банк пен қарыз алушы арасындағы келісім;

20) күтпеген оқиғалар орын алған жағдайда қаржыландыру жоспары – банктің өз міндеттемелері бойынша уақтылы жауап беру қабілетінің төмендеуіне ден қоюға арналған рәсімдердің жиынтығы мен іс-қимылдар жоспары;

21) қадағалап стресс-тестілеу – бұл оқиғалардың өрбуінің болжамды (стрестік) сценарийлеріне банктердің қаржылық орнықтылығын бағалауға бағытталған уәкілетті органның құралы. Банктер қадағалап стресс-тестілеуге қатысушылар үшін бірыңғай әдіснаманың және сценарийлердің негізінде ішкі модельдерді қолданумен есептеулер жүргізеді және уәкілетті органға стресс-тестілеудің нәтижелерін ұсынады. Бұл ретте, банктер жүргізілген есептеулердің сапасы мен стресс-тестілеудің нәтижелері үшін жауапты болады;

22) қаржы мониторингі жөніндегі уәкілетті орган – қаржы мониторингін жүзеге асыратын және қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға), терроризмді қаржыландыруға, жаппай қырып-жою қаруын таратуды қаржыландыруға қарсы іс-қимыл жөніндегі өзге де шараларды қабылдайтын мемлекеттік орган;

23) қорғалатын ақпаратқа ие бөлімше – банк бөлімшесі, ақпарат иесі, ақпараттың конфиденциалдылығын, тұтастығын немесе қолжетімділігін бұзу банкті шығындарға алып келеді;

24) маңызды ақпараттық актив – Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 16772 болып тіркелген, "Банктердің және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардың ақпараттық қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қойылатын талаптарды, Ақпараттық жүйелердегі бұзушылықтар, іркілістер туралы мәліметтерді қоса алғанда, ақпараттық қауіпсіздіктің оқыс оқиғалары туралы ақпаратты беру қағидалары мен мерзімдерін бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2018 жылғы 27 наурыздағы №48 қаулысына (бұдан әрі - №48 қаулы) сәйкес айқындалатын ақпараттық актив;

25) маңызды тәуекел – іске асырылуы банктің қаржылық тұрақтылығының нашарлауына алып келетін тәуекел;

26) мүдделер қақтығысы – банктің, оның акционерлерінің (филиалы Қазақстан Республикасының аумағында ашылған Қазақстан Республикасының

бейрезидент-банкiнiң басқару органының лауазымды адамдары, Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының басшы қызметкерлерi) және (немесе) оның қызметкерлерiнiң жеке мүдделiлiгi және олардың өз лауазымдық өкiлеттiктерiн тиiсiнше орындауы немесе банктiң және (немесе) оның қызметкерлерiнiң және (немесе) клиенттерiнiң мүлiктiк және өзге де мүдделерi арасында қарама-қайшылық туындайтын жағдай, бұл банк және (немесе) оның клиенттерi үшiн қолайсыз салдарға әкеп соқтыруы мүмкiн;

27) нарықтық тәуекел – нарықтық пайыздық мөлшерлемелердiң, шетел валюталары бағамдарының, қаржы құралдарының, тауарлардың нарықтық құнының өзгерiстерiнде байқалатын нарықтық жағдайдың тиiмсiз өзгерiстерi себеп болатын баланстық және баланстан тыс баптары бойынша қаржы шығыны туындау ықтималдығы;

28) операциялық тәуекел – стратегиялық тәуекел және беделдiк тәуекелдi қоспағанда, қолайсыз және жеткiлiксiз iшкi процестер, адами ресурстар мен жүйелер, немесе сыртқы оқиғалардың ықпалының нәтижесiнде шығындардың пайда болу ықтималдылығы;

29) орнықты даму жөнiнде ақпарат - ESG (Environmental, Social, Governance (Инвайрэнмэнтл, Соушл, Гавернэнс) - банк орнықты даму жөнiнде есеп шеңберiнде жария ететiн орнықты даму саласындағы қаржылық емес ақпарат.

30) орнықты даму жөнiнде есеп – ESG (Environmental, Social, Governance) - экология, әлеуметтiк жауапкершiлiк және экологиялық және әлеуметтiк тәуекелдердi басқару жүйесiнiң, корпоративтiк басқару жүйесiнiң жұмыс iстеуi мәселелерiн қамтитын есеп және (немесе) жылдық есеп;

31) өтiмдiлiк жеткiлiктiлiгiн бағалаудың iшкi процесi – банктiң өтiмдiлiктiң тиiстi деңгейiн ұстап тұруы және қызмет, валюта түрiне байланыссыз түрлi уақыттық аралықтарда өтiмдiлiк тәуекелiн басқарудың тиiстi жүйесiн енгiзу мақсатында өтiмдiлiк тәуекелiн басқару процестерiнiң жиынтығы;

32) өтiмдiлiк тәуекелi – банктiң өз мiндеттемелерiн елеулi шығындарсыз белгiленген мерзiмде орындауға қабiлетсiздiгi нәтижесiнде қаржылық залалдардың туындау ықтималдығы;

33) пайыздық тәуекел – банктiң активтерi, пассивтерi бойынша пайыздық мөлшерлемелердiң қолайсыз өзгеруiнiң салдарынан шығындардың (зияндардың) пайда болу тәуекелi;

34) саясат – банктiң директорлар кеңесi бекiткен, банктiң тиiмдi қызмет етуiн және оның қызметiнiң стратегиясына, тәуекел бейiнiне, тәуекел дәрежесiне сәйкестiгiн қамтамасыз ететiн негiзгi сандық және сапалық өлшемдерiн, қағидаттарын, стандарттарын айқындайтын iшкi құжат. Саясат шеңберiнде банктiң директорлар кеңесi жекелеген рәсiмдердi, процестердi, нұсқаулықтарды сипаттайтын тиiстi iшкi құжаттардың болуын қамтамасыз етедi;

35) стратегиялық тәуекел – банктің стратегиялық дамуын айқындайтын және банктің қызметіне тән қауіптерді жеткілікті түрде есепке алмаудан көрінетін шешімдер қабылдау, банктің бәсекелестер алдында басымдыққа жетуі мүмкін қызметтің перспективалық бағыттарын дұрыс немесе жеткілікті түрде негіз келтіріп айқындамау, банк қызметінің стратегиялық мақсаттарына жетуді қамтамасыз ететін қажетті ресурстар мен ұйымдастыру шараларының болмауы немесе толық көлемде қамтамасыз етілмеуі кезінде жіберілген қателер (кемшіліктер) нәтижесінде залалдардың туындау ықтималдығы;

36) стресс-тестілеу – ерекше, бірақ ықтимал оқиғалардың банктің қаржылық жағдайына әлеуетті әсерін бағалау әдісі;

37) тәуекел – күтілетін немесе көзделмеген оқиғалардың банктің қаржылық орнықтылығына, оның капиталына және (немесе) кірістеріне теріс әсер етуі мүмкін ықтималдық;

38) тәуекел-бейін – тәуекел түрлерінің және әлсіз тараптарды анықтау және тәуекелдерді басқару жүйесі шеңберіндегі келесі іс-қимылдардың басымдығын айқындау үшін банктің банк қызметінің барлық түріне тән тәуекелдер түрлеріне ұшырау дәрежесін сипаттайтын өзге мәліметтердің жиынтығы;

39) тәуекел дәрежесі – банк стратегияны іске асыру кезінде қабылдауға дайын не алып тастауға ниетті маңызды тәуекелдердің біріктірілген деңгейі (деңгейлері);

40) тәуекел дәрежесін мәлімдеу – банктің директорлар кеңесі бекітетін, маңызды тәуекелдердің банк қабылдауға дайын не стратегияны іске асыру кезінде алып тастауға ниетті болатын біріктірілген деңгейі (деңгейлері) (тәуекелдің рұқсат етілген мөлшерінің лимиттері) сипатталатын құжат. Тәуекел дәрежесін мәлімдеу кірістілікке, капиталға, өтімділікке, тәуекелдерге қатысты көрсеткіштерді, өзге қолданылатын көрсеткіштерді қоса алғанда, сапалық сипаттағы, сондай-ақ сандық сипаттағы мәмілені қамтиды;

41) тәуекел-мәдениет – тәуекелдердің банктің қаржылық жай-күйіне әсер етуін азайту мақсатында, банктің тәуекелдерді түсінуіне, қабылдауына, басқаруына және бақылауына бағытталған процестері, рәсімдері, ішкі қағидалары, сондай-ақ ұйымдық құрылымның барлық қатысушыларының кәсіби қызметінің этикалық нормалары және стандарттары. Тәуекел-мәдениет банк қызметінің қолданыстағы бекітілген рәсімдерін, процестерін және тетіктерін толықтырады және тәуекелдерді басқару жүйесінің ажырамас құрауышы болып табылады;

42) тәуекелді өңдеу – тәуекелдерді өзгерту жөніндегі шараларды таңдау және іске асыру процесі;

43) тәуекелдер тізілімі – тәуекелдердің өлшемшарттары мен туындау себептері, олардың туындау ықтималдығы, әсері (залалы), тәуекелдерді өңдеу басымдығы мен әдістері бар құрылымдалған тәуекелдер тізілімі;

44) уәкілетті орган – қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын реттеуді, бақылауды және қадағалауды жүзеге асыратын мемлекеттік орган;

45) ұйымдастыру құрылымы – банктің бағыныстылық, есеп беру құрылымын көрсететін басқару органдарының, басшы қызметкерлерінің және құрылымдық бөлімшелерінің сандық құрамын және жүйесін белгілейтін ішкі құжат және (немесе) ішкі құжаттардың жиынтығы;

46) цифрлық активтер платформасын басқару бойынша қызметтер көрсететін "Астана" халықаралық қаржы орталығының қатысушысы – "Астана" халықаралық қаржы орталығының қолданыстағы құқығына сәйкес тіркелген және "Астана" халықаралық қаржы орталығының аумағында цифрлық активтер платформасын басқару жөніндегі қызметті жүзеге асыратын заңды тұлға;

47) ішкі (экономикалық) капитал – маңызды тәуекелдерді, оның ішінде әлеуетті, банк қабылдаған, меншікті модельдерді қолданумен банктің ішінде есептелген капитал;

48) экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару жүйесі - банктің қарыз алушыларын кредиттеу кезінде экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді анықтау және басқару үшін саясаттар, рәсімдер, құралдар мен ішкі ресурстардың кешені;

49) экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді кешенді бағалау (ESDD (Environmental and Social Due Diligence (Инвайрэнмэнтл энд Соушл Дью Дилиджэнс) - қарыз беру банк үшін әлеуетті міндеттеме немесе тәуекел болуы мүмкін экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерге әкелмейтініне көз жеткізу мақсатында банктің әлеуетті клиентінің қызметімен байланысты әлеуетті экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді талдау.

Қағидалардың талаптарын Қазақстан Республикасы бейрезидент-банкiнiң филиалына қолданған кезде:

директорлар кеңесі деп Қазақстан Республикасы бейрезидент-банкiнiң тиісті басқару органы түсiнiледi;

басқарма деп Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының басшы қызметкерлері түсiнiледi;

меншікті капитал деп № 23 қаулысының талаптарына сәйкес есептелген резерв ретінде қабылданатын активтер түсiнiледi;

қаржылық есептілік деп Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының бухгалтерлік есебiнiң деректерi бойынша есептілік түсiнiледi;

тәуекел-менеджмент басшысы деп Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының тәуекелдерді басқару жөнiндегi бөлiмше басшысы түсiнiледi;

бас комплаенс-бақылаушы деп Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының комплаенс-бақылау жөнiндегi бөлiмше басшысы түсiнiледi.

Қағидалардың талаптарын қолдану кезінде:

әлеуметтік тәуекелдер деп клиенттерді, өнім берушілерді және өзге де мүдделі тараптарды қоса алғанда, қоғаммен өзара іс-қимылдан туындайтын шығындардың туындау ықтималдылығы түсініледі;

экологиялық тәуекелдер деп табиғи орта және (немесе) оның жекелеген құрауыштары үшін елеулі және қайтымсыз салдары бар экологиялық залал немесе адамдардың өміріне және (немесе) денсаулығына зиян келтіру тәуекелдері түсініледі;

ESG тәуекелдері (Environmental, Social, Governance (Инвайрэнмэнтл, Соушл, Гавернэнс) (бұдан әрі-ESG-тәуекелдер) деп банктің пайдасы мен шығынына әсер ететін экологиялық тәуекелдер, әлеуметтік тәуекелдер және корпоративтік басқару тәуекелдері түсініледі.";

21-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"21. Банктің директорлар кеңесінің негізгі қағидаттары мен міндеттеріне мыналар жатады:

1) ұсынылатын ақпаратты адал, тиісті сақтықпен және ұқыптылықпен (duty of care (дьюти оф кэр) жан-жақты талдау негізінде банктің мүддесіне ұтымды шешімдер қабылдау және іс-әрекет ету. Егер директорлар кеңесінің мүшелері бұл ретте өрескел ұқыпсыздық көрсетпеген болса, сақ және ұқыпты болу міндеті бизнес-шешімдер қабылдау процесіндегі қателерге қолданылмайды;

2) банкпен ерекше қатынастағы адамдардың жеке пайдаларын, банктің мүддесіне зиян келтіретін мүдделерін (duty of loyalty (дьюти оф лоялти) ескермей банктің мүддесі үшін шешімдер қабылдау және адал түрде іс-әрекет ету;

3) банктің қызметіне белсенді түрде тарту және банк қызметінің нақты өзгерістері және сыртқы талаптар туралы хабардар ету, сондай-ақ банктің ұзақ мерзімді перспективадағы мүддесін қорғауға бағытталған уақытылы шешімдер қабылдау;

4) корпоративтік басқару кодексінің жобасын және (немесе) оған өзгерістерді алдын ала қарау.

Корпоративтік басқару кодексі шеңберінде мүдделер қайшылығын басқару рәсімі және оны іске асыру, сондай-ақ орындалуын бақылау тетіктері әзірленеді. Рәсім мынадай құрауыш бөліктерді қамтиды:

банк қызметіндегі мүдделер қайшылығын барынша азайту рәсімдерінің тетігі;

мүдделер қайшылығын болдырмау мақсатында басқа ұйымның лауазымды тұлғасының функцияларын орындауға кіріскенге дейін директорлар кеңесінің мүшесі өтетін мақұлдау процесі;

директорлар кеңесі мүшелерінің мүдделер қайшылығын жасайтын немесе оның туындауының әлеуетті себебі болып табылатын кез келген мәселе бойынша дереу ақпарат ұсыну міндеті;

директорлар кеңесі мүшелерінің мәселелер бойынша дауыс беруден қалыс қалу міндеті, олардың шеңберінде директорлар кеңесі мүшесінің мүдделер қайшылығы бар; директорлар кеңесінің рәсімнің ережелерін бұзушылықтарға ден қою тетігі.

Корпоративтік басқару кодексі шеңберінде рәсімдер әзірленеді, олар арқылы банк қызметкерлері банктің қызметіне қатысты бұзушылықтар туралы конфиденциалды түрде хабарлайды;

5) банктің корпоративтік басқару жүйесінің мынадай қағидаттарға сәйкестігін қамтамасыз ету:

банк қызметінің ауқымы мен сипатына, оның құрылымына, тәуекелдер саласына, банктің бизнес-моделіне сәйкестігі;

акционерлердің Қазақстан Республикасының азаматтық, банктік заңнамасына, Қазақстан Республикасының акционерлік қоғамдар туралы заңнамасына сәйкес көзделген құқықтарын қорғау және осы құқықтарды іске асыруды қолдау;

Қазақстан Республикасының банктік заңнамасына, Қазақстан Республикасының мемлекеттік реттеу туралы, қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын бақылау және қадағалау туралы заңнамасының, Қазақстан Республикасының валюталық реттеу және валюталық бақылау туралы, төлемдер және төлем жүйелері туралы, бағалы қағаздар нарығы туралы, қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл туралы, акционерлік қоғамдар туралы заңнамасына сәйкес ақпаратты уақтылы және шынайы түрде ашуды қамтамасыз ету;

орнықты даму жөніндегі ақпараттың (ESG) уақтылы және дәйекті жария болуын бақылау;

өз міндеттерін орындау үшін директорлар кеңесі мүшелерінің толық, өзекті және уақытылы ақпаратқа қолжетімділігі бар;

б) мынадай ішкі құжаттарды бекіту және олардың орындалуын бақылау:

банктің ұйымдық құрылымы;

банктің даму стратегиясы;

банктің, оның ішінде банктің даму стратегиясының ажырамас бөлігі болып табылатын орнықты даму стратегиясы;

банктің рентабельділігін басқару саясаты;

стресс-тестілеу рәсімдері және сценарийлері;

көзделмеген ахуал жағдайына арналған қаржыландыру жоспары;

қызметтің үздіксіздігін басқару саясаты;

банктің директорлар кеңесіне тікелей есеп беретін банктің басшы қызметкерлеріне және банк қызметкерлеріне сыйақы төлеудің ішкі тәртібі;

кадр саясаты;

еңбекақы төлеу саясаты;

есеп саясаты;

тариф саясаты;

кредит саясаты;

проблемалық активтер саясаты;

капитал жеткіліктілігін бағалаудың ішкі процесінің (бұдан әрі – КЖБІП) негізгі тәсілдері мен қағидаттарын регламенттейтін құжат;

өтімділік жеткіліктілігін бағалаудың ішкі процесінің (бұдан әрі – ӨЖБІП) негізгі тәсілдері мен қағидаттарын регламенттейтін құжат;

банктің ақпараттық технологиялар және ақпараттық қауіпсіздік тәуекелдерін басқару саясаты (саясаттары);

ішкі бақылау саясаты;

кредиттік тәуекелді басқару саясаты;

экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару жөніндегі саясаттар кешені;

орнықты даму саясаты;

нарықтық тәуекелді басқару саясаты;

операциялық тәуекелді басқару саясаты;

комплаенс-тәуекелді басқару саясаты;

қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыру (бұдан әрі – АЖ/ТҚ) тәуекелін басқару саясаты;

кепіл саясаты;

өтімділікті басқару саясаты;

ішкі аудит саясаты, ішкі аудитор этикасының кодексі, ішкі аудит бөлімшесі туралы ереже, ішкі аудитті жүзеге асыру рәсімдері, ішкі аудиттің жылдық жоспары;

ішкі аудиторды тарту саясаты (рәсімдері);

7) банктің тәуекел дәрежесінің стратегиясын және тәуекел дәрежесінің деңгейін бекіту;

8) тәуекел дәрежесі стратегиясының, тәуекел дәрежесі деңгейлерінің және тәуекелдерді басқару саясатының сақталуына бақылауды жүзеге асыру;

9) бухгалтерлік есепке жауапты қаржы қызметінің болуын және қаржылық есептіліктің сапалы жасалуын қамтамасыз ету;

10) аудиторлық ұйым растаған жылдық қаржылық есептілікті алдын ала бекіту, сондай-ақ қажеттілігі бойынша мерзімді тәуелсіз тексерулер жүргізуге сұрату жіберу;

11) банк басқармасының мүшелерін (филиалы Қазақстан Республикасының аумағында ашылған Қазақстан Республикасы бейрезидент-банкiнiң тиiстi атқарушы органының мүшелерін) сайлау, тәуекел-менеджмент басшысын, ішкі аудит басшысын және бас комплаенс-бақылаушыны тағайындау;

12) анықталған бұзушылықтарды жоюды кейіннен бақылай отырып, аудит комитеті жіберген есептерді қарау;

13) банк қызметкерлері банктің қызметіне және Қазақстан Республикасының азаматтық, салық, банк заңнамасының, Қазақстан Республикасының қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын мемлекеттік реттеу, бақылау және қадағалау туралы заңнамасының, Қазақстан Республикасының валюталық реттеу және валюталық бақылау туралы, төлемдер және төлем жүйелері туралы, зейнетақымен қамсыздандыру туралы, бағалы

қағаздар рыногы туралы, бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік туралы, кредиттік бюролар және кредиттік тарихты қалыптастыру туралы, коллекторлық қызмет туралы, депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы, қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл туралы, акционерлік қоғамдар туралы заңнамасының талаптарына қатысты бұзушылықтар, сондай-ақ асыра сілтеушіліктер туралы конфиденциалды түрде хабарлайтын банк рәсімдерінің тиімді сақталуын бақылау;

14) банкте қорғаудың мынадай үш желісін қалыптастыру:

қорғаудың бірінші желісін банктің тәуекелдерді уақтылы анықтауға, бағалауға, олар туралы ақпаратты қорғаудың екінші желісінің бөлімшелеріне жіберуге, сондай-ақ тәуекелдерді басқаруға жауапты құрылымдық бөлімшелері қамтамасыз етеді. Қорғаудың бірінші желісі банктің тәуекел дәрежесінің бекітілген деңгейлері шеңберінде операцияларды жүзеге асырады және тәуекелдерді басқарудың қабылданған саясаттары шеңберінде жұмыс істейді;

қорғаудың екінші желісін тәуекелдерді басқару, комплаенс-бақылау жөніндегі тәуелсіз бөлімшелер және бақылау функцияларын (құзыретінің шеңберінде қоса алғанда қауіпсіздік, қаржылық бақылау, кадрмен қамтамасыз ету, заң тәуекелін, операциялық тәуекелді басқару функцияларын жүзеге асыратын бөлімшелер) жүзеге асыратын басқа бөлімшелер қамтамасыз етеді. Тәуекелдерді басқару бөлімшесі (бөлімшелері) банктің қызметіндегі тәуекелдерге кешенді талдау жүргізеді, банктің директорлар кеңесіне және тәуекелдерді басқару мәселелері жөніндегі комитетке қажетті есептерді қалыптастырады, басқарма мүшелерінің және бизнес бөлімшелердің тәуекелдерді өлшемді түрде бағалауға және анықтауға ықпал етеді.

Комплаенс-бақылау бөлімшесі банктің қызметіне әсер ететін Қазақстан Республикасының азаматтық, салық, банк заңнамасының, Қазақстан Республикасының қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын мемлекеттік реттеу, бақылау және қадағалау туралы заңнамасының, Қазақстан Республикасының валюталық реттеу және валюталық бақылау туралы, төлемдер және төлем жүйелері туралы, зейнетақымен қамсыздандыру туралы, бағалы қағаздар рыногы туралы, бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік туралы, кредиттік бюролар және кредиттік тарихты қалыптастыру туралы, коллекторлық қызмет туралы, депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы, қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл туралы, акционерлік қоғамдар туралы заңнамасының, шетелдік мемлекеттер заңнамасының талаптарын, сондай-ақ банктің қаржы нарығында қызмет көрсету және операциялар жүргізу тәртібін регламенттейтін банктің ішкі құжаттарын сақтау рәсімдерін ұйымдастырады және директорлар кеңесіне комплаенс-тәуекелдердің бар екендігі туралы толық және шынайы ақпарат ұсынады;

қорғаудың үшінші желісін тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесінің, қорғаудың бірінші және екінші желілерінің сапасы мен тиімділігін бағалауға жауапты тәуелсіз ішкі аудит бөлімшесі қамтамасыз етеді;

15) банк басқармасының (филиалы Қазақстан Республикасының аумағында ашылған Қазақстан Республикасы бейрезидент-банкiнiң тиiстi атқарушы органының, Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының басшы қызметкерлерінің) қызметіне бақылауды:

банк басқармасының (филиалы Қазақстан Республикасының аумағында ашылған Қазақстан Республикасы бейрезидент-банкiнiң тиiстi атқарушы органының, Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының басшы қызметкерлерінің) директорлар кеңесі бекіткен стратегиялар мен саясаттарды, акционерлердің жалпы жиналысының шешімдерін іске асыруды мониторингтеу;

Қағидаларға сәйкес банк басқармасының (филиалы Қазақстан Республикасының аумағында ашылған Қазақстан Республикасы бейрезидент-банкiнiң тиiстi атқарушы органының, Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының басшы қызметкерлерінің) қызметін реттейтін ішкі құжаттарды бекіту;

ішкі бақылау жүйесін енгізуді қамтамасыз ету;

банк басқармасының (филиалы Қазақстан Республикасының аумағында ашылған Қазақстан Республикасы бейрезидент-банкiнiң тиiстi атқарушы органының, Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының басшы қызметкерлерінің) мүшелерімен тұрақты кездесулер өткізу;

басқарма (филиалы Қазақстан Республикасының аумағында ашылған Қазақстан Республикасы бейрезидент-банкiнiң тиiстi атқарушы органы, Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының басшы қызметкерлері) ұсынған мәліметтерге талдау және өлшемді түрде бағалау жүргізу;

банктің стратегиясында айқындалған және қаржылық орнықтылыққа бағытталған ұзақ мерзімді мақсаттарға сәйкес келетін нәтижеліліктің қажетті стандарттарын және басқарма мүшелерінің (филиалы Қазақстан Республикасының аумағында ашылған Қазақстан Республикасы бейрезидент-банкiнiң тиiстi атқарушы органының, Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының басшы қызметкерлерінің) еңбекақы төлеу жүйесін белгілеу арқылы жүзеге асыру;

16) тәуекел-менеджмент басшысының (филиалы Қазақстан Республикасының аумағында ашылған Қазақстан Республикасы бейрезидент-банкiнiң тәуекел-менеджмент басшысының) жұмысындағы өзара іс-әрекет және бақылау;

17) банктің директорлар кеңесінің әрбір мүшесінің қызметін мерзімді түрде (жылына бір реттен кем емес) бағалау;

18) қабылданған шешімдердің жазбаларын (отырыстардың хаттамалары, қаралаған мәселелер туралы қысқаша ақпарат, ұсынымдар, бар болса, сондай-ақ банктің директорлар кеңесі мүшелерінің ерекше пікірлері) жүргізуді қамтамасыз ету. Мұндай

құжаттар және (немесе) материалдар Қазақстан Республикасының қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын мемлекеттік реттеу, бақылау және қадағалау туралы заңнамасына сәйкес талап ету бойынша уәкілетті органға беріледі;

19) тәуекелдерді басқару мақсаты үшін толық, шынайы, уақтылы ақпаратты жинау және талдау мақсатында ақпараттық технологиялардың дамыған инфрақұрылымын қамтамасыз ету. Тәуекел дәрежесінің деңгейлерін айқындау бойынша ақпараттық технологиялардың инфрақұрылымында шектеулердің бар екендігі туралы хабардар болу;

20) қарыз берудің мақсатқа сай екендігін талдау және бағалау негізінде мөлшері банктің меншікті капиталының 5 (бес) пайызынан асатын қарызды беру бойынша шешім қабылдау;

21) банктік қарыз берудің мақсатқа сай екендігін талдау және бағалау негізінде мөлшері 20 000 000 (жиырма миллион) теңгеден асатын кепілсіз тұтынушылық қарыз беру бойынша шешім қабылдау. Бұл тармаққа ипотекалық қарыздарды қайта қаржыландыру кезінде кепілсіз тұтынушылық қарыз беру туралы жағдайлар жатпайды.

Осы тармақтың бірінші бөлігінің 5) тармақшасының бесінші абзацында және 6) тармақшаның төртінші, жиырма бірінші және жиырма екінші абзацтарында көрсетілген талаптар орнықты даму стратегиялары мен саясаттары бар және орнықты даму жөнінде шоғырландырылған есептерді (ESG) және экологиялық және әлеуметтік тәуекелдер туралы есептерді жариялайтын халықаралық банктердің еншілес ұйымдарына қолданылатын ESG-тәуекелдерді, экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді бағалау және басқару, сондай-ақ ESG-тәуекелдер, экологиялық және әлеуметтік тәуекелдер жөнінде ақпаратты жариялау бойынша бекітілген саясаттары мен рәсімдері бар халықаралық банктердің еншілес ұйымдары болып табылатын екінші деңгейдегі банктерге қолданылмайды.";

24-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"24. Тәуекелдерді басқару жүйесі шеңберінде банктің директорлар кеңесінің комитеттері мынадай:

- 1) стратегиялық жоспарлау;
- 2) кадрлар мен сыйақылар;
- 3) аудит;
- 4) тәуекелдерді басқару;
- 5) орнықты даму және экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару;
- 6) банктің ішкі құжаттарында көзделген өзге де мәселелерді қарайды.

Аталған мәселелерді директорлар кеңесінің жеке комитеті қарайтын аудит мәселелерін қоспағанда, банктің директорлар кеңесінің бір немесе бірнеше комитеті қарайды.

Осы тармақтың бірінші бөлігінің 5) тармақшасында көрсетілген талаптар орнықты даму стратегиялары мен саясаттары бар және орнықты даму жөнінде

шоғырландырылған есептерді (ESG) және экологиялық және әлеуметтік тәуекелдер туралы есептерді жариялайтын халықаралық банктердің еншілес ұйымдарына қолданылатын ESG-тәуекелдерді, экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді бағалау және басқару, сондай-ақ ESG-тәуекелдер, экологиялық және әлеуметтік тәуекелдер жөнінде ақпаратты жариялау бойынша бекітілген саясаттары мен рәсімдері бар халықаралық банктердің еншілес ұйымдары болып табылатын екінші деңгейдегі банктерге қолданылмайды.";

33-тармақ және 34-тармақтар мынадай редакцияда жазылсын:

"33. Банк басқармасы таңдалған бизнес-модельге, қызмет ауқымына, операциялардың түрлері мен күрделілігіне, тәуекел-бейініне және банктің директорлар кеңесі бекіткен ішкі құжаттарына сәйкес банктің ағымдағы қызметіне басшылықты жүзеге асырады. Банк басқармасы мыналарға жауапты:

1) банк стратегиясының орындалуын қамтамасыз ету, банктің директорлар кеңесі бекіткен рәсімдерді, процестер мен саясаттарды сақтау;

2) кейіннен банктің директорлар кеңесінің бекітуіне шығару үшін банк стратегиясының жобасын әзірлеу, сондай-ақ стратегияның орындалуын мониторингтеуді жүзеге асыру және банк стратегиясының ағымдағы нарықтық және экономикалық ахуалға, тәуекел-бейініне мен қаржылық әлеуетке, сондай-ақ Қазақстан Республикасының азаматтық, салық, банк заңнамасының, Қазақстан Республикасының қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын мемлекеттік реттеу, бақылау және қадағалау туралы заңнамасының, Қазақстан Республикасының валюталық реттеу және валюталық бақылау туралы, төлемдер және төлем жүйелері туралы, зейнетақымен қамсыздандыру туралы, бағалы қағаздар рыногы туралы, бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік туралы, кредиттік бюролар және кредиттік тарихты қалыптастыру туралы, коллекторлық қызмет туралы, депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы, қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл туралы, акционерлік қоғамдар туралы заңнамасының талаптарына сәйкестігін бағалау;

3) кейіннен банктің директорлар кеңесінің бекітуіне шығару үшін тиісті жылға арналған банк бюджетінің жобасын әзірлеу;

4) кейіннен банктің директорлар кеңесінің бекітуіне шығару үшін банктің рентабельділігін басқару саясатының жобасын әзірлеу, сондай-ақ банктің және оның қызметкерлерінің көрсетілген саясатты сақтауын мониторингтеуді жүзеге асыру;

5) банктің стратегиясы, саясаттары және өзге де ішкі құжаттары бекітілген және (немесе) оларға өзгерістер мен толықтырулар енгізілген күннен бастап 10 (он) жұмыс күні ішінде бекітілген қызмет учаскелері бойынша банк қызметкерлеріне оларды жеткізуді айқындайтын ішкі тәртіпті әзірлеу және банк пен оның қызметкерлерінің Қағидалардың талаптарын сақтауын мониторингтеуді жүзеге асыру;

б) кейіннен банктің директорлар кеңесінің бекітуі үшін банктің кадр саясатын әзірлеу, сондай-ақ оның банктің стратегиясына, ұйымдық құрылымына, тәуекел-бейініне, қол жеткізілген нәтижелерге және Қазақстан Республикасының еңбек, банктік заңнамасының, Қазақстан Республикасының акционерлік қоғамдар туралы заңнамасының талаптарына сәйкестігін мониторингтеуді жүзеге асыру.

Кадр саясаты банк қызметіне құзыретті басшы қызметкерлерді тартуды қамтамасыз ететін стандарттарды, шарттар мен тетіктерді белгілейді және мыналарды:

банк қызметіне байланысты процестер мен тәуекелдерді басқаруға қабілетті қажетті тәжірибесі, біліктілігі және мінсіз іскерлік беделі бар қызметкердің болуын;

қызметкерлердің негізгі санаттары бойынша гендерлік ерекшеліктерін қоса алғанда, этникасы және жасы бойынша кадрлық әртүрлілігін қолдауды;

төтенше жағдайларға ден қоюды, алғашқы көмек көрсету мен өрт қауіпсіздігін оқытуды және қауіпсіз кеңсе ғимараттарын қоса алғанда, жұмыс орнында денсаулық пен еңбекті қорғауға ықпал ететін еңбек жағдайларын жасауды;

функциялар мен міндеттерді тиімді жүзеге асыру үшін ресурстардың жеткілікті санын қолдауды;

өз міндеттерін орындау барысында мүдделер қақтығысын барынша азайтуды;

бір қызметкерге өкілеттіктердің шоғырлану тәуекелін барынша азайтуды;

сыйақыларды, сондай-ақ материалдық тұрғыдан ынталандырулардың өзге түрлерін төлеу тәртібін қоса алғанда, қызметкерлерге еңбекақы төлеудің ішкі тәртібін;

банк қызметкерлері жұмысының тиімділігіне бағалау жүргізуді қамтамасыз етеді;

7) кейіннен директорлар кеңесінің бекітуіне шығару үшін тариф саясатын әзірлеу, сондай-ақ банк пен оның қызметкерлерінің тариф саясатын сақтауын мониторингтеуді жүзеге асыру;

8) одан әрі тәуекелдерді басқару жөніндегі комитеттің қарауына және банктің директорлар кеңесінің бекітуіне шығару үшін банктің кредит саясатын әзірлеу;

9) қызметтің үздіксіздігін қамтамасыз ету және (немесе) оны қалпына келтіру жоспарын (жоспарларын) бекіту;

10) банктің директорлар кеңесіне банктің ішкі құжаттарында және Қағидаларда белгіленген басқарманың жұмысын бақылау және сапасын бағалау үшін қажетті ақпаратты ұсыну, ол мыналарды қамтиды:

банк басқармасының банк стратегиясында белгіленген мақсаттарға қол жеткізу үшін кедергі келтіретін себептер бар болса, көрсете отырып оларға қол жеткізуі;

банк қызметінің банктің директорлар кеңесі бекіткен стратегиялар мен саясаттарға сәйкес келуі;

банк қызметінің нәтижелері және оның қаржылық жай-күйі, оның ішінде банк кірістілігінің орнықтылығы (құбылмалығы) туралы ақпарат;

банк қабылдайтын шешімдердің банктің директорлар кеңесі бекіткен рәсімдерге, процестерге және саясаттарға сәйкес келмеуі;

тәуекел дәрежесінің бекітілген деңгейлерден асып түсуі және оларды бұзу себептері ;

комплаенс-бақылау, тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау, ішкі аудит жөніндегі бөлімшелер және сыртқы аудит пен уәкілетті орган анықтаған бұзушылықтар мен кемшіліктердің уақтылы, толық және сапалы жойылуы туралы, сондай-ақ олардың ұсынымдарының орындалуы туралы ақпарат;

қате, толық емес немесе рұқсатсыз орындалған операцияларды, активтердің сақталуын қамтамасыз ету қызметіндегі кемшіліктерді, қаржылық және реттеушілік есептілікті қалыптастыру кезіндегі қателерді уақтылы анықтау бөлігінде ішкі бақылаудың жай-күйі, банктің ішкі құжаттарының, Қазақстан Республикасының азаматтық, салық, банк заңнамасы, Қазақстан Республикасының қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын мемлекеттік реттеу, бақылау және қадағалау туралы заңнамасы, Қазақстан Республикасының валюталық реттеу және валюталық бақылау туралы, төлемдер және төлем жүйелері туралы, зейнетақымен қамсыздандыру туралы, бағалы қағаздар рыногы туралы, бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік туралы, кредиттік бюролар және кредиттік тарихты қалыптастыру туралы, коллекторлық қызмет туралы, депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы, қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл туралы, акционерлік қоғамдар туралы заңнамасы талаптарының бұзылуы, сондай-ақ мүдделер қақтығысын және ішкі теріс пайдалану мен алаяқтықты, оның ішінде банкпен ерекше қатынастар арқылы байланысты адамдарға қатысты жою туралы ақпарат;

11) банк қызметтерін ұсыну процесінде туындайтын, клиенттердің жолданымдарын қараудың ішкі тәртібін әзірлеу, сондай-ақ банктің осы тармақшада көрсетілген талаптарды сақтауын мониторингтеуді жүзеге асыру үшін жауапты болады. Клиенттердің жолданымдарын қараудың ішкі тәртібі Қазақстан Республикасының банк заңнамасының талаптарын ескереді және мыналарды:

банкке келіп түсетін жолданымдарды қабылдауды, бастапқы өңдеуді, тіркеуді және клиенттердің өтініштеріне жауаптарды қоса алғанда, клиенттердің арыздары (өтініштері) бойынша іс қағаздарын жүргізу рәсімін;

клиенттердің жолданымдары бойынша іс қағаздарын жүргізуге жауапты банктің құрылымдық бөлімшесін;

келіп түскен жолданымдарды клиенттің жолданымына жауаптарды өңдеу және жауап дайындау тапсырылатын жауапты құрылымдық бөлімшелерге немесе қызметкерлерге жеткізу (беру) рәсімін;

клиенттердің жолданымдарын уақтылы өңдеу мерзімдерін және клиенттердің жолданымдарына жауаптар дайындау мерзімдерін;

клиенттердің жолданымдарын қарау және клиенттердің жолданымдарына жауаптар дайындау кезінде банктің құрылымдық бөлімшелерінің өзара іс-қимылының ішкі тәртібін;

банк клиенттерінен келіп түскен жолданымдардың жіктеуішін жүргізудің ішкі тәртібі мен рәсімдерін айқындайды;

12) АЖ/ТҚ тәуекелі жоғары операцияларды жүргізуден бас тарту, сондай-ақ оған тән тәуекел факторларын ескере отырып, клиентпен іскерлік қатынастарды бұзу рәсімін және (немесе) ішкі тәртібін әзірлеу;

13) экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару жөніндегі саясатты әзірлеу және іске асыру;

14) орнықты даму жөніндегі ақпаратты жария ету рәсімдерін әзірлеу (ESG);

15) банктік қарыз шартын жасасу алдында маңызды және тәуекелі жоғары жобаларда экологиялық және әлеуметтік тәуекелдердің қолайлылығы туралы шешім қабылдау рәсімдерін және (немесе) ішкі тәртібін әзірлеу;

16) жоғары экологиялық және әлеуметтік тәуекелдері бар қарыз операцияларын жүргізуден бас тарту рәсімдерін және (немесе) ішкі тәртібін әзірлеу;

17) банктің орнықты даму саясатын әзірлеу және іске асыру;

18) орнықты даму жөніндегі ақпаратты қалыптастыру мақсатында деректерді жинау жүйелерін әзірлеу және экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару бойынша статистиканы құру (ESG);

19) банкте орнықты даму қағидаттарын енгізу рәсімдерін және (немесе) ішкі тәртіпті әзірлеу және іске асыру;

20) орнықты даму жөніндегі ақпараттың уақтылы және сенімді жария етілуін қамтамасыз ету (ESG).

Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкiнiң тиiстi атқарушы органы мыналарға жауапты:

1) кейiннен Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкiнiң тиiстi басқару органының бекiтуiне шығару үшiн Қазақстан Республикасы бейрезидент-банкiнiң филиалы стратегиясының жобасын әзiрлеу;

2) кейiннен Қазақстан Республикасы бейрезидент-банкiнiң тиiстi басқару органының бекiтуiне шығару үшiн Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының тиiстi жылға арналған бюджетiнiң жобасын әзiрлеу;

3) кейiннен Қазақстан Республикасы бейрезидент-банкiнiң тиiстi басқару органының бекiтуiне шығару үшiн Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының рентабельдiлiгiн басқару саясатының жобасын әзiрлеу;

4) Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының стратегиясы, саясаттары және өзге де iшкi құжаттары бекiтiлген және (немесе) оларға өзгерiстер мен толықтырулар енгiзiлген күннен бастап 10 (он) жұмыс күнi iшiнде бекiтiлген қызмет учаскелерi бойынша Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының қызметкерлерiне оларды жеткiзудi айқындайтын iшкi тәртіпті әзірлеу;

5) кейiннен Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкiнiң тиiстi басқару органының бекiтуi үшiн Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының

кадр саясатын әзірлеу. Кадр саясаты банк қызметіне құзыретті басшы қызметкерлерді тартуды қамтамасыз ететін стандарттарды, шарттар мен тетіктерді белгілейді және мыналарды:

Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының қызметіне байланысты процестер мен тәуекелдерді басқаруға қабілетті, қажетті тәжірибесі, біліктілігі және мінсіз іскерлік беделі бар қызметкердің болуын;

қызметкерлердің негізгі санаттары бойынша гендерлік ерекшеліктерін қоса алғанда, этникасы және жасы бойынша кадрлық әртүрлілігін қолдауды;

төтенше жағдайларға ден қоюды, алғашқы көмек көрсету мен өрт қауіпсіздігін оқытуды және қауіпсіз кеңсе ғимараттарын қоса алғанда, жұмыс орнында денсаулық пен еңбекті қорғауға ықпал ететін еңбек жағдайларын жасауды;

функциялар мен міндеттерді тиімді жүзеге асыру үшін ресурстардың жеткілікті санын қолдауды;

өз міндеттерін орындау барысында мүдделер қақтығысын барынша азайтуды;

бір қызметкерге өкілеттіктердің шоғырлану тәуекелін барынша азайтуды;

сыйақыларды, сондай-ақ материалдық тұрғыдан ынталандырулардың өзге түрлерін төлеу тәртібін қоса алғанда, Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының қызметкерлеріне еңбекақы төлеудің ішкі тәртібін;

Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының қызметкерлері жұмысының тиімділігіне бағалау жүргізуді қамтамасыз етеді;

6) кейіннен тиісті басқару органының бекітуіне шығару үшін Қазақстан Республикасы бейрезидент-банкiнің тарифтік саясатты әзірлеу;

7) бұдан былай тәуекелдерді басқару жөніндегі комитеттің қарауына және Қазақстан Республикасы бейрезидент-банкiнің тиісті басқару органының бекітуіне шығару үшін Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының кредиттік саясатын әзірлеу;

8) Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкiнің филиалы қызметінің үздіксіздігін қамтамасыз ету және (немесе) оны қалпына келтіру бойынша жоспарды (жоспарларды) бекіту;

9) Қазақстан Республикасы бейрезидент-банкi филиалының банк қызметтерін ұсыну процесінде пайда болатын клиенттердің өтініштерін қараудың ішкі тәртібін әзірлеу үшін жауапты болады. Клиенттердің өтініштерін қараудың ішкі тәртібі Қазақстан Республикасының банктік заңнамасының талаптарын ескереді және мыналарды айқындайды:

Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкiне келіп түсетін өтініштерді қабылдау, бастапқы өңдеу, тіркеуді және клиенттердің өтініштеріне жауаптарды қоса алғанда, клиенттердің арыздары (өтініштері) бойынша іс қағаздарын жүргізу рәсімін;

клиенттердің өтініштері бойынша іс қағаздарын жүргізуге жауапты Қазақстан Республикасы бейрезидент-банкiнің құрылымдық бөлімшесін;

келіп түскен өтініштерді клиенттің өтінішіне жауаптарды өңдеу және жауап дайындау тапсырылатын жауапты құрылымдық бөлімшелерге немесе қызметкерлерге жеткізу (беру) рәсімін;

клиенттердің өтініштерін уақытылы өңдеу мерзімдерін және клиенттердің өтініштеріне жауаптар дайындау мерзімдерін;

клиенттердің өтініштерін қарау және клиенттердің өтініштеріне жауаптар дайындау кезінде Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi құрылымдық бөлімшелерінің өзара іс-әрекеттесудің ішкі тәртібін;

Қазақстан Республикасы бейрезидент-банкiнің клиенттерінен келіп түскен өтініштердің жіктеуішiн жүргізудің ішкі тәртібі мен рәсімдерін;

10) АЖ/ТҚ тәуекелі жоғары операцияларды жүргізуден бас тарту, сондай-ақ оған тән тәуекел факторларын ескере отырып, клиентпен іскерлік қатынастарды бұзу рәсімін және (немесе) ішкі тәртібін әзірлеу;

11) экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару жөніндегі саясаттар кешенін әзірлеу және іске асыру;

12) орнықты даму жөнінде ақпаратты жария ету жөніндегі рәсімдерді әзірлеу (ESG);

13) банктік қарыз шартын жасасу алдында маңызды және жоғары тәуекелді жобаларда экологиялық және әлеуметтік тәуекелдердің қолайлылығы туралы шешім қабылдаудың рәсімдерін және (немесе) ішкі тәртібін әзірлеу;

14) жоғары экологиялық және әлеуметтік тәуекелдері бар қарыз операцияларын жүргізуден бас тартудың рәсімдерін және (немесе) ішкі тәртібін әзірлеу;

15) Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкiнің орнықты даму саясатын әзірлеу және іске асыру;

16) экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару бойынша статистикалық деректерді жинау жүйелерін әзірлеу және орнықты даму жөнінде ақпаратты қалыптастыру (ESG);

17) банкте орнықты даму қағидаттарын енгізу жөніндегі рәсімдерді және (немесе) ішкі тәртіпті әзірлеу және іске асыру;

18) орнықты даму жөнінде ақпаратты уақтылы және дұрыс жария етілуін қамтамасыз ету (ESG).

Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының басшы қызметкерлері таңдалған бизнес-модельге, қызмет ауқымына, операциялардың түрлері мен күрделілігіне, тәуекел-бейініне және Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкiнің тиісті басқару органы бекіткен ішкі құжаттарға сәйкес Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының ағымдағы қызметіне басшылықты жүзеге асырады және мыналарға жауапты:

1) Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалы стратегиясының орындалуын қамтамасыз ету, Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi бекіткен рәсімдерді, процестер мен саясаттарды сақтау;

2) стратегияның орындалу мониторингін жүзеге асыру және Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалы стратегиясының ағымдағы нарықтық және экономикалық ахуалын, тәуекел-бейіні мен қаржылық әлеуетке, сондай-ақ Қазақстан Республикасының азаматтық, салық, банктік заңнамасының, Қазақстан Республикасының қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын мемлекеттік реттеу, бақылау және қадағалау туралы заңнамасының, Қазақстан Республикасының валюталық реттеу және валюталық бақылау туралы, төлемдер және төлем жүйелері туралы, зейнетақымен қамсыздандыру туралы, бағалы қағаздар рыногы туралы, бухгалтерлік есеп және қаржылық есептілік туралы, кредиттік бюролар және кредиттік тарихты қалыптастыру туралы, коллекторлық қызмет туралы, депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы, қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл туралы заңнамасының талаптарына сәйкестігін бағалау;

3) Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының және оның қызметкерлерінің Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының рентабельділігін басқару саясатын сақтау мониторингін жүзеге асыру;

4) Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалы кадр саясатының Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалы стратегиясына, ұйымдық құрылымына, тәуекел-бейініне, қол жеткізілген нәтижелерге және Қазақстан Республикасының еңбек, банктік заңнама талаптарына сәйкестігіне мониторингті жүзеге асыру;

5) Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалы мен оның қызметкерлерінің тарифтік саясатты сақтау мониторингін жүзеге асыру;

6) Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкiнің тиісті басқару органына Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкiнің ішкі құжаттарында және Қағидаларда белгіленген Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының басшы қызметкерлерінің жұмыс сапасын бақылау және бағалау үшін қажетті ақпаратты ұсыну, оған мыналар:

Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының басшы қызметкерлерінің Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалы стратегиясында белгіленген мақсаттарға қол жеткізуі, оларға қол жеткізу үшін кедергі келтіретін себептер бар болса, көрсете отырып;

Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалы қызметінің Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкiнің тиісті басқару органы бекіткен стратегиялар мен саясатқа сәйкес келуі;

Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалы қызметінің нәтижелері және оның қаржылық жай-күйі, оның ішінде Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалы кірістілігінің тұрақтылығы (құбылмалығы) туралы ақпарат;

Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалы қабылдайтын шешiмдердiң Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкiнiң тиiстi басқару органы бекiткен рәсiмдерге, процестерге және саясатқа сәйкес келмеуi;

тәуекел дәрежесiнiң бекiтiлген деңгейлерден асып түсуi және оларды бұзу себептерi ;

комплаенс-бақылау, тәуекелдердi басқару, iшкi бақылау, iшкi аудит бойынша бөлiмшелер және сыртқы аудит пен уәкiлеттi орган анықтаған бұзушылықтар мен кемшiлiктердi Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының басшы қызметкерлерiнiң дер кезiнде, толық және сапалы жоюы туралы, сондай-ақ олардың ұсынымдарының орындалуы туралы ақпарат;

қате, толық емес және рұқсатсыз орындалған операцияларды дер кезiнде анықтау, активтердiң сақталуын қамтамасыз ету бойынша қызметтегi кемшiлiктер, Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының бухгалтерлiк есебiнiң деректерi бойынша есептiлiктi және реттеушiлiк есептiлiктi қалыптастыру кезiндегi қателер, Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының iшкi құжаттарындағы, Қазақстан Республикасының азаматтық, салық, банктiк заңнамасының, Қазақстан Республикасының қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын мемлекеттiк реттеу, бақылау және қадағалау туралы заңнамасының, Қазақстан Республикасының валюталық реттеу және валюталық бақылау туралы, төлемдер және төлем жүйелерi туралы, зейнетақымен қамсыздандыру туралы, бағалы қағаздар рыногы туралы, бухгалтерлiк есеп және қаржылық есептiлiк туралы, кредиттiк бюролар және кредиттiк тарихты қалыптастыру туралы, коллекторлық қызмет туралы, депозиттерге мiндеттi кепiлдiк беру туралы, қылмыстық жолмен алынған кiрiстердi заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмдi қаржыландыруға қарсы iс-қимыл туралы заңнамасының талаптарын бұзушылықтар, оның iшiнде Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалымен ерекше қарым-қатынастағы адамдарға қатысты бөлiгiнде iшкi бақылаудың жай-күйi туралы ақпарат;

7) Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының банктiк қызметтердi ұсыну процесiнде пайда болатын клиенттердiң өтiнiштерiн қараудың iшкi тәртiбi талаптарын сақтауының мониторингiн жүзеге асыру үшiн жауапты болады.

Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкiнiң тиiстi атқарушы органы Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкiнiң және Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының бекiтiлген ұйымдық құрылымы шеңберiнде алқалы органдарға немесе Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi қызметкерлерiне, оның iшiнде Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi филиалының қызметкерлерiне берiлген мiндеттердi тиiсiнше орындауға жауапты.

Банктiң Басқармасы банктiң бекiтiлген ұйымдық құрылымы шеңберiнде банктiң алқалы органдарына немесе қызметкерлерiне берiлген мiндеттердiң тиiсiнше орындалуына жауапты.

Осы тармақтың бірінші бөлігінің 13), 14), 15), 16), 17), 18), 19) және 20) тармақшаларында және екінші бөлігінің 11), 12), 13), 14), 15), 16), 17) және 18) тармақшаларында көрсетілген талаптар халықаралық банктердің еншілес ұйымдары болып табылатын, ESG-тәуекелдерді, экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді бағалау және басқару, сондай-ақ орнықты даму жөніндегі шоғырландырылған есептерді (ESG) және экологиялық және әлеуметтік тәуекелдер туралы есептерді жариялайтын халықаралық банктердің еншілес ұйымдарына қолданылатын ESG-тәуекелдер, экологиялық және әлеуметтік тәуекелдер туралы ақпаратты жария ету жөніндегі бекітілген саясаттары мен рәсімдері бар екінші деңгейдегі банктерге қолданылмайды.

34. Банктің директорлар кеңесі директорлар кеңесімен өзара іс-қимылды жүзеге асыратын жеткілікті өкілеттіктерге, тәуелсіздікке және ресурстарға ие тәуекел-менеджменті басшысы жетекшілік ететін және (немесе) басқаратын тәуекелдерді басқару бөлімшесінің (бөлімшелерінің) болуын қамтамасыз етеді.

Тәуекелдерді басқару бөлімшесі (бөлімшелері) мынадай, бірақ олармен шектелмей, келесі функцияларды орындайды:

1) тәуекелдерді басқару саясаты мен рәсімдерін, тәуекел дәрежесінің стратегиясын және тәуекел дәрежесі деңгейлерін анықтауды қоса алғанда, тәуекелдерді басқару жүйесін әзірлеу;

1-1) Қағидалардың 10-1-тарауына сәйкес экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару жүйесін әзірлеу;

2) банк қызметіне тән маңызды ағымдағы және әлеуетті тәуекелдерді, оның ішінде қадағалап стресс-тестілеу және ішкі стресс-тестілеу аясына енген банктер үшін қадағалап стресс-тестілеу арқылы анықтау;

3) тәуекелдерді бағалау және тәуекел дәрежесінің (дәрежелерінің) агрегирленген деңгейін анықтау;

4) кейін тәуекелдерді басқару жөніндегі комитеттің қарауына және банктің директорлар кеңесінің бекітуіне шығару үшін тәуекел дәрежесінің деңгейлерін, тәуекел дәрежесі деңгейлерінің сақталу мониторингін әзірлеу;

5) тәуекел дәрежесі деңгейлерінің бұзушылықтарын анықтауға бағытталған ерте ескеру жүйелерін және триггерлерді әзірлеу;

6) басқармаға, тәуекелдерді басқару комитетіне және банктің директорлар кеңесіне басқарушылық есептілік ұсыну.

7) экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді кешенді бағалауды жүзеге асыруды қамтамасыз ету (ESDD);

8) талаптарға сәйкестігін тексеруді және тәуекелдерді санаттауды қоса алғанда, экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді кешенді бағалау (ESDD) нәтижелерін талдау;

9) экологиялық және әлеуметтік тәуекелдердің орта немесе жоғары деңгейдегі жобаларын қарау немесе түпкілікті шешім қабылдау үшін оларды Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкi басқармасының немесе атқарушы органының қарауына беру.

Тәуекел дәрежесінің деңгейлерін әзірлеу және әрі қарай тәуекелдерді басқару жөніндегі комитеттің қарауына шығару, банктің директорлар кеңесінің бекітуі бөлігінде осы тармақтың екінші бөлігінің 1) және 4) тармақшаларының, сондай-ақ осы тармақтың екінші бөлігінің 5) тармақшасының ережелері Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкiнiң филиалына қолданылмайды.

Осы тармақтың екінші бөлігінің 1-1), 7), 8) және 9) тармақшаларының талаптары халықаралық банктердің еншілес ұйымдары болып табылатын, ESG-тәуекелдерді, экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді бағалау және басқару, сондай-ақ орнықты даму жөніндегі шоғырландырылған есептерді (ESG) және экологиялық және әлеуметтік тәуекелдер туралы есептерді жариялайтын халықаралық банктердің еншілес ұйымдарына қолданылатын ESG-тәуекелдер, экологиялық және әлеуметтік тәуекелдер туралы ақпаратты жария ету жөніндегі бекітілген саясаттары мен рәсімдері бар екінші деңгейдегі банктерге қолданылмайды.";

мынадай мазмұндағы 34-1-тармақпен толықтырылсын:

"34-1. Банктің директорлар кеңесі банктің басқарма мүшесі және (немесе) орнықты даму жөніндегі директор (Chief Sustainability Officer (Чиф Састейнабилити Оффисер) жетекшілік ететін бөлімшенің және (немесе) орнықты даму жөніндегі уәкілетті тұлғаның болуын қамтамасыз етеді.

Бөлімше және (немесе) орнықты даму жөніндегі жауапты уәкілетті тұлға мынадай, бірақ олармен шектелмей, функцияларды орындайды:

- 1) банктің қызметіне орнықты даму практикалары (ESG) және тәсілдерді енгізу;
- 2) клиенттерге кредит беру кезінде экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару жөніндегі құжаттарды, экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару жүйесін қоспағанда, ESG бойынша ішкі құжаттарды әзірлеу;
- 3) сұрау салу бойынша басқарма мен директорлар кеңесіне орнықты даму жөнінде (ESG) ақпарат беру;
- 4) банк қызметкерлерін орнықты даму, экологиялық және әлеуметтік тәуекелдер мәселелері бойынша тұрақты оқытуды ұйымдастыру, сондай-ақ орнықты дамуға байланысты барлық тренингтердің мазмұнын үнемі жаңартып отыру;
- 5) орнықты даму жөніндегі есепті дайындауды үйлестіру (ESG).

Осы тармақтың екінші бөлігінің талаптары халықаралық банктердің еншілес ұйымдары болып табылатын, ESG-тәуекелдерді, экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді бағалау және басқару, сондай-ақ орнықты даму жөніндегі шоғырландырылған есептерді (ESG) және экологиялық және әлеуметтік тәуекелдер туралы есептерді жариялайтын халықаралық банктердің еншілес ұйымдарына

қолданылатын ESG-тәуекелдер, экологиялық және әлеуметтік тәуекелдер туралы ақпаратты жария ету жөніндегі бекітілген саясаттары мен рәсімдері бар екінші деңгейдегі банктерге қолданылмайды.";

41 және 42-тармақтар мынадай редакцияда жазылсын:

"41. Банк ағымдағы нарықтық ахуалға, стратегияға, активтердің көлеміне, банк операцияларының күрделілігі деңгейіне сәйкес келетін тәуекелдерді басқарудың тиімді жүйесінің болуын қамтамасыз етеді және оны өтеуге арналған мынадай, бірақ олармен шектелмейтін:

1) кредиттік тәуекел тән операциялар жүргізу ішкі тәртібі және тиісті шешімдер қабылдау;

2) кредиттік әкімшілік ету рәсімдері;

3) кредиттік тәуекелді бағалау рәсімдері;

4) кредиттік мониторинг;

5) кепілдік қамтамасыз етуді басқару;

6) проблемалық кредиттерді басқару;

7) кредиттік тәуекелді басқару жүйесінің тиімділігін бағалау;

8) банк клиенттерінің қызметіндегі экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді анықтау рәсімдері;

9) қарыз беру кезінде банк клиентінің қызметінде экологиялық және әлеуметтік тәуекелдердің орташа немесе жоғары деңгейлері анықталған жағдайда шарттардың жобаларын немесе іс-қимыл жоспарларын әзірлеу;

10) банк клиентінің қызметінде экологиялық және әлеуметтік тәуекелдердің орташа немесе жоғары деңгейлері болған кезде қарыз беру кезінде белгіленген шарттар мен іс-қимыл жоспарларын банк клиентінің сақтауына мониторинг жүргізу.

Осы тармақтың екінші бөлігінің 8), 9) және 10) тармақшаларының талаптары халықаралық банктердің еншілес ұйымдары болып табылатын, ESG-тәуекелдерді, экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді бағалау және басқару, сондай-ақ орнықты даму жөніндегі шоғырландырылған есептерді (ESG) және экологиялық және әлеуметтік тәуекелдер туралы есептерді жариялайтын халықаралық банктердің еншілес ұйымдарына қолданылатын ESG-тәуекелдер, экологиялық және әлеуметтік тәуекелдер туралы ақпаратты жария ету жөніндегі бекітілген саясаттары мен рәсімдері бар екінші деңгейдегі банктерге қолданылмайды.

42. Кредиттік тәуекелді басқару жүйесінің шеңберінде банк мынадай қағидаттар мен талаптарды басшылыққа алады:

1) директорлар кеңесі және банк тәуекелдерін басқару мәселелері жөніндегі комитет мыналарды қамтамасыз етеді:

провизиялардың жеткіліктілік деңгейін ұстап тұру;

төмендегілермен қамтамасыз етілетін кредиттік тәуекелді бағалау процесін бақылауды жүзеге асыру:

шешімдер қабылдау мақсатында ақпараттың толықтығы мен дәйектілігін қамтамасыз ету бойынша қажетті шаралар қабылдау;

Қазақстан Республикасы Азаматтық Кодексінің, "Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы" Қазақстан Республикасы Кодексінің (Салық кодексі) (бұдан әрі – Салық кодексі), Банктер туралы заңның, "Бухгалтерлік есеп және қаржылық есептілік туралы" Қазақстан Республикасы Заңының (бұдан әрі – Бухгалтерлік есеп және қаржылық есептілік туралы заң), "Қазақстан Республикасында кредиттік бюролар және кредиттік тарихты қалыптастыру туралы" Қазақстан Республикасы Заңының талаптарын, ішкі саясаттарды және кредиттік тәуекелді басқару бойынша рәсімдерді сақтау;

басқарушылық, реттеушілік және қаржылық есептіліктің толықтығы мен дәйектілігін қамтамасыз ету шараларын қабылдау;

бизнес-бөлімшелерден тәуелсіз қарыздарды бағалау рәсімінің болуы;

қарыздарды бағалау барысында барлық қолжетімді ақпаратты пайдалануға негізделген кредиттік тәуекелдің деңгейі бойынша активтерді сыныптаудың барабар жүйесін бекіту;

кредиттік тәуекелді басқару процесіне қатысушылардың арасында нақты және толық көлемде регламенттелген өзара іс-әрекет рәсімдерінің болуы;

бекітілген провизияларды және ішкі капитал жеткіліктілігін бағалау процесін құру әдістемесінің шеңберінде провизиялар деңгейінің күтілетін залалдарға сәйкестігін бағалау кіретін тиімді ішкі бақылау жүйесін құру;

экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді бағалау процесін бақылауды жүзеге асыру, ол мыналармен қамтамасыз етіледі:

банктің орнықты даму саласындағы стратегиясын бекіту;

экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару жөніндегі саясаттар кешенін бекіту;

экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару жүйесін қалыптастыру және дұрыс жұмыс істеу, сондай-ақ тиісті міндеттер мен жауапкершіліктерді бөлу мақсатында банктің ұйымдық құрылымын бекіту;

маңызды қаржыландыру жобаларына байланысты экологиялық және әлеуметтік мәселелер бойынша шешімдер қабылдау ("қаржыландырудың маңызды жобалары" деп қарыз алушыға мөлшері банктің меншікті капиталының 5 (бес) пайызынан асатын қарыз және (немесе) өзге де қаржы құралдарын беру жөнінде экологиялық және әлеуметтік тәуекелдер деңгейі жоғары шешім қабылдау түсініледі;

орнықты даму саласындағы стратегияның, экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару жөніндегі саясаттың орындалуына, сондай-ақ экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару жүйесімен байланысты талаптардың сақталуына жалпы бақылауды жүзеге асыру;

орнықты даму жөніндегі ақпаратты (ESG) жария ету үшін орнықты қаржыландыру жөніндегі бөлімше басшысының және (немесе) орнықты даму жөніндегі директордың директорлар кеңесіне қол жеткізуін қамтамасыз ету;

қоршаған ортаға қауіп төндіретін салалар немесе секторлар үшін экологиялық және әлеуметтік тәуекелдердің ішкі лимиттерін белгілеу және әртүрлі экологиялық таза жобалар, салалар немесе секторлар үшін лимиттерді анықтау;

1-1) Банктің директорлар кеңесінің жанындағы комитет:

банктің орнықты даму саласындағы стратегиясын алдын ала бекітуді;

экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару саясатын алдын ала бекітуді қамтамасыз етеді.

2) банк кредиттік қызметті және бекітілген кредиттік саясат шеберінде кредиттік тәуекелді басқаруды жүзеге асырады, оған мыналар кіреді, бірақ мұнымен шектелмейді :

банктің кредиттік қызметінің негізгі бағыттары;

кредиттік процестің қатысушылары және олардың жауапкершілік салалары;

кредиттерді қарау және мақұлдау тәртібін қоса алғанда, оның ішінде банкпен ерекше қатынастармен байланысты тұлғаларды кредиттеуге қатысты кредиттік шешімдер қабылдаудың ішкі тәртібі, кредиттік тәуекелдің концентрациясын шектеу мақсатында кредиттеу лимиттері;

қарыз алушының кредиттік қабілеттілігін талдау рәсімі.

Егер жеке тұлғаға берілген қарыздардың және қабылданған шартты міндеттемелердің жиынтық сомасы мөлшері 100 (жүз) миллиард теңгеден асатын банктің меншікті капиталынан 0,01 (нөл бүтін жүзден бір) пайыздан асатын немесе мөлшері 100 (жүз) миллиард теңгеге дейін банктің меншікті капиталынан 0,02 (нөл бүтін жүзден екі) пайыздан асатын болса, банк кредит қабілеттілігіне талдауды төмендегі ақпарат негізінде және мына факторларды ескере отырып (алайда олармен шектелмей) жүзеге асырады:

қарыз алушының тұрақты және жеткілікті кірісінің болуы;

жылжымайтын және басқа мүлігінің болуы;

қарыз берешегінің болуы, оның ішінде басқа кредиторлардың алдында;

борыштық жүктеме;

қарыздар бойынша төлем тәртібі (кредиттік тарих);

қарыз алушының банктің скорингтік жүйелеріндегі рейтингі (бар болса);

басқа да берешегінің болуы;

банктің алдындағы берешекті өтеудің өзге де көздерінің болуы;

банктік шоттар бойынша қалдықтар және операциялар;

білімі және қамтылуы (қызмет саласы) туралы ақпарат;

әлеуметтік-демографиялық сипаттамалары;

ақшаны нысаналы пайдалану туралы ақпарат;

қарыз алушының кірістері туралы қосымша ақпарат.

Егер жеке тұлғаға берілген қарыздардың және қабылдаған шартты міндеттемелердің жалпы сомасы банктің мөлшері 100 (бір жүз) миллиард теңгеден асатын меншікті капиталының 0,01 (нөл бүтін жүзден бір) пайызынан аспайтын немесе банктің мөлшері 100 (бір жүз) миллиард теңгеден аспайтын меншікті капиталының 0,02 (нөл бүтін жүзден екі) пайызынан аспайтын болса, банк кредит қабілеттілігіне талдауды төмендегі ақпарат негізінде және мына факторларды ескере отырып (алайда олармен шектелмей) жүзеге асырады:

- қарыз алушының тұрақты және жеткілікті кірісінің болуы;
- қарыз берешегінің болуы, оның ішінде басқа кредиторлардың алдындағы;
- борыштық жүктеме;
- қарыздар бойынша төлем тәртібі (кредиттік тарих);
- қарыз алушының банктің скорингтік жүйелеріндегі рейтингі (бар болса);
- банктің алдындағы берешекті өтеудің өзге де көздерінің болуы;
- банктік шоттар бойынша қалдықтар және операциялар;
- білімі және қамтылуы (қызмет саласы) туралы ақпарат;
- әлеуметтік-демографиялық сипаттамалары;
- ақшаны нысаналы пайдалану туралы ақпарат (бар болса).

Егер заңды тұлғаға ұсынылған қарыздардың және шартты міндеттемелердің жалпы сомасы 500 (бес жүз) миллион теңгеден немесе банктің меншікті капиталының 0,2 (нөл бүтін оннан екі) пайызынан асатын болса банк кредит қабілеттілігіне талдауды төмендегі ақпарат негізінде және мына факторларды ескере отырып (алайда олармен шектелмей) жүзеге асырады:

қарыз алушы-заңды тұлғалардың қаржылық есептілігін және негізгі қаржылық коэффициенттерін (рентабельділігі, меншікті және қарыз қаражатының арақатынасы, ақша қаражатының түсу жоспары (қаржы ұйымдарына қарыздар беру, қаржы ұйымдарында салымдарды орналастыру, 6 (алты) айдан аз мерзімге кредиттік желі ашу жағдайларын қоспағанда), кірістер деңгейін талдау.

Банк алдындағы жиынтық міндеттемелері банктің меншікті капиталының 0,2 (нөл бүтін оннан екі) пайызынан асатын қарыз алушының талдау үшін қабылданатын қаржылық есептілігі (мерзімі 6 (алты) айдан кем овердрафттар, кредиттік карталар, кредиттік желілер түрінде қаржыландыру жағдайларын қоспағанда), мынадай талаптарға сәйкес келеді:

баланстың материалдық (маңызды) құрауыштары (баланс валютасынан 5 (бес) пайыздан астам) және (немесе) пайда мен зияндар туралы есеп (түсімнен 5 (бес) пайыздан астам) бойынша шоттардың талдамасымен есептіліктің негізгі үш нысанының болуы. Бұл талап "Самұрық-Қазына" ұлттық әл-ауқат қоры" акционерлік қоғамына, "Бәйтерек" ұлттық басқарушы холдингі" акционерлік қоғамына, Standard & Poor's (Стандард энд Пурс), Moody's Investors Service (Мудис Инвесторс Сервис) немесе

Fitch Ratings Inc. (Фич Рейтингс) агенттіктерінің халықаралық шәкілі бойынша ұзақ мерзімді кредиттік рейтингі бар жария компанияларға, жеке халықаралық корпорациялардың (акциялары немесе қатысу үлестері қор биржасында не халықаралық қор биржаларында листингке алынбайтын) немесе жария халықаралық корпорациялардың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне енгізілетін заңды тұлғаларға, сондай-ақ қор биржасының листингтік талаптарына сәйкес келетін компаниялар куәландырған аудиттелген қаржылық есептіліктің болуы жағдайларына қолданылмайды;

қаржылық есептіліктің барлық нысандары арасындағы толық сәйкестік;

ұсынылған қаржылық есептіліктің астында қарыз алушының жауапты (уәкілетті) тұлғаларының қолдарының болуы.

Қор биржасының листингтік талаптарына сәйкес келетін аудиттелген қаржылық есептілік болған жағдайда кез келген мақсаттар үшін аудиттелген қаржылық есептілікке басымдылық беріледі, сондай-ақ оны салық декларациясымен салыстырып тексеру талап етілмейді. Жеке халықаралық корпорациялардың (акциялары немесе қатысу үлестері қор биржасында не халықаралық қор биржаларында листингке алынбайтын) немесе жария халықаралық корпорациялардың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне енгізілетін заңды тұлғалар үшін қаржылық есептілікті салық декларациясымен салыстырып тексеру талап етілмейді.

2026 жылғы 1 қаңтардан бастап салық декларациясының болуы (Салық кодексіне сәйкес салық декларациясын тапсыру талап етілген жағдайда) және бір кезең үшін құнсыздану белгілерін бағалау және провизияларды есептеу мақсатында ақша ағындарын есептеу үшін пайдаланылатын қаржы есептілігіндегі деректермен салық декларациясындағы деректердің қайшылығының болмауы талап етіледі. Қаржылық және салықтық есептілік көрсеткіштері арасындағы айырмашылықтарға бухгалтерлік және салықтық есепке алу айырмашылықтарына байланысты жол беріледі. Өзге жағдайларда есептілік нысандары арасындағы деректердің айтарлықтай алшақтығының себептері қарыз алушы бойынша банктің жауапты бөлімшесінің қорытындысында сипатталады және банктің уәкілетті алқалы органы қарайды.

Банк ішкі құжаттардағы айырмашылықтардың маңыздылығын белгілейді. Белгіленген шектер болмаған жағдайда түсім, қорытынды қаржылық нәтиже, активтердің рентабельділігі көрсеткіштері бойынша 30 (отыз) пайыздан астам мөлшерде айырмашылықтар (бірақ олармен шектелмей) елеулі алшақтықтар болып табылады.

Қаржылық есептілік объективті болған жағдайда банк қаржылық есептілікті құнсыздану белгілерін бағалау және провизияларды есептеу мақсатында ақша ағындарын есептеу мақсатында пайдаланады.

Қаржылық есептілік және (немесе) салық декларациясы болмаған жағдайда (Салық кодексіне және Бухгалтерлік есеп және қаржылық есептілік туралы заңға сәйкес

оларды тапсыру талап етілмеген жағдайда) қарыз алушының активтері және өзге де табыс көздері туралы ақпарат (банк шоттары бойынша үзінді көшірмелер, меншікте тиісті активтердің болуын растау) сұратылады.

Құнсыздану белгілері мен құнсыздану санаттарын бағалау шеңберінде қарыз алушылардың, тең қарыз алушылардың, кепілдік беруші мен кепілгерлердің қаржылық есептілігін шоғырландырылған түрде пайдалануға жол беріледі.

Қарыз бойынша күтілетін ақша ағындарын есептеу мақсатында қарыз алушының қаржылық есептілігін (оның ішінде банк тарапынан) оның төлем қабілетсіздігі басталған жағдайда қарыз алушымен оның берешегін өтеу бойынша шарттық міндеттемелері бар тұлғалардың (оның ішінде қарыз алушымен байланысты) есептілігімен, сондай-ақ егер осы тұлғаның активтері қарыз алушының міндеттемелері бойынша қамтамасыз ету болып табылса, қарыз алушымен осындай шарттық міндеттемелері жоқ тұлғалардың есептілігімен шоғырландыруға жол беріледі.

Банк осы тармақшаның отыз үшінші, отыз төртінші, отыз бесінші, отыз алтыншы, отыз сегізінші, отыз тоғызыншы, қырық бірінші, қырық екінші және қырық үшінші абзацтарында белгіленген талаптарды сақтамай қарыз берген жағдайда, қарыз алушының барлық міндеттемесі халықаралық қаржылық есептілік стандарттары (бұдан әрі - ХҚЕС) бойынша құнсызданған активтерге жатады;

қарыз берешегінің, оның ішінде басқа кредиторлардың алдында қарыз берешегінің болуы;

қарыздар бойынша төлем тәртібі (кредит тарихы);

өтімді активтердің деңгейі;

борыш жүктемесі;

алдындағы берешекті өтеудің өзге көздерінің болуы;

болжамды бос ақша ағындары;

қарыз алушының сыртқы ортасын бағалау (экономиканың, саланың жай-күйі, даму перспективалары, өндіріс пен өткізу нарықтарының әртараптандырылуы және қарыз алушының операциялық қызметінің сипаттамалары, мысалы, қарыз алушының тиісті нарықтағы нарықтық үлесі, қарыз алушының өнімін көрсету, операциялар географиясы, бизнестің циклділігі, тұтынушылардың басымдықтарындағы өзгерістер, технологиядағы өзгеріс, экономика секторына кірудегі кедергілер және компанияның табыс алу мен бағаларды ұстап тұру мүмкіндігіне ықпал ететін басқа да факторлар);

басқару сапасын бағалау (тәжірибе, құзыреттілік, іскерлік бедел);

қарыз алушының меншік иелерін бағалау;

сот талқылауларына тартылу фактілерінің болуы;

сенімсіз салық төлеушілер тізіміне енгізу.

Егер заңды тұлғаға берілген қарыздардың және шартты міндеттемелердің жиынтық сомасы банктің меншікті капиталының 500 (бес жүз) миллион теңгеден немесе 0,2 (нөл бүтін оннан екі) пайызынан аспайтын болса, банк кредит қабілеттілігіне талдауды

төмендегі ақпарат негізінде және мына факторларды ескере отырып (алайда олармен шектелмей) жүзеге асырады:

- қарыз алушының тұрақты және жеткілікті кірісінің болуы;
- қарыз берешегінің, оның ішінде басқа кредиторлардың алдындағы қарыз;
- қарыздар бойынша төлем тәртібі (кредиттік тарих);
- борыштық жүктеме;
- банк алдындағы берешекті өтеудің өзге де көздерінің болуы;
- тиісті саланы дамыту перспективалары.

Кредиттеу саласына және қарыз алушының типіне қарай сандық және сапалық көрсеткіштер жиі өзгеріп отырады.

Жеке және заңды тұлғаларға қатысты кредиттік саясат олар болған кезде қарыз алушының кредиттік қабілеттілігіне талдау жүргізілмейтін жағдайларды айқындайды (банктік кепілдіктерді, аккредитивтерді, банктік қарсы кепілдікке шығарылған банктік кепілдіктерді, сондай-ақ жоғары өтімді активтермен қамтамасыз етілген қарыздарды беру). Қазақстан Республикасының Standard & Poor's (Стандарт энд Пурс) агенттігінің халықаралық шкаласы бойынша "А-" төмен емес шетел валютасында ұзақ мерзімді кредит рейтингі немесе басқа бір рейтингтік агенттіктердің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингі бар бейрезидент-банктерінің еншілес ұйымдары болып табылатын банктер үшін бас банк немесе банкке қатысты үлестес тұлға кредиттік қабілеттілігінің талдауы қарыз алушының кредит алуға өтініші банкке түскен күннен бастап 12 (он екі) айдан кешіктірмей жүзеге асырылған жағдайда, қарыз алушының бас ұйымы деңгейінде немесе қарыз алушының шоғырландырылған қаржылық есептілігіне кіретін ұйымның ондай талдауын пайдалануға жол беріледі;

қайта құрылымдау жүргізу туралы шешім қабылдаған кезде негізділік, мақсатқа лайықтылық және тәуелсіздік ұстанымдарына негізделген және қарыздарды қайта құрылымдау жағдайлары мен талаптарының сипаттамасын қамтитын қарыздарды қайта құрылымдауға қатысты кредиттік шешімдер қабылдаудың ішкі тәртібі. Банк қарыз алушының қайта құрылымдау жағдайлары мен түрлерін нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 16502 болып тіркелген, "Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына және Қазақстан Республикасының бухгалтерлік есеп және қаржылық есептілік туралы заңнамасының талаптарына сәйкес провизиялар (резервтер) құру қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2017 жылғы 22 желтоқсандағы № 269 қаулысына (бұдан әрі – № 269 қаулы) сәйкес айқындайды.

Банк қайта құрылымдаудан кейін қарызды өтеу перспективаларының болуын есепке ала отырып, қарыз алушылар бойынша қарыздарды қайта құрылымдау туралы шешім қабылдайды.

Шартты міндеттемелерді қоса алғанда, жалпы берешегі мөлшері 100 (жүз) миллиард теңгеден асатын банктің меншікті капиталынан 1 (бір) пайыздан асатын

немесе мөлшері 100 (жүз) миллиард теңгеден аспайтын банктің меншікті капиталынан 2 (екі) пайыздан асатын, қарыз алушылардың және (немесе) бір-бірімен байланысқан қарыз алушылар тобының қарыздарына № 269 қаулысына сәйкес айқындалатын мәжбүрлі қайта құрылымдау жүргізу туралы шешімді банк басқармасы немесе құрамына банк басқармасының төрағасы кіретін банктің алқалы органы қабылдайды. Қабылданған шешімдер туралы ақпарат тоқсан сайын банктің директорлар кеңесінің мүшелеріне жіберіледі;

мынадай факторларды есепке ала отырып (бірақ олармен шектелмей) кредиттік тәуекелді басқарудың тиімді тәсілдері:

тәсілді пайдаланған кезде өз білімі мен тәжірибесінің болуы;

экономикалық тиімділігі;

қарыз алушының және (немесе) контрагенттің типі, олардың қаржылық жай-күйі;

3) банк кредиттік қызметін оларға кредиттік тәуекел тән операцияларды жүргізуді реттейтін ішкі құжаттарға сәйкес жүзеге асырады, оларға мыналар кіреді, бірақ онымен шектелмейді:

әлеуетті қарыз алушыларға және (немесе) контрагенттерге қойылатын талаптарды қоса алғанда, кредиттеудің әрбір түрі бойынша жеке және заңды тұлғаларға (оның ішінде банкпен ерекше қатынастармен байланысты тұлғаларға және банк қызметкерлеріне) кредит беру талаптары;

қарыз алушының және (немесе) контрагенттің ақпаратына, оның ішінде кредит беру туралы шешім қабылдауға қажетті қаржылық және басқа ақпаратқа қойылатын талаптар;

Қағидалардың 10-1-тарауына сәйкес экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді кешенді бағалауды (ESDD) жүргізуге қойылатын талаптар;

кредиттеу секторына, қарыз алушының кредиттік тарихына, сондай-ақ кредиттердің сапасын толық бағалауды қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін сандық және сапалық факторлар негізінде рейтингтік жүйеге талдау жасауды көздейтін корпоративтік кредиттеудің ішкі тәртібі;

кредиттік скоринг әдіснамасы немесе сандық және сапалық сипаттамаларға негізделген қарыз алушының төлем қабілеттілігінің және кредиттік қабілеттілігінің талдауы және оны пайдалану ішкі тәртібі;

оған сәйкес кредит берілетін рейтингтің мүмкін болатын ең төменгі деңгейін белгілеу (бар болса);

кредиттік саясаттан, стандарттардан, процедуралардан, лимиттерден ауытқу мониторингін мақұлдау, бекіту және талдау ішкі тәртібі және процедуралары;

кредиттеу лимиттерін және (немесе) қарыз алушыларды талдауды ескерумен, оның ішінде бар болса, қарыз алушылардың рейтингтерін және (немесе) скорингтік бағалауын есепке ала отырып кредиттер бойынша сыйақы мөлшерлемелерін белгілеу. Кредиттеу лимиттері, оның ішінде кепілсіз кредиттер бойынша кредиттеу лимиттері

валюталар, салалар, қарыз алушылардың (контрагенттердің) санаттары (қаржы ұйымдары, корпоративтік, жеке кредиттеу), өнімдер, байланысқан тараптардың топтары бойынша және бір қарыз алушыға белгіленеді;

кредит беру туралы өтініштерді қарау, мақұлдау, беру (беруден бас тарту) туралы шешімдер қабылдау ішкі тәртібі, оның ішінде банкпен ерекше қатынастармен байланысты тұлғаларды кредиттеуге қатысты;

кепілдік қамтамасыз етуге қатысты, мыналарды айқындайтын ішкі тәртіп:

банктің жекелеген өнімдері үшін, оның ішінде қарыз алушыға кредит беру мүмкіндігі туралы шешім қабылдау үшін кепіл түрлері және олардың жарамдылық өлшемшарттары;

кепіл түріне және банк өнімінің түріне байланысты кепіл құрылымына қойылатын талаптар;

өнімнің түріне және банктің кредиттік портфелінің құрылымына байланысты кепіл түрлері бойынша лимиттер;

өтімді және жоғары өтімді кепілді анықтау;

қамтамасыз етудің жалпы құрылымындағы өтімді кепіл үлесі, қарыз сомасының кепіл құнына қатынасын сипаттайтын коэффициент (бағалаушы мен кепіл қызметі бөлімшесі қызметкерлерінің кепілді бағалауынан ең төмен құны (екеуі де бар болса) не қолда бар бағалау);

қамтамасыз етудің жалпы құрылымындағы жоғары өтімді кепіл үлесі, қарыз сомасының кепіл құнына қатынасын сипаттайтын коэффициенті, (бағалаушы мен кепіл қызметі бөлімшесі қызметкерлерінің кепілді бағалауынан ең төмен құны (екеуі де бар болса), не қолда бар бағалау);

кепілді қабылдау және қарыз беру шеңберінде, оның ішінде арнайы техникалық құралдарды пайдалануға қойылатын талаптарды айқындай отырып, кепілді қарап-тексеруді жүргізуге қойылатын талаптар (барлық кепілдердің жалпы санының кемінде 20 (жиырма) пайызын тәуелсіз іріктеуді қамтамасыз ете отырып, ипотекалық кредиттеу шеңберінде қарап-тексеруді іріктеу тәсілімен жүргізуге жол беріледі);

кепіл түріне байланысты талаптарды белгілей отырып, кепілмен қамтамасыз етумен мониторинг жүргізу және жұмыс істеу тәртібі;

кепіл мүлкін қайта бағалауға қойылатын талаптар;

кепілдердің заңды күшін қамтамасыз ететін рәсімдер, оның ішінде кепіл түріне және банк өнімінің түріне байланысты кепілді тіркеуге қойылатын талаптар;

қарыз алушының өндірістік қызметі көрсеткіштерінің өзгерістерін, қамтамасыз етудің құнын және сақталуын, оның ішінде оның бағасына едәуір ықпал ететін басқа да жағдайларға ұшырау ықтималдығын есепке ала отырып кепілдік қамтамасыз етудің жедел бағалауы;

өткізу және өндіріп алудың шекті мерзімдерін қоса алғанда, кепіл және банк өнімі түріне байланысты кепілдік қамтамасыз етуді өткізу рәсімдері;

егер қарыз алушыға берілген қарыздар мен шартты міндеттемелердің жиынтық сомасы банктің меншікті капиталының 0,1 (нөл бүтін оннан бір) пайызынан аспайтын болса және бағалау объектісі республикалық маңызы бар қалалардағы және облыс орталықтары болып табылатын қалалардағы жылжымайтын мүлігі болып табылатын жағдайын қоспағанда бағалаушылар тарапынан кепілдік қамтамасыз етудің құнын бағалаудың объективтілігі (барабарлығы);

әртүрлі өлшемдерге (бағалауға қате көзқарас, бағалаушы мен қарыз алушының үлестес болуы, бағалаушы мен банктің, оның ішінде кепіл қызметі қызметкерлерінің үлестес болуы) және кепілмен қамтамасыз етудің өтімділігіне қарай бағалаушы айқындаған кепіл құнына қатысты дисконттарды белгілеуге қойылатын талаптар.

Банк ол бойынша кепілзат жылжымайтын мүлік және материалдық емес активтер (жер қойнауын пайдалану құқықтары) қойылатын қарыз беру туралы шешім қабылдаған кезде бағалау нәтижелерін қарайды. Соңғы бағалау күніне бағалаушы айқындаған нарықтық құн 100 000 (бір жүз мың) айлық есептік көрсеткіштен асатын, жер қойнауын пайдалану құқығы үшін 500 000 (бес жүз мың) айлық есептік көрсеткіштен асатын жағдайда, банк бағалаушының кепілзатты бағалау жүргізуін (жылына кемінде 1 (бір) рет) қамтамасыз етеді.

Банк ХҚЕС-ке, сондай-ақ № 269 қаулының талаптарына сәйкес соңғы бағалау күніне бағалаушы айқындаған нарықтық құны 100 000 (бір жүз мың) асатын кепілдер есептік көрсеткішті, жер қойнауын пайдалану құқығы үшін 500 000 (бес жүз мың) айлық есептік көрсеткішті құрайтын, кепіл бойынша кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаю белгілері болған жағдайда уәкілетті тіркеуші органда оның түріне қарамастан кепілдің тіркелуін қамтамасыз етеді.

Банк қызметкерлері тарапынан кепілмен қамтамасыз ету құнын бағалаудың объективтілігін (барабарлығын) бағалаудың ішкі тәртібі банктің ішкі бағалауды қалыптастыру кезінде бағалауға жол берілетін тәсілдерге қойылатын талаптарды нақты формалдауды қоса алғанда, бірақ онымен шектелмей, бағалауға дұрыс тәсілдерді пайдалануды, атап айтқанда:

осы тәсіл шеңберінде кепіл түріне байланысты бағалаудың әртүрлі тәсілдерін қолдану тәртібі белгіленеді;

кепіл құнын бағалау кезінде сараптамалық бағалау қолданылған жағдайда, осындай бағалауды қолдану лимиттерін көрсете отырып, регламенттелген процес қамтамасыз етіледі;

соңғы 4 (төрт) тоқсандағы не аяқталған күнтізбелік жылдағы объект бойынша теріс операциялық ақша ағындары немесе EBITDA (пайыздарды, салықтарды төлеу бойынша шығыстар шегерілгенге дейінгі пайда, тозу және есептелген амортизация) теріс мәні кезінде кіріс тәсілі шеңберінде дисконтталған ақша ағындары негізіндегі тәсілді қолдануға жол берілмейді. Бұл талап мынадай жағдайларға қолданылмайды:

компанияны инвестициялық сатысында бағалау, сондай-ақ егер бағаланатын компанияның балансында активтер, оның ішінде ақша ағындарын құруға қабілетті келісімшарттар болған;

растаушы ақпарат немесе нарықтық деректер болған жағдайда ақша ағынын құруға қабілетті объектілерді бағалау.

Объектінің құнын есептеу кезінде кіріс тәсілі шеңберінде есептеу банктің ішкі құжаттарында белгіленетін бағалау объектісінің тәуекел деңгейіне сәйкес келетін дисконттау мөлшерлемесі пайдаланылады.

Салыстырмалы тәсіл шеңберінде объектінің құнын есептеу кезінде нарықта орын алатын неғұрлым өзекті мәмілелер туралы ақпарат және (немесе) бағалау объектісімен салыстырылатын объектілерді сату туралы ұсыныстар пайдаланылады, ал олар болмаған жағдайда тиісті түзетулер қолданылады.

Банктің кепіл қызметі бөлімшесі тарапынан, оның ішінде бағалаушы белгілеген кепілмен қамтамасыз ету құнын бағалаудың объективтілігін (барабарлығын) бағалаудың ішкі тәртібі оған ұқсастар тізбесіне және оларды салыстырмалы деп тану өлшемшарттарына қойылатын талаптардың нақты ресімделуін қамтамасыз етеді, бірақ олармен шектелмейді:

- объектінің типі және (немесе) кіші түрі;
- объектінің орналасқан жері;
- объектінің жалпы ауданы;
- үй-жайлардың жай-күйі, бағалау объектісінің сыртқы жай-күйі;
- объектінің нысаналы мақсаты;
- объектінің өзге де техникалық сипаттамалары.

Кепіл қызметінің бөлімшесі бағалаушылардың әрбір есебі бойынша ішкі тәртіп негізінде кепілмен қамтамасыз ету құнын бағалаудың объективтілігін (барабарлығын) талдау нәтижелері бойынша қорытынды дайындайды.

Банк бағалаушы айқындаған кепілмен қамтамасыз ету құнын бағалаудың объективтілігін (барабарлығын) талдаудың ішкі тәртібін әзірлейді, ол мыналарды қамтамасыз етеді, бірақ онымен шектелмейді:

- кепіл түріне байланысты бағалау тәсілдерін қолдану тәртібі;
- бағалау есептеулерінің дұрыстығына қойылатын өлшемшарттар мен талаптар;

болжамдарды, түзетулерді және сараптамалық пайымдауларды пайдалану бөлігіндегі талаптар мен шектеулер;

- толық және негізделген есептеулердің болуы;
- кепіл объектісін сәйкестендіруге мүмкіндік беретін толық ақпараттың болуы;
- кепіл нысанасын міндетті түрде тексеру және бейне-, фототүсірілім жүргізу;
- құқық белгілейтін құжаттардың толық топтамасының болуы;

банктің ішкі құжаттарының талаптарына сәйкес бағалау туралы есептерде қамтамасыз ету құнында (10 (он) пайыздан астам) елеулі айырмашылыққа әкеп соққан себептер мен өлшемшарттарды анықтау.

Бағалау туралы есептерде қамтамасыз ету құнындағы елеулі (10 (он) пайыздан астам) айырмашылық анықталған кезде банк айырмашылыққа әкеп соққан мән-жайлар бойынша ақпаратты кепілмен қамтамасыз ету құнының статистикалық журналына енгізеді.

Банк кепілді дұрыс бағаламау мүмкіндігін болдырмау үшін олар бойынша кепілді қамтамасыз ету құнының статистикалық журналына ақпарат енгізілген бағалау туралы есептерге талдау жүргізеді.

Қарыз беру туралы шешім қабылдау шеңберінде банк барлық өлшемдерді ескере отырып, бағалаушы айқындаған кепіл құнының объективтілігін (барабарлығын) бағалау қорытындылары бойынша айқындалған кепіл құнын пайдаланады.

Қабылданған шешімдерді белгіленген ішкі тәртіпке сәйкестігі тұрғысынан бағалау Қағидалардың 11-тарауының талаптарына сәйкес жүргізіледі. Белгіленген ішкі тәртіптен ауытқулар анықталған жағдайда, мүдделі бөлімшелер анықталған ауытқулар туралы ақпаратты банктің уәкілетті алқалы органына жеткізеді. Банк қызметіндегі елеулі ауытқуларды болдырмау мақсатында банктің уәкілетті алқалы органы қарыз көлеміне (сомасына) және (немесе) ауытқулар санына шектеулер белгілейді және белгіленген шектеулердің сақталуын бақылауды жүзеге асырады.

Банк мыналарды:

қарызды және (немесе) баланстан тыс міндеттемені өтегеннен кейін және (немесе) қарыз алушы оның құнын бағалауды қоса алғанда, банктің балансындағы кепілмен қамтамасыз ету жөніндегі деректер банкінің клиенті болуын тоқтатқаннан кейін банктің ішкі жүйелерінде кемінде 5 (бес) жыл сақтауды;

банктің ішкі құжаттарына сәйкес кепілмен қамтамасыз ету бойынша деректерді уақтылы жаңартуды және тәуекел-метрикаларды (PD, LGD, EAD), провизиялар мен капиталды есептеуге жауап беретін модульдерге, сондай-ақ басқарушылық, қаржылық және реттеушілік есептілікті автоматты түрде қалыптастыруға жауап беретін модульдерге деректерді автоматты түрде ауыстыруды;

қолмен түзетуді қолданғанға дейінгі бастапқы деректерді, қолмен түзетуді қолдануға жауапты тұлғалар туралы деректерді қоса алғанда, кепілмен қамтамасыз ету бойынша деректерді кез келген қолмен түзету туралы деректерді автоматты түрде тіркеу және сақтауды қамтамасыз етеді.

Сақтауға жататын кепілмен қамтамасыз ету бойынша деректер мыналарды қамтиды (бірақ олармен шектелмейді):

бағалау объектісінің ішкі бірегей сәйкестендірушісіне, бизнес-сәйкестендіру нөміріне (бұдан әрі – БСН) немесе жеке сәйкестендіру нөміріне (бұдан әрі – ЖСН) кепіл берушінің, қарыз алушының, тең қарыз алушылардың және кепілгерлердің ішкі

бірегей сәйкестендірушісіне (егер олар БСН және ЖСН-нен өзгеше болса,) байланыстыру және байланысты қарыз алушылардың сәйкестендіруші топтары мен байланысты қарыз алушылардың барлық БСН немесе ЖСН-нің нақты көрсетілуі;

кепілмен қамтамасыз етудің түрі мен кіші түрі;

бағалау объектісінің кадастрлық нөмірі (егер қолданылса);

бағалау объектісінің орналасқан жері (елі, өңірі, мекенжайы);

банк жүйесінде кепіл шартын тоқтатудың күні;

дисконттарды кепілмен қамтамасыз етуге қолданғанға дейінгі нарықтық құны;

кепілмен қамтамасыз етуге бағалау (қайта бағалау) жүргізу күні;

әрбір бағалау объектісі бойынша, оның ішінде банк балансындағы ағымдағы кепіл және жылжымайтын мүлік объектілері бойынша, сондай-ақ банк өткізген барлық бағалау объектілері бойынша кемінде 5 (бес) жыл кезең үшін қолданылған дисконттар. № 269 қаулысына сәйкес дисконттар арасында өндіріп алу ықтималдығы және (немесе) өткізу ықтималдығы, сатуға дейінгі күтілетін мерзім, қолданылған дисконттау мөлшерлемесі және индекстер, сатуға арналған күтілетін шығыстар, өтімділік коэффициенттері қолданылмаған жағдайда дисконт мәндері туралы ақпаратты сақтау қамтамасыз етіледі;

барлық дисконттарды, оның ішінде ұлттық валютадағы баламасын есепке алғаннан кейінгі нарықтық құн;

провизияларды есептеу кезінде пайдаланылатын кепілмен қамтамасыз ету құны;

бағалау объектісінің ауыртпалық белгісі;

бағалау объектісінің ауыртпалық кезектілігі;

кепіл беруші, кепілдік беруші, кепілгер, сақтандырушы (заңды немесе жеке тұлға, атауы, бірегей сәйкестендіруші) туралы мәліметтер;

бағалау объектісіне ауыртпалықтың болуын растау күні;

қарыз алушы немесе қарыз деңгейіндегі бағалау объектісі бойынша банктің талап ету құқықтарының кезектілігі;

қарыз алушы мен қарыз деңгейіндегі кепілдер үшін қамтамасыз етудің аллоцирленген құны (олардың бірегей сәйкестендірушісіне сілтеме жасай отырып, әрбір қарыз алушыға кепіл мүлкінің үлесін көрсете отырып);

кепілмен қамтамасыз етуді бағалау тәсілі;

пайдаланылатын аудан бірлігі;

бағалау объектісінің жалпы, пайдаланылатын алаңы (егер қолданылса);

бағалау күніне жалға берілетін алаңның үлесі (егер қолданылса);

жалға беру үшін ықтимал қолжетімді алаңның үлесі (егер қолданылса);

4) дұрыс рейтингтік модельдің және (немесе) скорингтік жүйенің болуы.

Банктің директорлар кеңесі рейтингтік модельді және (немесе) скорингтік жүйені әзірлеуге, оларды енгізуге, қолдануға және жұмыс істеуін бақылауға жауапты бөлімшелерді айқындайды. Рейтингтік модельде және (немесе) скорингтік жүйеде

кредиттік тәуекелдің әрбір деңгейінің сипаттамасы және оларды тағайындау талаптары қамтылады. Қарыз алушының кредиттік рейтингін және (немесе) скорингтік баллын тағайындау барысында банк қарыз алушының (қарыз алушылардың) қаржылық жағдайын және қарыз алушы бойынша басқа да қолжетімді ақпаратты есепке алады.

Қарыз алушыға кредиттік рейтинг және (немесе) скорингтік балды беру кезінде банк қарыз алушының келешектегі кредитті төлеу қабілеттілігіне және төлем қабілеттілігіне әсер ететін факторлар туралы өзекті қолжетімді ақпаратты басшылыққа алады.

Заңды тұлғаларға берілген кредиттік рейтинг жаңартылу тұрғысынан мерзімді мониторингке жатады. Қайта қарау жиілігі қарыз алушының қаржылық жай-күйінің нашарлау тәуекеліне әкелетін теріс ақпарат болған және (немесе) банк алдындағы міндеттемелерді өтеу мүмкін болмаған және өзге де қолжетімді ақпарат болмаған жағдайда ұлғаяды;

5) кредиттік тәуекел деңгейі бойынша активтерді сыныптаудың барабар жүйесі болуы.

Кредиттік тәуекел деңгейі бойынша активтерді сыныптау жүйесі шеңберінде банк кредиттік портфель сапасының мониторингі үшін кешенді рәсімдер мен ақпараттық жүйелерді (ол болмаған жағдайда – бағдарламалық қамтамасыз етуді) енгізеді және пайдаланады. Рәсімдер мен ақпараттық жүйелерде проблемалық қарыздарды сәйкестендіретін және анықтайтын, тиісті бақылауды қамтамасыз ететін өлшемшарттар қамтылады.

Кредиттік тәуекел деңгейі бойынша активтерді сыныптау жүйесі директорлар кеңесі, директорлар кеңесі жанындағы комитеттер, басқарма, кредиттік тәуекелді басқару процесіне қатысатын банктің өзге бөлімшелері үшін ақпарат беруді қамтамасыз етеді және банктің кредиттік тәуекелінің деңгейін жалпы баланс бойынша да және әрбір актив бойынша да бағалауға мүмкіндік береді.

Кредиттік тәуекел деңгейі бойынша активтерді сыныптау жүйесі кредиттік тәуекел тән барлық активтерді (банктің меншікті капиталынан 2 (екі) пайыз аспайтын сомада негізгі емес қызмет бойынша дебиторлық берешекті қоспағанда) жан-жақты талдауға негізделеді.

Активтерді жан-жақты талдауда:

қарыз алушының және (немесе) контрагенттің міндеттемелері бойынша дефолттар ықтималдығын (PD);

қарыз алушының және (немесе) контрагенттің дефолт жағдайында шығындар мөлшерін (LGD);

дефолтқа ұшырайтын міндеттемелер шамасын (EAD);

тәуекел бойынша позиция сақталатын мерзім ішінде;

кепілді қамтамасыз ету құнын және оны өткізу мүмкіндігін;

бизнес-ортаны және экономикалық жағдайларды бағалау;

экологиялық және әлеуметтік тәуекелдер қамтылады.

Кредиттік тәуекел тән болатын активтерді сыныптау (банктің меншікті капиталынан 2 (екі) пайыз аспайтын сомда негізгі емес қызмет бойынша дебиторлық берешекті қоспағанда) кем дегенде 5 (бес) санаттың негізінде жүзеге асырылады және мыналарды:

КЖБП шеңберінде капиталдың жеткіліктілігін сенімді бағалауды;

күтілетін шығындарды өтеуге арналған провизиялардың қажетті деңгейін қамтамасыз етеді.

Негізгі борыш және (немесе) есептелген сыйақы бойынша күнтізбелік 90 (тоқсан) күннен астам мерзімі өткен берешегі бар активтер, егер неғұрлым жоғары санатқа сыныптау үшін дәлелді және негізделген негіздер болмаған жағдайда, ең нашар санаттарға сыныпталады.

Негізгі борыш және (немесе) есептелген сыйақы бойынша күнтізбелік 90 (тоқсан) күннен аз мерзімі өткен берешегі бар активтер, егер ішкі құжаттарда айқындалған қарыз алушының төлем қабілетсіздігінің өзге факторлары болса, ең нашар санатқа сыныпталады;

6) проблемалық активтерді басқару саясатының болуы.

Банктің директорлар кеңесі проблемалық активтерді басқару саясатын бекітеді, ол мыналарды қамтиды:

проблемалық активтердің анықтамасы;

проблемалық активтерді басқару әдістері (қайта құрылымдау, сату, есептен шығару, кепілді қамтамасыз етуді алып қою, банкроттық және басқа әдістер);

проблемалық активтерге қатысты лимиттер (портфельдер бөлігінде) және лимиттер бұзылған кезде белгіленген лимиттерге сәйкес келтіру үшін проблемалық активтерді басқарудың бекітілген әдістерін іске асыру мерзімдері;

проблемалық активтер көлемінің ұлғаю тәуекеліне ертерек ден қоюдың сандық және сапалық өлшемдері;

мүдделі бөлімшелердің тізімі және проблемалық активтермен жұмыс істеу кезінде өзара іс-қимылының ішкі тәртібі;

директорлар кеңесіне проблемалық активтердің деңгейі туралы басқарушылық есептілікті ұсынудың ішкі тәртібі;

банк қолданатын проблемалық активтерді басқару әдістерін бағалау рәсімдері;

7) провизияларды қалыптастырудың сенімді әдістемесінің болуы.

Күтілетін шығындарды жабу үшін қалыптастырылатын провизиялардың жеткіліктілігін қамтамасыз ету мақсатында банк жыл сайын (не қажет болған кезде жиі) провизияларды қалыптастыру әдістемесіне талдауды:

провизияларды қалыптастыру әдістемесінің талаптарына сәйкес есептелген провизиялардың шығындардың нақты сомаларына сәйкестігін айқындау;

ағымдағы нарықтық жағдайларды, макроэкономикалық көрсеткіштердің өзгеруін талдау;

провизияларды қалыптастыру әдістемесінің валидациялары арқылы жүргізеді.

Ұжымдық қарыздар бойынша провизияларды қалыптастыру кезінде банк қажетті уақыт кезеңін қамтитын және банктің кредиттік шығындарын неғұрлым дұрыс көрсететін тарихи деректерді талдайды. Бұл ретте тарихи деректер ағымдағы нарықтық және экономикалық жағдайды талдаумен толықтырылады.

Егер провизияларды қалыптастыру әдістемесі провизиялары жеке негізде қалыптастырылатын қарыздар бойынша кредиттік тәуекелдің өсу белгілерінің болмауын көрсеткен жағдайда, мұндай қарыздар ұжымдық негізде кредиттік тәуекел деңгейін бағалауға жатады.

Банк болжамды макроэкономикалық ақпараттың әсерін есепке алуға қойылатын талаптарды қоса алғанда, дефолт ықтималдығын бағалаудың әрбір моделі сәйкес келетін егжей-тегжейлі талаптарды сипаттайтын дефолт ықтималдығын бағалау модельдерінің жалпы әдіснамасын әзірлеуді (жаңартуды) қамтамасыз етеді.

Дефолт ықтималдығын бағалау модельдерінің әдіснамасы мынадай талаптарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

кредиттік құнсыздануды анықтау;

пайдаланылатын деректердің сапасы, маңыздылығы және көлемі;

модельдерді әзірлеу және тестілеуге арналған модельдерді қалыптастыру әдіснамасы;

модельдің жекелеген блоктарының болуы (оның ішінде қаржылық, сапалық факторларды, мемлекеттік немесе топтық деңгейде қолдау мүмкіндігін есепке алу жөніндегі талап) және олардың түпкілікті PD айқындаудағы ең жоғары салмағы;

кредиттік құнсызданудың байқалатын деңгейлері негізінде модельді калибрлеу әдіснамасы (кредиттік құнсыздану деңгейлерінің нақты статистикасы негізінде модельді калибрлеу);

макро-сценарийлерді әзірлеу және есепке алу бойынша талаптар, миграция матрицаларын есептеу және қолдану әдіснамасы бойынша;

жетекші рейтинг агенттіктерінің кредиттік шкалаларымен үйлесімді валидтік кредит шкаласын әзірлеу;

PD әр түрлі түрлерін есептеу (он екі айға, бүкіл жарамдылық мерзіміне (lifetime PD), қазіргі сәтте (PIT PD) және циклдік (TTC PD) бастапқы тану кезінде);

қаржылық кепілдіктер бойынша PD моделін есептеу;

бақыланатын дефолт деңгейі бойынша жылдық деректерді пайдалану немесе сенімді статистикалық талдауға негізделген балама тәсілдер арқылы жылдық PD бағалау.

Модельді әзірлеу шеңберінде:

скорингтік модельді қолдану кезінде әзірлеу үшін іріктеме қарыз алушыларының әрқайсысы бойынша скоринг балын есептеу;

скорингтік модельді қолдану кезінде модельді калибрлеу, яғни скоринг балын портфель бойынша кредиттік құнсызданудың байқалатын тарихи деңгейінің модельдерін пайдалана отырып, PD мәніне ауыстыру;

макроэкономикалық жағдайды есепке алу және PD TTC-ті PD PIT-ке аудару моделін әзірлеу;

жылдық PD-ды бақыланатын дефолт деңгейі бойынша жылдық деректерді не сенімді статистикалық талдауға негізделген балама тәсілдерді пайдалану арқылы бағалау;

модельді әзірлеу кезінде дефолттардың бақыланатын деңгейі бойынша тарихи деректердің өзекті көлемін таңдауды және күтілетін макрокөрсеткіштер негізінде PIT мәндерін калибрлеуді көздеуі тиіс;

статистикалық негізделген жағдайларды қоспағанда, Қазақстан Республикасының резиденттері үшін Қазақстан Республикасының PD-ге сәйкес келетін PD-дің ең төменгі шегін белгілеу.

Банк барлық тәуекел-метрикалардың (PD, LGD, EAD), құнсыздану сатыларының және провизиялардың банктің ішкі жүйелерінде автоматты түрде есеп айырысуды, сондай-ақ кредиттік тәуекелдің елеулі ұлғаю оқиғаларын, ХҚЕС бойынша құнсыздануды объективті растау болып табылатын оқиғаларды, құнсыздану санаттарын айқындауды қамтамасыз етеді.

Банк мынадай деректердің (бірақ олармен шектелмей) қарызды (немесе) баланстан тыс міндеттемені өтегеннен кейін жүйелерде кемінде 5 (бес) жыл сақталуын қамтамасыз етеді:

SPPI тесттен өту немесе өтпеу нәтижелері;

9 ХҚЕС-ке сәйкес қаржы құралын жіктеу;

құнсыздануды объективті растау болып табылатын оқиғалар (әрбір қарыз алушы және (немесе) міндеттеме бойынша әрбір оқиға үшін жеке деректер өрісі);

қарыз алушының құнсыздану сатысы;

жеке бағаланатын қарыз алушылар үшін "going-concern" және "gone-concern" әдістері бойынша сценарийлердің ықтималдылығы;

тиімді пайыздық мөлшерлеме (бастапқы және ағымдағы пайыздық мөлшерлемелер) ;

дефолт деңгейлері (қарыз алушылардың, міндеттемелердің саны бойынша және міндеттемелердің сомасы бойынша) абсолюттік және пайыздық көрсеткіштерде;

қайтарым деңгейлері (міндеттемелердің сомасы бойынша - сауығуды ескере отырып және сауығуды есепке алмай) абсолюттік және пайыздық көрсеткіштерде;

қайта құрылымдау деңгейлері (қарыз алушылардың, міндеттемелердің саны бойынша және міндеттемелердің сомасы бойынша – қайта құрылымдау бойынша жеке

және мәжбүрлі қайта құрылымдау бойынша жеке) абсолюттік және пайыздық көрсеткіштерде;

сауығу деңгейлері (қарыз алушылардың, міндеттемелердің саны бойынша және міндеттемелердің сомасы бойынша) абсолюттік және пайыздық көрсеткіштерде;

есептен шығару деңгейлері (міндеттемелер сомасы бойынша - ішінара есептен шығару бойынша жеке және толық есептен шығару бойынша жеке) абсолюттік және пайыздық көрсеткіштерде);

PD мәндері (оның ішінде әрбір қарыз алушы және (немесе) міндеттеме үшін берілген сәттен бастап және қарыздың және (немесе) баланстан тыс міндеттеменің бүкіл қолданылу мерзімі ішінде);

тану сәтіндегі және қарыз және (немесе) баланстан тыс міндеттеме мерзімі ішіндегі әрбір айға арналған он екі айлық PD және lifetime PD мәндері;

LGD мәндері (әрбір қарыз алушы және (немесе) міндеттеме үшін LGD мәнін қоса алғанда) қарыз және (немесе) баланстан тыс міндеттеме берілген сәттен бастап (бірақ 9ХҚЕС енгізген күннен бұрын емес) және қарыздың және (немесе) баланстан тыс міндеттеменің бүкіл қолданылу мерзімі ішінде әрбір айға;

EAD мәндері (әрбір қарыз алушы және (немесе) міндеттеме үшін EAD мәнін қоса алғанда) қарыз және (немесе) баланстан тыс міндеттеме берілген сәттен бастап (бірақ 9ХҚЕС енгізген күннен бұрын емес) және қарыздың және (немесе) баланстан тыс міндеттеменің бүкіл қолданылу мерзімі ішінде әрбір айға;

кредиттік шығындар (әрбір қарыз алушы және (немесе) міндеттеме үшін күтілетін кредиттік шығындар мәнін қоса алғанда) қарыз және (немесе) баланстан тыс міндеттеме берілген сәттен бастап (бірақ 9ХҚЕС енгізген күннен бұрын емес) және қарыздың және (немесе) баланстан тыс міндеттеменің бүкіл қолданылу мерзімі ішінде әрбір айға;

тәуекел-саралау коэффициенттерінің мәндері (RWA) (әрбір қарыз алушы және (немесе) міндеттеме үшін RWA мәнін қоса алғанда) қарыз және (немесе) баланстан тыс міндеттеме берілген сәттен бастап (бірақ 9ХҚЕС енгізген күннен бұрын емес) және қарыздың және (немесе) баланстан тыс міндеттеменің бүкіл қолданылу мерзімі ішінде әрбір айға;

кредиттік конверсия коэффициенттері;

қарыз алушының баланстық және баланстан тыс міндеттемелерінің сомасы (соңғы 5 (бес) жыл бойынша);

қарыз алушының есептен шығарылған қарыздары (соңғы 5 (бес) жыл бойынша);

провизиялардың қорытынды мәні (қарыз алушы деңгейінде және міндеттеме деңгейінде);

БСН немесе ЖСН-ге және ішкі бірегей сәйкестендірушілеріне (егер олар БСН немесе ЖСН-нен өзгеше болса) қарыз алушы мен қарыз және (немесе) баланстан тыс міндеттемені байланыстыру;

БСН немесе ЖСН және ішкі бірегей сәйкестендірушісіне (егер олар БСН немесе ЖСН-нен өзгеше болса) барлық бірлесіп қарыз алушылар мен кепілгерлерді байланыстыру;

банктің ішкі құжаттарына сәйкес байланысты қарыз алушылар тобының бірегей сәйкестендірушісіне байланыстыру;

банктің ішкі құжаттарына сәйкес байланысты қарыз алушылар тобы қатысушыларының БСН немесе ЖСН-не байланыстыру;

құнсыздану сатысын және провизияларды есептеу үшін талап етілетін, қарыз алушылардың қаржылық көрсеткіштері;

Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік кодексіне сәйкес субъектінің кәсіпкерлік санатына жататындығының белгісі;

банкпен ерекше қатынастармен байланысты тұлғалардың тізіміне тиесілілік белгісі;

қайта құрылымдау және (немесе) мәжбүрлі қайта құрылымдау белгісі;

қарыз бойынша және қарыз алушыға осы банктегі қарыздар бойынша қайта құрылымдауды жүргізудің барлық күндері.

Банк жүйелері барлық қарыз алушылар, олардың баланстық және баланстан тыс міндеттемелері және банк портфельдері үшін кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаю оқиғаларының және ХҚЕС бойынша құнсыздану оқиғаларының іске қосылу оқиғасының фактісін тіркейді және жүйелерде сақтайды;

8) кредиттік тәуекелді бағалау модельдерінің валидация рәсімінің болуы.

Модельдерді қолдана отырып кредиттік тәуекелді бағалаудың барабарлығын қамтамасыз ету мақсатында банк олардың валидациясы, бэк-тестинг жүргізу процестерін, тәуекелдердің жоспарланған деңгейінен ауытқудың рұқсат етілген деңгейін регламенттейді. Жоспарланған тәуекел деңгейінен ауытқыған жағдайда, банк түзету шараларының жоспарын әзірлейді.

Валидация бір немесе бірнеше мына әдістер:

модельдің кемсітушілік қабілетін тексеру;

модельдің болжамды дәлдігін бағалау;

рейтингтердің ауысуын талдау;

рейтингтерді салыстырмалы талдау арқылы жүзеге асырылады.

Валидацияны 3 (үш) жылда кемінде 1 (бір) рет банктің тәуелсіз бөлімшесі не тәуелсіз үшінші тарапты тарта отырып жүзеге асырады. Валидацияны жүргізу жиілігі ағымдағы нарықтық жағдайға, стратегияға, активтердің көлеміне, банк операцияларының күрделілік деңгейіне байланысты болады, экономикада немесе банкті кредиттеудің ішкі процестерінде елеулі өзгерістер болған жағдайда ұлғаяды. Валидация нәтижелері тәуекелдерді басқару мәселелері жөніндегі комитетке ұсынылады.

Банктің тәуелсіз бөлімшесі 1 (бір) жылда кемінде 1 (бір) рет жүргізген скорингтік моделдердің ішкі валидациясы.

Банктің тәуелсіз бөлімшесі скорингтік модельдердің ішкі валидациясын банктің ішкі құжаттарында провизияларды есептеуде пайдаланылатын өлшемдерді (қатысушылар, тексеру аясы, тексеру салалары, пайымдауларды дайындау өлшемшарттары, нәтижелерді ұсыну форматы, мерзімдері) валидациялаудың егжей-тегжейлі сипатталған процесін қоса алғанда, бірақ олармен шектелмей, валидацияның толық процесін ресімдеу кезінде мүмкін болады.

Банктің валидацияға жауапты тәуелсіз бөлімшесі тексеру процесін сипаттай отырып, нәтижелерді және маңыздылық дәрежесін ашып көрсете отырып, әрбір тексерілген параметр бойынша қорытынды қалыптастырады.

Валидация нәтижелері толық негіздемесімен тәуекелдерді басқару мәселелері жөніндегі комитетке беріледі.

Валидация нәтижелерін қарау нәтижелері бойынша тәуекелдерді басқару мәселелері жөніндегі комитет модельге өзгерістер енгізу қажеттілігі немесе қажеттілігінің жоқтығы мәселесі бойынша қорытындыны қамтитын хаттама жасайды.

Модельді валидациялау шеңберінде мыналарды жүргізу талап етіледі, оның ішінде: модельдің реттеуші талаптарға сәйкестігін тексеру;

модельді болжау дәлдігін анықтау үшін модельді бэк-тестингтеу (модель әзірленгеннен өзгеше іріктеулерде модельдің дәлдігін тексеру). Банк неғұрлым кейінгі бақылаулар негізінде модельдің релеванттығын тексереді;

модельдерді әзірлеу кезінде пайдаланылатын деректердің маңыздылығы мен сапасын тексеру. Тексеру шеңберінде кейіннен моделін жасау үшін таңдаудың жеткілікті екендігіне эконометриялық тестілер арқылы көз жеткізу қажет;

модельді тәуекел-метрикаларды бағалаудың басқа модельдеріне сәйкестігін тексеру ;

9) кредиттік тәуекелді бағалау кезінде барабар және негізделген сараптамалық бағалауды қолдану.

Сараптамалық бағалауды қолдану қажет болған жағдайларда банк:

мұндай бағалауды қолдану лимиттерін көрсете отырып, сараптамалық бағалауды қолданудың регламенттелген процесін;

сараптамалық бағалауды жүргізетін қызметкерлер құзыретінің жеткілікті деңгейін;

сараптамалық бағалауды қолданудағы біркелкі тәсілді қамтамасыз етеді. Бірдей жағдайларда сараптамалық бағалауларда елеулі ауытқулар болмайды;

сараптамалық бағалау тиісті сақтықты қолдана отырып, негізделген және құжатталған рұқсаттар негізінде жүзеге асырылады.

Банктің тарихи деректерді ескере отырып, сараптамалық бағалауды қолдануы ағымдағы нарықтық және экономикалық ахуалды талдаумен, атап айтқанда (қолданылуы бойынша):

қарыздар беру процестеріндегі, шешімдер қабылдау стандарттары мен практикаларындағы, қайтарудағы, есептен шығарудағы өзгерістермен;

сыртқы және ішкі экономикалық факторлардың, серпінді ескере отырып, бизнес ортаның өзгерістерімен;

жұмыс істемейтін және қайта құрылымдалған қарыздар деңгейінің өзгерістерімен;
нарықтың жаңа сегменттері және өнімдері пайда болуымен;
кредиттік тәуекел шоғырлануының өзгерісімен толықтырылады;

10) қарыздар (дебиторлық берешекті және шартты міндеттемелерді қоса алғанда), сондай-ақ кредиттік тәуекел тән өзге операциялар туралы толық және дұрыс ақпаратты қамтамасыз ететін, деректерді сақтау құралдарының жиынтығын қоса алғанда, кредиттік тәуекел деңгейін дұрыс бағалауға мүмкіндік беретін қажетті құралдардың болуы.

Банк кредиттік басқаруды мыналарды қамтитын, бірақ олармен шектелмейтін рәсімдерге сәйкес жүзеге асырады:

ұсынылған кредиттік құжаттардың кредиттер беру талаптарына сәйкестігін тексеру;
кредиттік шарттардың қабылданған шешімдерге сәйкестігін тексеру;
кредиттік досьені қалыптастыру және жүргізу.

Кредиттік досьені (бөлігін) электрондық түрде қалыптастыруға рұқсат беріледі. Кредиттік досьеде (мыналарды қоса алғанда, бірақ олармен шектелмей):

қарыз алушыны идентификаттау бойынша құжаттар қамтылады:

осы топқа жеке тұлғаның жеке басын куәландыратын құжаттар, заңды тұлғаны құруға байланысты құжаттар (Банктер туралы заңның 8-1-бабының 3-тармағында белгіленген жағдайларды қоспағанда, акцияларының немесе қатысу үлестерінің он және одан да көп пайызын тікелей немесе жанама иеленетін түпкі меншік иелері-жеке тұлғаларды жария етумен, оның құқық субъектілігін растаумен), сондай-ақ қарыз алушының атынан әрекет ететін және қарыз алушының атынан кредиттік және кепіл құжаттамасына қол қоюға уәкілетті тұлғалардың өкілеттігін растайтын құжаттар жатады.

Нысаналы пайдалануды анықтауға жататын құжаттама (овердрафтарды, банктің меншікті капиталының 0,2 (нөл бүтін оннан екі) пайызынан кем жиынтық сомасымен нысаналы пайдалануды растаусыз тұтынушылық кредиттерді және банктің меншікті капиталының 0,2 (нөл бүтін оннан екі) пайызынан кем жиынтық сомасымен айналым қаражатын толықтыру мақсатындағы кредиттерді, Қазақстан Республикасының бейрезидент-банктерінің қатысуымен синдикатталған қарыздардан басқа):

осы топқа жасау мақсатында қаржыландыру сұратылатын мәміле бойынша құжаттар мен ақпарат (қайта құрылымдау және (немесе) қайта қаржыландыру жағдайында қаржыландырудың бастапқы мақсаттарын қоса алғанда), оның ішінде ірі қарыз алушылар бойынша:

қарызды пайдалану мақсатын растайтын құжаттар, оның ішінде заңды тұлғалар үшін – жеткізу, сатып алу-сату шарттары, сыртқы сауда келісімшарттары және басқалары;

қарыз бен шартты міндеттемелердің сомасы асатын заңды тұлға үшін, меншікті капиталының мөлшері 100 (бір жүз) миллиард теңгеден асатын – банктің меншікті капиталының 0,1 (нөл бүтін оннан бір) пайызы болатын банктер үшін, меншікті капиталының мөлшері 100 (бір жүз) миллиард теңгеден аспайтын – банктің меншікті капиталының 0,2 (нөл бүтін оннан екі) пайызы болатын банктер үшін – өзін-өзі ақтау мерзімін және кредиттелетін мәміленің рентабельділік деңгейін сипаттайтын қарызды берудің техникалық-экономикалық негіздемесі не қарызды пайдалану мақсаттарын, өткізу нарықтарын және қарыз алушының маркетингтік стратегиясын, тәуекелдерді бағалауды және оларды басқаруды көрсететін қарыз алушының бизнес-жоспары, жылдар бойынша нақтыланған қаржылық жоспары (жылдар бойынша бизнес-жоспарды іске асырудың қаржылық көрсеткіштері, бизнес-жоспарды қаржыландыру және қарызды өтеу көздері мен көлемі), кірістер (шығыстар) сметасы (инвестициялық мақсаттарға байланысты қарыздар, стартап жобалар немесе негізгі өтеу көзі кредит ресурстары есебінен сатып алынған тауарларды және (немесе) қызметтерді сатудан түсетін түсімдер болады деп жоспарланған қарыздар) жатады.

Осы тармақтың мақсаттары үшін:

айналым қаражатын толықтыруға арналған кредит деп ағымдағы өндірістік процестерді қаржыландыру үшін берілген кредит түсініледі;

тұтынушылық кредит деп заңды тұлға құрмай жеке тұлғаға немесе жеке кәсіпкерге берілген және мына өлшемшарттарға сәйкес келетін кредит түсініледі:

кредит беру кәсіпкерлік қызметті қаржыландыру мақсатына байланысты емес және қарыз алушы кредитті кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыру үшін пайдаланбайды деп болжанады;

кредитті ұзақ пайдаланылатын тауарларды (тұрғын үй жылжымайтын мүлікті, автомобильдерді, тұрмыстық техниканы, жиһазды және өзгелерін) сатып алуға және (немесе) әртүрлі қызметтерге (білім беру, туристік, медициналық, жөндеу-құрылыс және өзгелерді) ақы төлеуге және (немесе) өзге де сатып алулар мен мақсаттарға (басқа банктегі қарызды қайта қаржыландыруға (егер бұрын алынған қарыз тұтыну мақсаттарына байланысты болған жағдайда), ұялы телефондарды, тамақ өнімдерін және өзге де тауарларды) жолдау жоспарлануда;

кредитті алушыда алынған кредит бойынша банк алдындағы міндеттемелерге қызмет көрсетуге объективті мүмкіндік беретін, банктің ішкі құжаттарында айқындалған тәртіппен расталған тұрақты табыс көзі (жалақы, зейнетақы, жәрдемақы, бағалы қағаздардан дивидендтер, жылжымайтын мүлікті жалға беруден түскен кірістер және басқа да кірістер) бар.

Клиенттің қаржылық жағдайын және қамтамасыз ету сапасын талдау үшін қажетті құжаттар:

құжаттардың бұл тобына олардың негізінде қарыз алушының қаржылық жағдайына талдау жүргізілетін және қарыз алушы қызметінің негізгі экономикалық

көрсеткіштерін көрсететін барлық құжаттар, сондай-ақ қабылданатын қамтамасыз етудің болуын, сапасын, мөлшерін растайтын құжаттар жатады, ол мыналарды қамтиды (бірақ олармен шектелмейді):

кепіл құжаттамаға қол қоюға уәкілетті тұлғаның өкілеттігін растайтын құжаттар;

бағалаушының жылжымайтын мүлікті бағалау туралы есебі;

банктің Қағидалары мен ішкі құжаттарының талаптарына сәйкес бағалаушының кепілді бағалаудың барабарлығы бойынша кепіл қызметі бөлімшесінің қорытындысы;

кепіл нысанына берілген құқығын растайтын құжаттар;

уәкілетті тіркеуші органдарда тіркелгені туралы белгісі бар, кепіл туралы шарттың көшірмесі.

Кредиттік мониторинг жүргізу үшін қажетті құжаттама. Осы топқа банк бөлімшелері қарыз ресімдеу барысында қалыптастыратын немесе мерзімді кредиттік мониторингті растау үшін қажетті құжаттама, сондай-ақ кредиттік тәуекелді басқару мақсаттары үшін қарыз алушылар (контрагенттер) туралы мәліметтерді жаңарту рәсімі жатады;

11) басқарушылық ақпарат жүйесінің болуы және жұмыс істеуі.

Банк мына ақпаратты қоса алғанда, бірақ онымен шектелмей:

кредиттік портфель және оның ішінде оның өзгерістерінің серпінінде ұсынылған оның сапасы туралы;

банкте кредиттердің әр түрлері бойынша белгіленген лимиттерге жиынтығында ұшырауға жақындауды бағалауды қоса алғанда (лимит алдындағы тәсіл), кредиттік тәуекелге ұшырау мөлшері (деңгейі) туралы;

байланысты қарыз алушылар тобына және оның өзгеру серпіні қатысты кредиттік тәуекелге ұшырауы туралы;

ірі қарыз алушылардың (контрагенттердің) және банкпен ерекше қатынастармен, оның ішінде банк акционерлерімен ерекше қатынастармен байланысты қарыз алушылардың (контрагенттердің) кредиттік тәуекелі шоғырлануы және оның өзгеру серпіні туралы;

қарыз алушылардың (контрагенттердің) ішкі рейтингтері және олардың өзгеру серпіні туралы, қарыз алушылардың (контрагенттердің) рейтингі бойынша кредиттер сапасының мониторингі және оның кезеңділігі туралы;

провизиялардың мөлшері және провизиялардың барабар деңгейін бағалау туралы;

қайта құрылымдалатын, қайта қаржыландырылатын және проблемалық кредиттер туралы;

лимиттердің сақталуын мониторингтеу және бақылау туралы;

саясат пен лимиттерден ауытқулар туралы ақпаратты қамтитын, бірақ олармен шектелмейтін басқарушылық есептілік нысандарын әзірлейді.

Осы тармақтың бірінші бөлігінің 1) тармақшасының он бірінші, он екінші, он үшінші, он төртінші, он бесінші, он алтыншы, он жетінші және он сегізінші

абзацтарында, 1-1) тармақшасында, 3) тармақшасының төртінші абзацында және 5) тармақшасының он екінші абзацында көрсетілген талаптар халықаралық банктердің еншілес ұйымдары болып табылатын, ESG-тәуекелдерді, экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді бағалау және басқару, сондай-ақ орнықты даму жөніндегі шоғырландырылған есептерді (ESG) және экологиялық және әлеуметтік тәуекелдер туралы есептерді жариялайтын халықаралық банктердің еншілес ұйымдарына қолданылатын ESG-тәуекелдер, экологиялық және әлеуметтік тәуекелдер туралы ақпаратты жария ету жөніндегі бекітілген саясаттары мен рәсімдері бар екінші деңгейдегі банктерге қолданылмайды.";

50-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"50. Стрестік жағдайда туындайтын әлеуетті тәуекелдер анықталған жағдайда, банк кезеңдік негізде (бірақ жарты жылда 1 (бір) реттен кем емес) капитал жеткіліктілігінің әлеуетті қауіп көздерін анықтау үшін стресс-тестілеу жүргізеді. Банк стресс-тестілеуді мынадай әдістерді пайдалану арқылы (бірақ олармен шектелмей) жүргізеді:

- 1) сценарийлік талдау;
- 2) құбылмалылық талдауы.

Стресс-тестілеуді жүргізу процесінде мыналар қамтылады:

стресс-тестілеу банкке капитал жеткіліктілігінің деңгейінде стресс-тестілеудің ықпалын талдауға, ішкі және сыртқы ортаның өзгеруі кезінде тәуекелдің туындау деңгейін бағалауға мүмкіндік береді;

стресс-тестілеу жүргізудің дәрежесі мен жиілігі таңдап алынған бизнес-модельге, қызмет ауқымына, операциялардың түрлері мен күрделілігіне, сондай-ақ банктің қаржы жүйесіндегі рөліне сәйкес келеді. Банк нашарлап бара жатқан нарықтық жағдайларда немесе банктің басшылығының талабы бойынша стресс-тестілеуді жүргізу жиілігін ұлғайту мүмкіндігіне ие;

банктің директорлар кеңесі стресс-тестілеуді, сценарийлерді (оның ішінде, экономикалық өсу кезеңінде консервативтік сценарийлерді де қарастырады), нәтижелерді бағалауды жүргізу рәсімдерін бекіту бөлігінде стресс-тестілеу процесінде және стресс-тестілеу барысында анықталған капитал тәуекелін барынша азайту шараларын қабылдау нәтижесінде белсене қатысады.

Банк стресс-тестілеуді жүзеге асыру кезінде стресс-тестілеудің мынадай сценарийлерін пайдаланады, бірақ олармен шектелмейді:

тұтастай алғанда және экономиканың жекелеген салалары бойынша экономикалық өсудің құлдырауын қоса алғанда, елдің экономикалық конъюнктурасының төмендеуіне ықпалын бағалауға негізделген жалпы экономикалық сценарий;

жергілікті стрестік факторлардың ықпалын бағалауға негізделетін, оның ішінде банктің кредиттік қызметінің ерекшеліктерімен және оның кредиттік портфелінің құрылымымен байланысты банктің бизнесіне арналған ерекше сценарий;

төтенше жағдайлардың ықтималдығын ескеретін сценарий.

Банк консервативтік, бірақ капитал жеткіліктілігінің деңгейінің төмендеуіне ықпал ететін сыртқы және ішкі көрсеткіштердің әлеуетті іске асырылатын жағымсыз өзгерістері негізінде стресс-тестілеу сценарийін әзірлейді.

Банктің директорлар кеңесі стресс-тестілеу сценарийін және қабылданған жорамалдарды, сондай-ақ стресс-тестілеу нәтижелерін бекітеді. Банктің сценарийлері мен тиісті болжамдарын тандаудың негізділігі құжатталады және стресс-тестілеудің нәтижелерімен бірге қарастырылады.

Стрестік сценарийлері мен құбылмалылықты анықтау кезінде банк тарихи және гипотетикалық, оның ішінде тәуекелдер мен болжамдардың әдеттегі диапазонының шектерінен тыс стрестік ахуалды қоса алғанда, ақпараттың кең өрісін пайдаланады.

Реттеуші қабылдайтын стрестік ахуалдың сценарийлерін қолдану мүмкіндігінен басқа, банк оның жеке сипаттамасымен сәйкесетін қолдануға неғұрлым жарамды стрестік ахуалды пайдалануға ұмтылады, бірақ олармен шектелмейді.

Банктің директорлар кеңесі тұрақты түрде стресс-тестілеу сценарийлерінің елеулі өзгерістері тұрғысынан қарастырады. Стресс-тестілеу сценарийлерін өзгерту қажет болған кезде аралық бағалау жүргізіледі.

Стресс-тестілеу сценарийлерін және жорамалдарды әзірлеу кезінде банк мыналарды басшылыққа алады:

сценарийде банк ұшырауы ықтимал барлық маңызды тәуекелдер қамтылады;

стресс-тестілеу кезінде банк тәуекелдердің әралуан түрлерінің өзара байланысын қарастырады;

банк стресс-тестілеудегі жорамалдарды анықтау кезінде консервативтік тәсілді ұстанады. Сценарийдің түрі мен дәрежесін негізге ала отырып, банк оның қызметіне қатысты бірқатар жорамалдардың орындылығын ескереді;

стресс-тестілеудің тәсілдері мен модельдері статистикалық және эконометрикалық негізделген болып табылады;

тәуекелдердің жекелеген түрлері бойынша банктердің ішкі модельдері стресс-тестілеу мақсаттарына бейімделеді;

банк қысқа мерзімді және ұзаққа созылатын, сондай-ақ ағымдағы сәтте капитал жеткіліктілігі деңгейінің қаншалықты жоғары болуына қарамастан идиосинкразиялық және нарықтық сценарийлерді, оның ішінде:

капитал нарығының қолжетімді болмауын;

энергия қорлары құнының төмендеуін;

ұлттық валюта бағамының әлсіреуін;

жылжымайтын мүлік нарығындағы дағдарысты;

мөлшерлемелердің өзгеруін;

ішкі жалпы өнімнің өзгеруін;

ауыл шаруашылық секторындағы дағдарысты;

инфляциялық болжамдардың өсуін;

халықтың жұмыссыздық деңгейінің артуын және кірістерінің азаюын;
активтердің нарықтық құнының төмендеуін;
экологиялық және әлеуметтік тәуекелдердің туындауын қарастырады.

Осы тармақтың тоғызыншы бөлігінің он сегізінші абзацында көрсетілген талаптар халықаралық банктердің еншілес ұйымдары болып табылатын, ESG-тәуекелдерді, экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді бағалау және басқару, сондай-ақ орнықты даму жөніндегі шоғырландырылған есептерді (ESG) және экологиялық және әлеуметтік тәуекелдер туралы есептерді жариялайтын халықаралық банктердің еншілес ұйымдарына қолданылатын ESG-тәуекелдер, экологиялық және әлеуметтік тәуекелдер туралы ақпаратты жария ету жөніндегі бекітілген саясаттары мен рәсімдері бар екінші деңгейдегі банктерге қолданылмайды.

Банктің директорлар кеңесі және өтімділік тәуекелін басқару процесіне қатысатын бөлімшелер стресс-тестілеу нәтижелерін және болжамдалатын тәуекелдерді, сондай-ақ кері әсерлерді барынша азайту бойынша кейінгі іс-әрекеттерді хабарлайды және талқылайды. Банктің директорлар кеңесі стресс-тестілеу процесінің нәтижелерін банктің стратегиялық және бюджеттік жоспарлау процесіне қосады. Стресс-тестілеу нәтижелері ішкі лимиттерді белгілеу кезінде қолданылады.

Банктің директорлар кеңесі күтпеген жағдайлар орын алған жағдайда, оның ішінде процестің кемшіліктерін жою мақсатында стресс-тестілеу нәтижелерін капитал жеткіліктілігін қолдау процесіне есепке алады.

мынадай мазмұндағы 10-1-тараумен толықтырылсын:

"10-1-тарау. Экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару және орнықты даму жөніндегі ақпаратты жария ету (ESG).

97-1. Банктің директорлар кеңесі банктің орнықты даму стратегиясында айқындалған орнықты даму мақсаттарына сәйкес келетін экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару жүйесінің болуын қамтамасыз етеді.

97-2. Экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару жүйесін банк экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару мақсатында енгізеді.

Банктің экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару жүйесі:

экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді анықтау, бағалау және басқару процесін;

экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару жөніндегі саясаттар кешені;

экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқарудың ашықтығы мен тиімділігін қамтамасыз ететін құжаттамаға және есепке алуға қойылатын талаптарды;

экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді идентификаттаумен және басқарумен байланысты шешім қабылдау рәсімдері мен процестерін;

банктің уәкілетті алқалы органдары мен тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімшесі және экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару мәселелері жөніндегі орнықты даму бөлімшесі басшыларының міндеттері мен өкілеттіктерін;

қарыз алушының экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерін кешенді бағалауды жүргізуді (ESDD);

Қағидалардың 97-4-тармағында көрсетілген қаржыландыру түрлері бойынша экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді кешенді бағалау нәтижелері шешімдер қабылдауды (ESDD);

клиент қызметінің экологиялық және әлеуметтік көрсеткіштерін мониторингтеу процесін;

ішкі ақпарат алмасуға және банк қызметкерлерін оқытуға қажетті ресурстардың болуын қамтиды, бірақ олармен шектелмейді.

97-3. Банк орта кәсіпорындарды қаржыландыру, корпоративтік қаржыландыру және жобалық қаржыландыру кезінде әлеуетті қарыз алушының қызметімен байланысты экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді кешенді бағалауды (ESDD) жүргізеді.

97-4. Экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару жөніндегі саясаттар кешені:

1) экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқарудың мақсаттары мен рәсімдерін;

2) экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару қағидаттарын, оның ішінде банкте экологиялық және әлеуметтік мәдениет (банктің және оның қызметкерлерінің орнықты даму қағидаттарын сақтау мәдениеті) құру қағидаттарын;

3) экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқарудың ішкі тәртібі, тәсілдері мен рәсімдерін;

4) экологиялық және әлеуметтік тәуекелдердің банк үшін қолайлы шекті төменгі және жоғарғы шекараларын;

5) банктің кредиттік қызметіндегі экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді есепке алу рәсімдерін;

6) тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімше мен орнықты даму жөніндегі бөлімше басшыларының өкілеттіктері мен жауапкершілігін;

7) орнықты даму жөніндегі бөлімше қызметкерлерінің кәсіби біліктілігіне қойылатын талаптарды;

8) экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару жүйесіне қатысушылар арасында өзара іс-қимыл жасаудың және ақпарат алмасудың ішкі тәртібін қамтиды, бірақ олармен шектелмейді.

97-5. Орнықты даму жөніндегі ақпаратты (ESG) жария ету банктің жылдық есебіне орнықты даму жөніндегі жекелеген арнайы есепті (ESG) енгізу және (немесе) жариялау арқылы жүзеге асырылады.

Банк жыл сайын, интеграцияланған есепті дайындаған кезде есепті жылдан кейінгі жылғы 30 шілдеден кешіктірмей және жеке есепті дайындаған кезде есепті жылдан кейінгі жылғы 30 тамыздан кешіктірмей орнықты даму жөніндегі есепті (ESG) жасайды

Банк сандық ақпаратты талдау мақсатында орнықты даму жөніндегі есепке (ESG) есепті жылдың және алдыңғы екі жылдың (2027 жылғы қаңтардан бастап) нәтижелерін енгізеді.

Қағидалардың 10-1-тарауының талаптары халықаралық банктердің еншілес ұйымдары болып табылатын, ESG-тәуекелдерді, экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді бағалау және басқару, сондай-ақ орнықты даму жөніндегі шоғырландырылған есептерді (ESG) және экологиялық және әлеуметтік тәуекелдер туралы есептерді жариялайтын халықаралық банктердің еншілес ұйымдарына қолданылатын ESG-тәуекелдер, экологиялық және әлеуметтік тәуекелдер туралы ақпаратты жария ету жөніндегі бекітілген саясаттары мен рәсімдері бар екінші деңгейдегі банктерге қолданылмайды.";

мынадай мазмұндағы 15 және 16-тараулармен толықтырылсын:

"15-тарау. Жеке тұлғаларға ұсынылатын банктік қызметтерді пайдалану кезінде алаяқтық тәуекелдерді басқару

121. Банктің Директорлар кеңесі нарықтық жағдайға, стратегияға, активтер көлеміне, банк операцияларының күрделілік деңгейіне сәйкес келетін алаяқтық тәуекелдерін басқарудың тиімді жүйесінің болуын қамтамасыз етеді және банктік қызметтерді пайдаланған кезде алаяқтыққа қарсы іс-қимыл жасау мақсатында тиімді анықтауды, өлшеуді, мониторингтеуді және бақылауды қамтамасыз етеді және мынадай құрауыштарды:

- 1) алаяқтықпен күрес жөніндегі саясат пен рәсімдерді;
- 2) басқарушылық есептілік жүйесін;
- 3) ақпараттық технологияларды, оның ішінде банктің антифрод жүйесін қамтиды, бірақ олармен шектелмейді.

122. Алаяқтық тәуекелдерді басқару шеңберінде бөлімшелердің функцияларына мыналар кіреді, бірақ олармен шектелмейді:

- 1) банктің алаяқтыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі стратегиясын іске асыру бойынша іс-шаралар жоспарын әзірлеу, ол мыналарды ашады, бірақ олармен шектелмейді:

ресурстарға қажеттілікті анықтау, оның ішінде алаяқтыққа қарсы іс-қимыл процестерін іске асыру үшін қажетті бюджетті анықтау;

алаяқтыққа қарсы іс-қимыл бойынша талап етілетін іс-шаралардың мерзімдері мен оларды іске асыруға жауаптыларды көрсете отырып, осындай іс-шаралардың сипаты.

- 2) сыртқы қызмет көрсету арналарында және банк қызметкерлері жасаған банк клиенттеріне қатысты алаяқтыққа қарсы іс-қимылдарды әзірлеу және алдын алу тәсілдерін, модельдерін, технологиялары мен процестерін енгізу;

- 3) алаяқтыққа қарсы іс-қимыл процестерін және қаржы өнімдерін және (немесе) көрсетілетін қызметтерді ұсынудың цифрлық арналарын енгізу, қамтамасыз ету, жұмыс істеуі және үздіксіз жақсартып отыру;

- 4) бизнес-процестерді және енгізілетін қаржы өнімдерін және (немесе) қаржылық көрсетілетін қызметтерді алаяқтық тәуекелдер тұрғысынан бағалау;
- 5) қаржы өнімдерін және (немесе) қаржылық көрсетілетін қызметтерді ұсынған кезде алаяқтыққа қарсы іс-қимыл саласындағы реттеушілік талаптарға сәйкестікті қамтамасыз ету, банктің ішкі құжаттарында бақылау рәсімдерін белгілеген кезде әзірлеу және кейіннен әдіснамалық қолдау көрсету;
- 6) сыртқы және ішкі деректерді анықтау және талдау, сондай-ақ алаяқтықтың жаңа схемаларының алдын алу;
- 7) алаяқтық белгілері бар күдікті операциялардың типологиясын әзірлеу;
- 8) алаяқтық белгілері бар күдікті операцияларды жүзеге асыратын адамдардың тізімін және алаяқтардың тізімін қалыптастыру;
- 9) алаяқтық белгілері бар күдікті операциялардың, алаяқтық белгілері бар клиенттердің, қызметкерлердің және үшінші тұлғалардың мінез-құлқының мониторингін жүзеге асыру;
- 10) алаяқтық белгілері бар оқыс оқиғалар дерекқорын жүргізу және үздіксіз жаңартып отыру;
- 11) алаяқтық белгілері бар күдікті операциялар туралы деректерді ҚР ҰБ антифрод-орталығына тәулік бойы беру және пайда болуына қарай жаңа ақпаратпен үздіксіз толықтырып отыру;
- 12) Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 34772 болып тіркелген, "Алаяқтық белгілері бар төлем транзакциялары бойынша деректер алмасу орталығының қызметін жүзеге асыру және оның қызметіне қатысатын тұлғалармен өзара іс-қимыл тәртібіне қойылатын талаптарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2024 жылғы 16 шілдедегі № 43 қаулысына сәйкес ҚР ҰБ антифрод-орталығымен өзара іс-қимыл жасауды қамтамасыз ету;
- 13) тұрақты (мерзімді) ақпараттандыру арқылы банк клиенттерінің, банк қызметкерлерінің және үшінші тараптардың алаяқтыққа қарсы іс-қимыл саласында хабардарлығын арттыруды қамтамасыз ету;
- 14) ішкі және сыртқы алаяқтық фактілерін анықтау, тіркеу және талдау;
- 15) ішкі тексерулерге қатысу, ішкі тексеру нәтижелері бойынша түзету шаралары мен ұсынымдар әзірлеу, олардың іске асырылуын бақылау және ішкі тексеру нәтижелері бойынша қорытындылар жасау;
- 16) алаяқтыққа қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша алқалы органның шешімдер қабылдауы үшін ұсыныстар дайындау, оның ішінде банк операциялар жүргізу, қарыз беру (қажет болған жағдайда) кезінде алаяқтық тәуекелін бағалаудың меншікті алгоритмдері мен модельдерін орындамаған жағдайда, залалды өтеу немесе кредитті есептен шығару бойынша;

17) ішкі құжаттарға сәйкес алаяқтық тәуекелдерін іске асыру туралы, сондай-ақ олардың салдарларын жою туралы басқарушылық есептілікті дайындау және ұсыну кіреді, бірақ олармен шектелмейді.

123. Банк бөлімшелері алаяқтық тәуекелдерін басқару шеңберінде алаяқтық тәуекелдерін басқару тәртібін анықтайтын ішкі құжат әзірлейді, ол мынадай рәсімдерді қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

1) алаяқтық тәуекелдерді идентификаттау және алаяқтық тәуекелдерге ұшырағыштықты ерте анықтау индикаторларын айқындауды;

2) бағалаудың сапалық және (немесе) сандық әдістерін қолдана отырып, оның ішінде оларды іске асыру туралы деректер негізінде барлық анықталған алаяқтық тәуекелдердің ықтималдығы мен салдарларын бағалауды;

3) алаяқтықтың елеулі тәуекелдерін іске асыру туралы мәліметтерді жинау және сақтауды;

4) алаяқтық тәуекелдерді қамтитын тәуекелдер тізілімін қалыптастыруды;

5) алаяқтық тәуекелдерді өңдеу шараларын әзірлеуді;

6) алаяқтық тәуекелдерді өңдеу жөніндегі шаралардың орындалуын мониторингтеуді қамтиды, бірақ олармен шектелмейді.

124. Банктің антифрод-жүйесі мынадай талаптарға жауап береді:

1) ҚРҰБ антифрод-орталығымен техникалық ықпалдасуды қамтамасыз етеді;

2) оқыс оқиғалар дерекқорында алаяқтық белгілері бар күдікті операциялар және алаяқтық туралы ақпараттың толық көрсетілуін және деректерді ҚРҰБ антифрод-орталығына тәулік бойы режимде үздіксіз беруді қамтамасыз етеді;

3) күдікті белсенділік әрекеттерін анықтау үшін сценарийлердің берілген алгоритмдерін, модельдері мен қағидаларын пайдаланады;

4) мыналарды: алаяқтық белгілері бар күдікті операцияларды жүзеге асыратын тұлғалардың ішкі тізімін жүргізуді;

ҚРҰБ антифрод-орталығының тізімдерін қоса алғанда, барлық транзакциялар үшін банктің ішкі тізімдерімен автоматты салыстырып тексеруді;

қарыз алушының қарызды үшінші тұлғаның шотына аудару туралы өкімі болған кезде алаяқтық белгілері бар күдікті операцияларды жүзеге асыратын тұлғалар бойынша алушы- банктің ішкі тізімдерінде төлем бенефициарының болмауы туралы алушы-банк тарапынан ҚРҰБ антифрод-орталығы арқылы автоматты растауды қамтамасыз етеді;

5) транзакцияны тоқтата тұру және (немесе) қабылдамау мүмкіндігі көзделген;

6) № 48 қаулыға сәйкес деректердің сақталуын және қауіпсіздігін, алаяқтық туралы деректермен ақпараттық алмасу қауіпсіздігін;

7) алаяқтық белгілері бар күдікті операцияларды анықтау үшін өлшемдерді талдауды және реттеуді, тестілеуді және банктің антифрод-жүйесіне өзгерістер енгізуді қамтамасыз етеді.

125. Алаяқтық тәуекелдерді басқару саясаты мен рәсімдері мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

1) қызметкерлер, клиенттер және үшінші тұлғалармен байланысты алаяқтық тәуекелді бағалау, олар талаптарға сәйкес келмейтін қатынастардың орнауының алдын алуға мүмкіндік береді;

2) қарауға жататын операциялар тізбесі;

3) алаяқтық белгілері бар күдікті операциялардың, оның ішінде уәкілетті орган белгілейтін алаяқтықтың өлшемшарттары;

4) мобильдік қосымша мен онлайн-банкті қоса алғанда, дропперлерге электрондық банк қызметтерін көрсетуді кемінде күнтізбелік бір жыл мерзімге тоқтата тұру тәртібі, электрондық банк қызметтерін көрсетуді қайта бастау өлшемшарттары, сондай-ақ шартта белгіленген тәртіппен хабардар ету;

5) алаяқтық белгілері бар күдікті операцияларды жүзеге асыратын тұлғалардың тізіміне және алаяқтардың тізіміне қосу және алып тастау критерийлері;

6) алаяқтық тәуекелдерді бағалау тәсілдері, әдістері мен модельдері мынадай талаптарға жауап береді:

бағалаудың сапалық және сандық әдістері;

тәсілдер, әдістер мен модельдер алаяқтықтың жаңа әдістеріне және банк операцияларының күрделілік деңгейіне, сондай-ақ банк процестері мен заңнамадағы өзгерістерге бейімделуі керек;

транзакциялық және транзакциялық емес деректердегі ауытқуларды, сондай-ақ клиенттер мен қызметкерлердің күдікті операциялар мен алаяқтықты білдіруі мүмкін іс-қимылын айқындауға арналған алаяқтықты анықтау жүйелері автоматты түрде тексеруді қамтамасыз етеді.

7) банк бөлімшелерінің өзара іс-қимыл жасау тәртібі және ҚРҰБ антифрод-орталығының қағидаларына сәйкес деректерді беру;

8) алаяқтыққа қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша қызметкерлерді мерзімді оқыту және аттестаттау жүргізу тәртібі;

9) аутентификаттау тәртібі, ол мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

клиенттердің, қызметкерлердің және үшінші тұлғалардың есептік деректерінің түпнұсқалығын тексеру;

ақпараттық активті қорғауды қамтамасыз ету және рұқсатсыз қол жеткізу мен іс-әрекеттерді болдырмау жөніндегі нұсқаулықтар;

10) банкке әсер ететін алаяқтықтың ішкі және сыртқы тәуекелдерін ескеретін алдын алу тәртібі;

11) анықтау тәртібі, ол мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

клиенттің күдікті әрекеттерін және алаяқтық белгілері бар күдікті операцияларды анықтау үшін қолданылатын дереккөздер;

алаяқтық белгілері бар күдікті операцияларды анықтау, маңызды оқиғалар немесе транзакциялар, оның ішінде банктің басшы қызметкерлері, бөлімшелері туралы хабарлау үшін енгізілген бақылау жүйелері мен технологиялары;

алаяқтық белгілері бар күдікті операциялар анықталған кезде бөлімшелер мен қызметкерлердің рөлдері мен міндеттері;

12) алаяқтықпен нақты немесе болжамды оқыс оқиғаға ден қою жоспары, ол мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

ден қоюдың үздіксіздігін қамтамасыз ететін қызметкерлердің жұмыс режимі;

транзакцияны тоқтата тұру және қайта бастау немесе қабылдамау жағдайларының тізбесі;

ішкі тергеп-тексеру жүргізу қажеттілігі туралы шешім қабылдау.

13) тергеп-тексеру тәртібі, олар мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

банк бөлімшелерінің өзара іс-қимыл тәртібі;

мерзімділікті, маңыздылықты бағалау, ақпарат жинау және талдау;

қабылданған тергеу әрекеттерін құжаттау;

алаяқтық фактісін бағалау және тергеп-тексеру аяқталған күн;

қабылданған шаралар, оның ішінде егер қолданылса, клиентке келтірілген залалды өтеу бойынша шаралар;

14) алаяқтық тәуекелдерін басқару жүйесінің тиімділігін, оның ішінде банктің ішкі аудит қызметінің бағалауы.

126. Басқарушылық ақпарат мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

1) алаяқтық тәуекелдерді бағалау нәтижелері, алаяқтық тәуекелдерге бейімділік көрсеткіштері және шекті мәндер мен лимиттерге сәйкестігі;

2) алаяқтық типологиясын көрсете отырып, банк өнімдері және төлем типі (егер қолданылса) бойынша алаяқтық белгілері бар күдікті операциялардың сандық және сапалық талдауы;

3) алаяқтық фактілері бойынша қабылданған шаралар;

4) ішкі және сыртқы алаяқтықпен байланысты банктің операциялық шығындары және тұтынушыларға шығындарды өтеу мөлшері;

5) банк өнімдері және төлем типі (егер қолданылса) бойынша алаяқтық туралы жолданымдардың көлемі.

16-тарау. Ақпаратты жария ету

127. Банк қызметінің ашықтығын арттыру және қаржы нарығының мүдделі қатысушыларына қосымша ақпарат беру мақсатында банк осы қаулыда белгіленген тәртіппен тәуекелдер мен капиталды анықтау, бағалау және басқару жөніндегі әдістер мен рәсімдер туралы мәліметтерді жария етеді.

Қабылданатын тәуекелдер, тәуекелдер мен капиталды басқару рәсімдері туралы мәліметтер банктің негізгі қызмет түрлері, қабылданатын тәуекелдер туралы қысқаша ақпаратты және қабылданатын тәуекелдер деңгейі туралы түсінік беретін

статистикалық деректерді қамтиды. Банк елеулі өзгерістер туралы түсініктеме бере отырып, өзекті және шынайы мәліметтерді түсінікті нысанда ұсынады.

128. Банктің мәліметтері директорлар кеңесінің, банк басқармасының тәуекелдерді басқару саясатын іске асыру, банктің тәуекел дәрежесін айқындау, тәуекелдерді бағалауды жүзеге асыру тәртібін ашады, банктің ағымдағы, әлеуетті және ықтимал тәуекелдерін көрсетеді. Қажет болған кезде жария етілетін мәліметтер Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 13504 болып тіркелген, "Қаржы ұйымдарының қаржылық есептілікті ұсыну қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2016 жылғы 28 қаңтардағы № 41 қаулысында (бұдан әрі – № 41 қаулы) белгіленген талаптарға сәйкес ұсынылатын банктің жылдық қаржылық есептілігіне сілтемелермен қоса беріледі.

Жария етілетін мәліметтер алдыңғы есепті кезеңдерде жария етілген ақпаратпен салыстырылады және банктің қызметі туралы ақпаратты басқа банктер жария ететін мәліметтермен салыстыруға мүмкіндік береді.

Банк қызметіндегі, Қазақстан Республикасы заңнамасындағы немесе қаржы нарығындағы өзгерістерге байланысты алдыңғы есепті кезеңдерде жария етілетін мәліметтермен салыстырғанда жаңа мәліметтер, ағымдағы есепті кезеңде жария етілетін мәліметтердің өзгеруі немесе оларды алып тастау тиісті түсіндірмелерді келтіре отырып ерекшеленеді.

129. Қабылданатын тәуекелдер, тәуекелдерді басқару рәсімдері туралы мәліметтер жеке құжатпен ұсынылады, жылдық негізде жария етіледі және есепті жылдан кейінгі жылғы 30 шілдеден кешіктірілмей банктің интернет-ресурсында орналастырылады.

130. Банк меншікті капитал, меншікті капиталдың негізгі көрсеткіштері туралы ақпаратты жария етеді, ол мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

банктің меншікті капиталды басқару саласындағы өлшемшарттары мен тәсілдері;

банктің меншікті капиталды басқару саласындағы тәуекелдерді басқару саясатындағы өзгерістер;

капитал жеткіліктілігін бағалау тәсілдерінің сипаты, капитал жеткіліктілігіне қойылатын талаптардың сақталуы, сондай-ақ капитал деңгейінің елеулі өзгерістері туралы ақпарат;

буферлерді ескере отырып, капитал жеткіліктілігі коэффициенттері мәндерінің деңгейі туралы ақпарат, оларды Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 15886 болып тіркелген, "Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелерін, капиталының мөлшерін және Ашық валюталық позицияны есептеу қағидалары мен оның лимиттерін белгілеу туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2017 жылғы 13 қыркүйектегі № 170 қаулысымен (бұдан әрі - № 170 қаулы) бекітілген Банктің пруденциялық нормативтерінің және сақталуы міндетті өзге де нормалары мен лимиттерінің

нормативтік мәндері мен оларды есептеу әдістемелері, капиталы мөлшерінің 6-тармағының төртінші бөлігінде белгіленген мәндерден төмен азайту "Акционерлік қоғамдар туралы" Қазақстан Республикасының Заңында көзделген жағдайларды қоспағанда, дивидендтер төлеуді тоқтату және акцияларды кері сатып алу бөлігінде Нормативтерге 2-қосымшаға сәйкес бөлінбеген таза кірісті шектеудің ең төменгі мөлшеріне сәйкес банктің бөлінбеген таза кірісін пайдалануға шектеу қоюға әкеледі.

Буферлерді ескере отырып, капитал жеткіліктілігі коэффициенттері мәндерінің деңгейі туралы ақпарат Қағидаларға 2-қосымшаға сәйкес жария етіледі.

131. Банк кредиттік тәуекел мөлшері туралы ақпаратты жария етеді, ол мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

кредиттік тәуекелді басқару өлшемшаттары мен тәсілдері, лимиттер, кредиттік тәуекел бейіні, банктің бизнес-моделінің кредиттік тәуекел деңгейіне әсері, оны азайту әдістері, дефолтқа ұшыраған тәуекел көлемін қоса алғанда, кредиттік тәуекел көлемі;

банк бөлімшелерінің ұйымдық құрылымы, кредиттік тәуекелді басқаруға тартылған бөлімшелердің өзара іс-қимыл рәсімдері;

директорлар кеңесін, тәуекелдерді басқару комитетін және атқарушы органды кредиттік тәуекел деңгейі туралы хабардар ету кезеңділігі, есептің қысқаша сипаты;

Банк Қағидаларға 3-қосымшаға сәйкес кредиттік тәуекелге ұшыраған активтер, кредиттік тәуекелді төмендету үшін банк қабылдайтын әдістер туралы мәліметтерді жария етеді. Кестеде меншікті капиталды және меншікті капиталдың жеткіліктілік коэффициенттерін есептеу кезінде ескерілетін қарыздардың, борыштық бағалы қағаздар мен шартты міндеттемелердің баланстық құны көрсетіледі."

қосымша осы қаулыға 1-қосымшаға сәйкес редакцияда жазылсын;

Осы қаулыға 2 және 3-қосымшаларға сәйкес редакцияда 2 және 3-қосымшалармен толықтырылсын.

3. Қаржы ұйымдарының әдіснамасы және пруденциялық реттеу департаменті Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен:

1) Заң департаментімен бірлесіп осы қаулыны Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуді;

2) осы қаулыны ресми жарияланғаннан кейін Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігінің ресми интернет-ресурсына орналастыруды;

3) осы қаулы мемлекеттік тіркелгеннен кейін он жұмыс күні ішінде Заң департаментіне осы тармақтың 2) тармақшасында көзделген іс-шараның орындалуы туралы мәліметтерді ұсынуды қамтамасыз етсін.

4. Осы қаулының орындалуын бақылау Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Төрағасының жетекшілік ететін орынбасарына жүктелсін.

5. Осы қаулы, 2025 жылғы 1 шілдеден бастап қолданысқа енгізілетін осы қаулының 2-тармағының отыз бесінші, отыз алтыншы, елу төртінші, елу бесінші, алпыс үшінші,

алпыс төртінші, алпыс бесінші, алпыс алтыншы, сексен төртінші, сексен тоғызыншы, жүз алтыншы, жүз жетінші, жүз қырық бірінші, жүз қырық сегізінші, жүз елу бірінші, жүз алпыс екінші, жүз алпыс үшінші, жүз сексен сегізінші, жүз сексен тоғызыншы, жүз тоқсаныншы, жүз тоқсан бірінші, жүз тоқсан екінші, жүз тоқсан үшінші, жүз тоқсан төртінші, жүз тоқсан бесінші, екі жүз үшінші, екі жүз төртінші, екі жүз жиырма бірінші, екі жүз жиырма екінші, екі жүз жиырма үшінші, екі жүз жиырма төртінші, екі жүз жиырма бесінші, екі жүз жиырма алтыншы, екі жүз жиырма сегізінші, екі жүз қырық алтыншы, екі жүз елуінші, екі жүз елу алтыншы, екі жүз елу жетінші, екі жүз елу сегізінші, екі жүз алпысыншы, екі жүз алпыс екінші, екі жүз алпыс үшінші, екі жүз алпыс төртінші, екі жүз алпыс бесінші, екі жүз алпыс алтыншы, екі жүз алпыс жетінші, екі жүз алпыс сегізінші, екі жүз жетпіс тоғызыншы, екі жүз сексенінші, екі жүз сексен бірінші, екі жүз сексен екінші, екі жүз тоқсан төртінші, екі жүз тоқсан бесінші, екі жүз тоқсан алтыншы, екі жүз тоқсан жетінші, екі жүз тоқсан сегізінші, екі жүз тоқсан тоғызыншы, үш жүз бірінші, үш жүз екінші, үш жүз үшінші, үш жүз төртінші, үш жүз жетпіс тоғызыншы, төрт жүз жетпіс үшінші, алты жүз он төртінші, алты жүз қырық тоғызыншы, алты жүз елуінші, алты жүз елу төртінші, алты жүз елу бесінші, алты жүз елу алтыншы, алты жүз елу жетінші, алты жүз елу сегізінші, алты жүз елу тоғызыншы, алты жүз алпысыншы, алты жүз алпыс бірінші, алты жүз алпыс екінші, алты жүз алпыс үшінші, алты жүз алпыс төртінші, алты жүз алпыс бесінші, алты жүз алпыс алтыншы, алты жүз алпыс жетінші, алты жүз алпыс сегізінші, алты жүз алпыс тоғызыншы, алты жүз жетпісінші, алты жүз жетпіс бірінші, алты жүз жетпіс екінші, алты жүз жетпіс үшінші, алты жүз жетпіс төртінші, алты жүз жетпіс бесінші, алты жүз жетпіс алтыншы, алты жүз жетпіс жетінші, алты жүз жетпіс сегізінші, алты жүз жетпіс тоғызыншы, алты жүз сексенінші, жеті жүз алпыс бірінші, жеті жүз алпыс екінші, жеті жүз алпыс үшінші, жеті жүз алпыс төртінші, жеті жүз алпыс бесінші, жеті жүз алпыс алтыншы, жеті жүз алпыс жетінші, жеті жүз алпыс сегізінші, жеті жүз алпыс тоғызыншы, жеті жүз жетпісінші, жеті жүз жетпіс бірінші, жеті жүз жетпіс екінші, жеті жүз жетпіс үшінші, жеті жүз жетпіс төртінші, жеті жүз жетпіс бесінші, жеті жүз жетпіс алтыншы, жеті жүз жетпіс жетінші, жеті жүз жетпіс сегізінші және жеті жүз сексенінші абзацтарын қоспағанда, алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

*Қазақстан Республикасының
Қаржы нарығын реттеу және дамыту
Агенттігінің Төрағасы*

М. Абылкасымова

Қазақстан Республикасының
Қаржы нарығын реттеу және
дамыту
Агенттігінің Басқармасының
2024 жылғы 27 желтоқсандағы
№ 93 Қаулыға
1-қосымша
Екінші деңгейдегі банктерге,

1-тарау. Капитал жеткіліктілігін бағалаудың ішкі процесінің және өтімділік жеткіліктілігін бағалаудың ішкі процесінің жалпы негіздері

1. Капитал жеткіліктілігін бағалаудың ішкі процесінің және өтімділік жеткіліктілігін бағалаудың ішкі процесінің жалпы негіздері төмендегі бөлімдерді қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

1) капитал жеткіліктілігін бағалаудың ішкі процесінің (бұдан әрі - КЖБП) және өтімділік жеткіліктілігін бағалаудың ішкі процесінің (бұдан әрі - ӨЖБП) жалпы жүйесі;

2) тәуекел дәрежесінің құрылымы туралы ақпарат;

3) стресс-тестілеу туралы ақпарат;

4) ақпараттық жүйелер.

2. "КЖБП және ӨЖБП жалпы жүйесі" бөлімі төмендегі кіші бөлімдерді қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

1) қолданыстағы бизнес-модель.

Қолданыстағы бизнес-модель туралы ақпарат мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

өзінің негізгі қызмет бағыттарын, географиялық аумақтарын, филиалдары мен өнімдерін көрсете отырып, таңдалған бизнес-модельдің;

кірістіліктің негізгі көрсеткіштері бойынша, оның ішінде банк есептеген коэффициенттер (капиталдың рентабельділік коэффициенті, активтердің рентабельділік коэффициенті) бойынша бөле отырып, банктің пайда табу қабілетін бағалауға мүмкіндік беретін деректердің;

реттеуші капиталдың жеткіліктілік серпіні бойынша деректердің;

активтер мен міндеттемелердің серпіні, оның ішінде қорландыру құрылымы туралы мәліметтердің;

капитал мен өтімділік жеткіліктілігінің көрсеткіштеріне қатысты ең төменгі нормативтік талаптардың сақталуы туралы деректердің сипатын;

2) стратегия және бюджет.

Стратегия мен бюджет туралы ақпарат:

даму стратегиясының, оның ішінде банк мақсаттарының және оларға қол жеткізу мерзімінің;

КЖБП және ӨЖБП және банктің стратегиясының арасындағы байланыстың сипатын қамтиды, бірақ олармен шектелмейді;

3) тәуекелдерге басшылық ету және басқару жүйесі.

Тәуекелдерге басшылық ету және басқару жүйесі туралы ақпарат:

банктің уәкілетті алқалы органдарының жүйесін, тәуекелдерді басқару ережелері мен рәсімдерін қоса алғанда, КЖБІП және ӨЖБІП мәселелері бойынша құрылымдық бөлімшелер арасындағы ұйымдық құрылым мен өзара іс-қимылдың;

жалпы басқару дағдыларын, білімі мен тәжірибесін қоса алғанда, тәуекелдерді басқару комитеті мүшелерінің құзыреттілік деңгейінің;

банктің уәкілетті алқалы органдарының КЖБІП және ӨЖБІП мәселелері жөніндегі тұрақты жиналыстарының;

капитал жеткіліктілігін бағалаудың ішкі процесін және өтімділік жеткіліктілігін бағалаудың ішкі процесін сақтау жөніндегі есептің құрылымына (бұдан әрі – Құрылым) қосымшаның 1-кестесіне сәйкес толтырылатын КЖБІП және ӨЖБІП шеңберінде қалыптастырылатын басқарушылық есептілік туралы мәліметтердің сипатын қамтиды, бірақ олармен шектелмейді.

3. "Тәуекел дәрежесінің құрылымы туралы ақпарат" бөлімі:

процестерді, бақылаушы іс-шараларды және ақпараттық жүйелерді іске асыруға жауапты банктің уәкілетті алқалы органдарының болуын қоса алғанда, тәуекел дәрежесін басқарудың жалпы жүйесінің;

банктің жалпы стратегиясын іске асыру шеңберінде банк қызметі жүзеге асырылатын қабылданатын тәуекелдердің;

банк қызметінің тәуекел-бейінінің;

тәуекел дәрежесі деңгейлерінің;

ағымдағы уақыт кезеңінде белгіленген тәуекел дәрежесі жарамдылығын бағалау нәтижелерінің және оның болашақта қаншалықты қолайлы болатынының сипатын қамтиды, бірақ олармен шектелмейді.

Тәуекел дәрежесінің деңгейлері бойынша лимиттер туралы мәліметтер Құрылымға қосымшаның 2-кестесіне сәйкес толтырылады.

4. "Стресс-тестілеу туралы ақпарат" бөлімі:

стресс-тестілеуді өткізу рәсімдерінің және бекітілген стресс-тестілеу сценарийлерінің;

тәуекел-метрикаларға, стратегия және бюджет бойынша көрсеткіштерге, тәуекел дәрежесіне, банк бекіткен өзге де көрсеткіштерге стресс-тестілеу нәтижелерінің;

тәуекелдерді басқару және бақылау жүйесіне стресс-тестілеу нәтижелерін ықпалдастырудың;

төлем қабілеттілігі мен өтімділіктің стресс-тесттері арасындағы өзара іс-қимыл (ықпалдастыру), оның ішінде КЖБІП және ӨЖБІП-ке тән стресс-тесттердің сипатын қамтиды, бірақ олармен шектелмейді.

5. "Ақпараттық жүйелер туралы" бөлімі:

банктің тәуекелдерін басқару үшін пайдаланылатын, оның ішінде кредиттік портфельдің сапасын мониторингтеу үшін пайдаланылатын, сондай-ақ өтімділік тәуекелін басқару жүйесінің жұмыс істеуін қамтамасыз ететін ақпараттық жүйелердің;

толық, дұрыс және уақтылы қаржылық, реттеушілік және басқарушылық ақпаратты қамтамасыз ету мақсатында пайдаланылатын ақпараттық жүйелердің;

әртүрлі деңгейдегі тәуекелдер бойынша деректерді жинау, сақтау және жинақтау процестерінің;

КЖБІП және ӨЖБІП үшін, оның ішінде деректердің қолданылатын тексерулерін сипаттау арқылы пайдаланылатын деректер ағынының және деректер құрылымының сипатын қамтиды, бірақ олармен шектелмейді.

2-тарау. КЖБІП туралы ақпарат

6. КЖБІП туралы ақпарат мынадай бөлімдерді қамтиды, бірақ олармен шектелмейді :

- 1) КЖБІП-нің жалпы жүйесі;
- 2) тәуекелдерді анықтау, бағалау, бақылау және мониторингтеу;
- 3) ішкі (экономикалық) капитал және ішкі (экономикалық) капиталды бөлу;
- 4) стресс-тестілеу;
- 5) өзін-өзі бағалау.

7. "КЖБІП-нің жалпы жүйесі" бөлімі мынадай кіші бөлімдерді қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

КЖБІП-ті қолдану мақсаттары мен салалары;

Құрылымға қосымшаның 3-кестесіне сәйкес толтырылатын КЖБІП процестері туралы мәліметтер;

КЖБІП және тәуекел дәрежесімен қамтылған, тәуекелдер арасындағы ықтимал айырмашылықтарды негіздей отырып, КЖБІП-те қарастырылған тәуекелдер тізімі.

8. "Тәуекелдерді анықтау, бағалау, бақылау және мониторингтеу" бөлімі мынадай кіші бөлімдерді қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

- 1) маңызды тәуекелдерді анықтау және бағалау.

Маңызды тәуекелдерді анықтау туралы ақпарат мынадай сипаттаманы қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

тәуекелдерді анықтау әдіснамасы, бизнесті жүргізу және стратегияны іске асыру барысында болашақта банк ұшырайтын немесе ұшырауы мүмкін тәуекелдердің түрлері бойынша бөлу, маңыздылығын айқындау;

тәуекелдерді бағалау әдіснамасы, оның ішінде сандық және сапалық тәсілдерді пайдалану арқылы;

маңызды тәуекелдерді анықтау процесі шеңберінде бөлімшелердің функциялары мен міндеттері.

Банктің тәуекелдер құрылымы туралы мәліметтер Құрылымға қосымшаның 4-кестесіне сәйкес толтырылады.

Банк портфелінің пайыздық тәуекелі туралы мәліметтер мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

Құрылымға қосымшаның 5-кестесіне сәйкес толтырылатын банктің банк кітабының ағымдағы құны туралы мәліметтер;

Құрылымға қосымшаның 6-кестесіне сәйкес толтырылатын таза пайыздық кіріс туралы мәліметтер;

2) маңызды тәуекелдерді бақылауды және мониторингтеуді жүзеге асыру.

Маңызды тәуекелдерді бақылауды және мониторингтеуді жүзеге асыру туралы ақпарат мынадай сипаттаманы қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

банк бөлімшелерінің функциялары мен міндеттерін көрсете отырып, маңызды тәуекелдерді бақылау және мониторингтеу процестерін;

қолданылатын бақылау, мониторинг және тәуекелдерді жеңілдету құралдары;

тәуекелдер бойынша белгіленген лимиттерді көрсете отырып қабылданатын тәуекелдердің көлемі.

9. "Ішкі (экономикалық) капитал және ішкі (экономикалық) капиталды бөлу" бөлімі мынадай кіші бөлімдерді қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

1) ішкі (экономикалық) капитал.

Ішкі (экономикалық) капитал туралы ақпарат мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

барлық маңызды тәуекелдер бойынша ішкі (экономикалық) капиталды есептеу әдіснамасының, бағалау модельдерінің сипаттамасы;

ішкі (экономикалық) капиталды бағалау үшін қолданылатын деректердің сипаттамасы;

қажетті ішкі (экономикалық) капиталдың сомасы.

Ішкі (экономикалық) және реттеушілік меншікті капиталды бағалау туралы мәліметтер Құрылымға қосымшаның 7-кестесіне сәйкес толтырылады;

2) капиталды бөлу.

Капиталды бөлу туралы ақпарат мынадай сипаттаманы қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

тәуекелдің әрбір маңызды түрі бойынша ішкі (экономикалық) капиталды бөлу үшін пайдаланылатын әдіснама мен жол берулер;

стресс-тестілеу нәтижелерін қолдану.

10. "Стресс-тестілеу" бөлімінде мынадай кіші бөлімдер қамтылады, бірақ олармен шектелмейді:

1) стресс-тестілеу сценарийлері.

Стресс-тестілеу сценарийлері туралы ақпарат мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

маңызды тәуекелдер бойынша стресс-тестілеу тәсілдері мен сценарийлерінің сипаттамасы, олардың кезеңділігі, әдіснамасы және қолданылатын жол берулер;

стресс-тестілеу жүргізу үшін қарастырылып отырған сценарийді таңдау себебін негіздеу;

стресс-тестілеу шеңберінде ескерілетін негізгі қаржылық және экономикалық факторлардың тізімі;

қаржылық және экономикалық факторлар туралы ақпарат көздері.

Стресс-тестілеу сценарийлері туралы мәліметтер Құрылымға қосымшаның 8-кестесіне сәйкес толтырылады;

2) сандық және сапалық талдау.

Сандық және сапалық талдау туралы ақпарат мынадай сипаттаманы қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

модельдер және таңдалған модельдерді қолданудың негізділігі;

банктің қаржылық жағдайына әсерін көрсете отырып, оның ішінде ішкі (экономикалық) және реттеушілік капиталдың мөлшері мен жеткіліктілігін бағалай отырып, стресстік жағдайлар кезінде капиталдың жеткіліктілігін ішкі бағалаудың негізгі нәтижелері;

сценарий нәтижелерінің КЖБІП шеңберіндегі банктің бизнес-моделіне, стратегиясына және маңызды тәуекелдеріне әсері;

стресс-тестілеу нәтижелерін ішкі лимиттерді белгілеу процесіне интеграциялау тәсілдері.

11. "Өзін-өзі бағалау" бөлімі мынадай кіші бөлімдерді қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

1) есепті кезеңнің жоспарланған іс-шаралары.

Банк есепті жылға жоспарланған іс-шараларды, оның ішінде ішкі (экономикалық) капиталдың қажетті деңгейін сақтауға мүмкіндік беретін іс-шараларды және қабылданған шаралардың тиісті нәтижелерін сипаттайды;

2) жалпы бағалау.

Банк іс-шараларды, ресурстарды, өлшеу және есеп беру жүйелерін бақылайтын ішкі ережелерді қоса алғанда, бүкіл процесті талдайды және бағалайды;

3) жақсартуды қажет ететін салаларды анықтау.

Банк жақсартуды қажет ететін салаларды сипаттайды, сондай-ақ аяқталған немесе жүзеге асырылудағы түзету әрекеттерін қоса алғанда, алдыңғы бағалау нәтижелерін сипаттайды;

4) түзету әрекеттері.

Банк өзін-өзі бағалау барысында анықталған салаларды жақсарту бойынша жоспарланған әрекеттерді сипаттайды.

3-тарау. ӨЖБІП туралы ақпарат

12. ӨЖБІП туралы ақпарат мынадай бөлімдерді қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

- 1) ӨЖБІП-нің жалпы жүйесі;
- 2) өтімділік тәуекелін анықтау, бағалау, мониторингтеу және бақылау;
- 3) қорландыру стратегиясы және күтпеген жағдайларды қаржыландыру жоспары;
- 4) өтімділік буферін және кепілмен қамтамасыз етуді басқару;
- 5) стресс-тестілеу;
- 6) өзін-өзі бағалау.

13. "ӨЖБІП-нің жалпы жүйесі" бөлімі мына сипаттаманы қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

ӨЖБІП-нің мақсаттары мен қолдану салалары;

Құрылымға қосымшаның 9-кестесіне сәйкес толтырылатын ӨЖБІП-тің процестері туралы мәліметтер.

14. "Өтімділік тәуекелін анықтау, бағалау, мониторингтеу және бақылау" бөлімі мынадай кіші бөлімдерді қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

- 1) өтімділік тәуекелін анықтау және бағалау.

Өтімділік тәуекелін анықтау және бағалау туралы ақпарат мынадай сипаттаманы қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

өтімділік тәуекелін анықтау әдіснамасы;

тәуекелдерді бағалау әдіснамасы, оның ішінде сандық және сапалық әдістерді пайдалану арқылы;

әр түрлі уақыт шегінде активтер, міндеттемелер және баланстан тыс құралдар бойынша ақша ағындарын болжау процесі;

өтімділік тәуекелдерін анықтау және бағалау процесі шеңберіндегі бөлімшелердің функциялары мен міндеттерін сипаттау;

- 2) мониторингтеу және бақылау.

Өтімділік тәуекелін мониторингтеу және бақылау туралы ақпарат мынадай сипаттаманы қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

банк бөлімшелерінің функциялары мен міндеттерін көрсете отырып, әртүрлі уақыт шегіндегі өтімділік тәуекелдерін бақылау және мониторингтеу процестері;

ерте ескерту индикаторлары;

әртүрлі уақыт шегіндегі өтімділік тәуекелін бақылау, мониторингтеу және жеңілдету құралдары;

өтімділіктің бір күн ішіндегі тәуекелін басқару рәсімдері;

өтімділік тәуекелі бойынша белгіленген лимиттерді көрсете отырып қабылданатын тәуекелдердің көлемі.

15. "Қорландыру стратегиясы және күтпеген жағдайларда қаржыландыру жоспары" бөлімі мынадай бөлімдерді қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

- 1) қорландыру стратегиясы.

Қорландыру стратегиясы туралы ақпарат мынадай сипаттаманы қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

- өнімдер, құралдар, нарықтар бөлінісінде қорландыру көздерінің түрлері;
- қорландыруды тарту мүмкіндігіне әсер ететін негізгі факторлар;
- қорландырудың балама көздері;
- қорландыруды тарту бойынша өз мүмкіндіктерін, оның ішінде:
- тартылған қаражатты сандық шолуды;
- негізгі нарықтар мен пайдаланылатын өнімдерді;

міндеттемені өтеу мерзімдерін көрсете отырып, жоспарланған ақша қаражаттарының қайтуын шолуды көрсете отырып бағалау;

2) күтпеген жағдайлар кезінде қаржыландыру жоспары.

Күтпеген жағдайларда қаржыландыру жоспары туралы ақпарат мынадай сипаттаманы қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

- күтпеген жағдайлар кезінде қаржыландыру көздері;

- күтпеген жағдайларда қаржыландыру көздерінің әрқайсысынан қосымша қаражат тарту үшін қажетті уақыт;

- жауапты тұлғаларды көрсете отырып, күтпеген жағдайларда қаржыландыру жоспарын әзірлеу тәртібі;

- күтпеген жағдайларда қаржыландыру жоспарын іске асыру бойынша жауапты тұлғалардың іс-қимыл алгоритмі;

- күтпеген жағдайларда қаржыландыру жоспарының тестілеу нәтижелері және жаңарту бойынша мәліметтер.

16. "Өтімділік буферін басқару және кепілмен қамтамасыз ету" бөлімі мынадай кіші бөлімдерді қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

1) өтімділік буфері.

Банк өтімділікке, оның ішінде стресс жағдайында қажеттіліктерді орындау үшін жеткілікті деп саналатын жоғары өтімді активтердің қажетті көлемінің сандық көрінісін, сондай-ақ қолданыстағы өтімділік буферінің сандық көрінісін сипаттайды.

Өтімділік буфері туралы ақпарат мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді: өтімділіктің қажетті қорын есептеу әдіснамасы және жол берулері;

- банктің сапасы жоғары өтімді активтерге қатысты қолданатын анықтамасы және олардың құрамы;

- активтердің өтімді құнын айқындау өлшемшарты;

- өтімділік буфері шеңберіндегі шоғырлану тәуекелін басқарудың сипаттамасы;

- өтімділік қорының белгіленген тәуекел дәрежесімен салыстырмалылығын сипаттамасы;

2) кепілмен қамтамасыз етуді басқару.

Кепілмен қамтамасыз етуді басқару туралы ақпарат мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

ауыртпалық салынған және ауыртпалық салынбаған активтер арасында бөлу арқылы кепілмен қамтамасыз етуді басқаруға қатысты әдіснамаға шолу, сондай-ақ қолжетімді кепілдік мөлшеріне сандық шолу;

өтімділіктің ықтимал проблемалары (мысалы, нарықтық және (немесе) қаржылық жағдайдың өзгеруі, кредиттік рейтингтің өзгеруі) нәтижесінде туындайтын кез келген қосымша талаптарды ескеретін кепілмен қамтамасыз ету талаптары мен шекті мәндердің (бар болса) мониторингіне шолу.

17. "Стресс-тестілеу" бөлімінде мынадай кіші бөлімдер қамтылады, бірақ олармен шектелмейді:

1) стресс-тестілеу сценарийлері.

Стресс-тестілеу сценарийлері туралы ақпарат мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

стресс-тестілеу тәсілдері мен сценарийлерінің сипаттамасы, олардың кезеңділігі, әдіснамасы және қолданылатын жол берулері;

стресс-тестілеу жүргізу үшін қарастырылып отырған сценарийді таңдау себебін негіздеу;

стресс-тестілеу шеңберінде ескерілетін негізгі қаржылық және экономикалық факторлардың тізімі;

2) сандық және сапалық талдау.

Сандық және сапалық талдау туралы ақпарат мынадай сипаттаманы қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

өтімділік және қорландыру көрсеткіштеріне стресс-тестілеу нәтижелерінің әсерінің сандық көрінісі (әрбір тәуекел-метрикаға әсерін көрсете отырып);

стресс-тестілеу нәтижелерін стратегиялық, бюджеттік жоспарлау процесіне және ішкі лимиттерді белгілеу процесіне интеграциялау;

стресс-тестілеу нәтижелерін бағалауға интеграциялау және күтпеген жағдайларда қаржыландыру жоспарын жоспарлау, оның ішінде күтпеген жағдайларда қаржыландыру жоспарындағы кемшіліктерді түзету мақсатында.

Стресс-тестілеу нәтижелері туралы мәліметтер Құрылымға қосымшаның 10-кестесіне сәйкес толтырылады.

18. "Өзін-өзі бағалау" бөлімінде мынадай кіші бөлімдер қамтылады, бірақ олармен шектелмейді:

1) жоспарланған іс-шаралар.

Банк жүргізілген өзін-өзі бағалау нәтижелері бойынша есепті жылға жоспарланған іс-шараларды және қабылданған шаралардың тиісті нәтижелерін сипаттайды;

2) жалпы бағалау.

Банк өтімділікті басқару саясаты, процесті ұйымдастыру, рәсімдер, жүйелер және бақылау әрекеттері, өтімділік деңгейі және қорландырудың қолжетімділігі бөлігінде процестің әлсіз жақтарын анықтау үшін ұйымдастыру процестеріне бағалау жүргізеді;

3) жақсартуды қажет ететін салаларды анықтау.

Банк жақсартуды қажет ететін салаларды сипаттайды, сондай-ақ аяқталған немесе жүзеге асырылудағы түзету әрекеттерін қоса алғанда, алдыңғы бағалау нәтижелерін сипаттайды;

4) түзету әрекеттері.

Банк өзін-өзі бағалау барысында анықталған салаларды жақсарту бойынша жоспарланған әрекеттерді сипаттайды.

Капитал жеткіліктілігін
бағалаудың ішкі процесін және
өтімділік жеткіліктілігін
бағалаудың ішкі процесін
сақтау бойынша есеп
құрылымына
қосымша
1-кесте

КЖБП және ӨЖБП шеңберінде қалыптастырылатын ішкі басқарушылық есептілік туралы мәліметтер

№	Есептің атауы	Есепті бекітетін банктің уәкілетті алқалық органы	Есепті кезең ішінде бекіту кезеңділігі және (немесе) күні	Жауапты бөлімше
1	2	3	4	5

Ескертпе:

КЖБП және ӨЖБП процесінің шеңберінде қалыптастырылатын барлық есептілік стресс-тестілеу нәтижелері туралы есепті, кредиттік тәуекел туралы есепті, нарықтық тәуекел туралы есепті, операциялық тәуекел туралы есепті, уақыт деңгейлері бойынша өтімділік позицияларының есебін, өтімді активтер қорының деңгейіне әсер ететін факторлар туралы есепті, қорландыруды шоғырландыру тәуекелі туралы есепті, өзге айтарлықтай тәуекел туралы есепті қамтиды, бірақ олармен шектелмейді.

2-кесте

Тәуекел-дәрежесінің деңгейлері бойынша лимиттер туралы мәліметтер

№	Тәуекел түрлері	Белгіленген лимит түрі	Белгіленген лимит мәні (мың теңгемен және (немесе) пайызбен)		Есепті күнге жол берілетін деңгей ретінде анықталған белгіленген деңгей (мың теңгемен және (немесе) пайызбен)
			алдыңғы есепті күнге	есепті күнге	
1	2	3	4	5	6
1	Кредиттік тәуекел				

1.1					
1.2					
2	Нарықтық тәуекел				
2.1					
2.2					
3	Операциялық тәуекел				
3.1					
3.2					
4	Өтімділік тәуекелі				
4.1					
4.2					
5	Өзге де жүйелік маңызы бар тәуекел (бар болса көрсету)				
5.1					
5.2					

кестенің жалғасы:

Лимиттердің сақталмауы		Жол берілетін ретінде анықталған деңгейлерге қол жеткізу		Лимиттердің және жол берілетін ретінде анықталған деңгейдің сақталмау себептері
жағдайлардың саны	күнделікті жалпы ұзақтығы	жағдайлардың, саны	күндердің жалпы ұзақтығы	
7	8	9	10	11

Ескертпе:

4 және 5-бағандарда банк белгілеген лимиттердің әрқайсысы бойынша сандық немесе пайыздық мән көрсетіледі;

6-бағанда банк белгілеген лимиттердің әрқайсысы бойынша жол берілетін ретінде анықталатын деңгей көрсетіледі;

7-бағанда белгіленген лимиттердің әрқайсысы бойынша есепті кезеңде оның бұзылған жағдайларының саны көрсетіледі;

8-бағанда есепті кезеңде лимиттердің бұзылған күндерінің жалпы ұзақтығы көрсетіледі;

9-бағанда белгіленген жол берілетін ретінде анықталған белгіленген деңгейлердің әрқайсысы бойынша есепті кезеңде оған қол жеткізу жағдайларының саны көрсетіледі;

10-бағанда есепті кезеңде жол берілетін ретінде анықталған белгіленген деңгейлерге қол жеткізу күндерінің жалпы ұзақтығы көрсетіледі;

11-бағанда есепті кезеңде жол берілетін ретінде анықталған лимиттер мен деңгейлердің сақталмау себептері көрсетіледі.

егер жол берілетін ретінде анықталған деңгей белгіленбеген жағдайда, 6, 9 және 10-бағандар толтырылмайды.

КЖБП процестері туралы мәліметтер

№	КЖБП процесінің кезеңі	Сипаттамасы	Жауапты бөлімше	Процесті регламенттейтін ішкі құжат
1	2	3	4	5
1.	Айтарлықтай тәуекелдерді анықтау			
2.	Айтарлықтай тәуекелдерді бағалау			
3.	Ішкі (экономикалық)/реттеуші капиталды есептеу			
4.	Стресс-тестілеу жүргізу			
5.	Ішкі (экономикалық) және реттеуші капиталдың жеткіліктілігін жоспарлау және бағалау			
6.	КЖБП нәтижелерін тәуекел дәрежесінің стратегиясына интеграциялау			
7.	КЖБП бойынша өзіндік бағалау			

Ескертпе:

3-бағанда КЖБП әрбір кезеңі үшін банк пайдаланатын әдістеменің сипаттамасы көрсетіледі;

4-бағанда тиісті кезеңді жүзеге асыратын жауапты бөлімше көрсетіледі;

5-бағанда КЖБП-нің тиісті процесін регламенттейтін ішкі құжат көрсетіледі.

4-кесте

Банк тәуекелдерінің құрылымы туралы мәліметтер

№	Тәуекел түрлері және кіші түрлері	Айтарлықтай тәуекелдерді анықтау мен бағалаудың әдіснамасы және (немесе) модельдері
1	2	3
1	Кредиттік тәуекел	
1.1		
...		
2	Нарық тәуекелі	

Т ы міндетте мелер — Баланста н т ыс позиция	
--	--

кестенің жалғасы:

Ағымдағы құнның сомасы (нақты)	Ұлттық валютадағы құнының сомасы (болжам)		Шетел валютасындағы құнының сомасы (болжам)	
	+ ____ базистік тармақ	- ____ базистік тармақ	+ ____ базистік тармақ	- ____ базистік тармақ
3	4	5	6	7

Ескертпе:

2-бағанда пайыздық мөлшерлеменің өзгеруіне сезімтал активтер мен міндеттемелер банктің ішкі әдіснамасына сәйкес уақытша себеттердің саны бойынша үлестіріледі;

4 және 5-бағандарда ұлттық валютада белгіленген активтер мен міндеттемелер бойынша банк анықтаған базистік тармақтарда пайыздық мөлшерлеменің қисық кірістілігінің барлық диапазонында қатар өзгерістер болған жағдайда банктердің активтері мен міндеттемелерінің экономикалық құнының өзгерісі көрсетіледі;

6 және 7-бағандарда шетел валютасында белгіленген активтер мен міндеттемелер бойынша банк анықтаған базистік тармақтарда пайыздық мөлшерлеменің қисық кірістілігінің барлық диапазонында қатар өзгерістер болған жағдайда банктердің активтері мен міндеттемелерінің экономикалық құнының өзгерісі көрсетіледі.

6-кесте

Таза пайыздық кіріс туралы мәліметтер

(мың теңге)

Көрсеткіштер	Ағымдағы құнның сомасы (нақты)		Ұлттық валютадағы құнының сомасы (болжам)		Шетел валютасындағы құнының сомасы (болжам)	
	ұлттық валюта	шетел валютасы	+ ____ базистік тармақ	- ____ базистік тармақ	+ ____ базистік тармақ	- ____ базистік тармақ
1	2	3	4	5	6	7
Пайыздық кірістер						
...						
...						
Пайыздық шығыстар						
...						
...						

Т а з а пайыздық кіріс шығыстар)	(					
---	---	--	--	--	--	--

Ескертпе:

4 және 5-бағандарда ұлттық валютада белгіленген талаптар мен міндеттемелер бойынша банк анықтаған базистік тармақтарда пайыздық мөлшерлеменің қисық кірістілігінің қатар өзгерісі болған жағдайда пайыздық кірістер мен пайыздық шығыстардың өзгерісі көрсетіледі;

6 және 7-бағандарда шетел валютасында белгіленген талаптар мен міндеттемелер бойынша банк анықтаған базистік тармақтарда пайыздық мөлшерлеменің қисық кірістілігінің қатар өзгерісі болған жағдайда пайыздық кірістер мен пайыздық шығыстардың өзгерісі көрсетіледі.

7-кесте

Ішкі (экономикалық) және реттеуші меншікті капиталды бағалау туралы мәліметтер

№	Тәуекелдер дің түрлері	Реттеуші меншікті капитал			Ішкі (экономикалық) капитал		
		Нақты (t)	Болжам (t+1)	Стрессті ескере отырып болжам	Нақты (t)	Болжам (t+1)	Стрессті ескере отырып болжам
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Реттеуші капиталдың талаптарға сәйкес келетін жалпы сомасы/ қажетті ішкі (экономикал ы қ) капиталдың жалпы сомасы						
2.	Кредиттік тәуекел ескеріле отырып сараланған активтер						
3.	Нарықтық тәуекел ескеріле отырып						

	сараланған активтер						
4.	Операциялық тәуекел						
5.	Тәуекел ескеріле отырып сараланған активтердің жиынтығы						
6.	Кредиттік тәуекел ескеріле отырып капиталға қойылатын талаптар						
7.	Нарықтық тәуекел ескеріле отырып капиталға қойылатын талаптар						
8.	Операциялық тәуекел ескеріле отырып капиталға қойылатын талаптар						
9.	Сандық бағалауға жататын басқа да айтарлықтай тәуекелдер (қайсысы екенін көрсету)						
9.1.							
9.2.							
10.	Айтарлықтай тәуекелдер ескеріле отырып капиталға қойылатын талаптар						

Ескертпе:

3 және 4-бағандарда тәуекелдің әрбір түрі бойынша капиталдың нақты және болжамды мәні, сондай-ақ стресс-тестілеу ескеріле отырып болжамды мәні көрсетіледі.

Егер қолданылмаса, қысқартылған Қ – "қолданылмайды" пайдаланылады.

8-кесте

Стресс-тестілеудің сценарийлері туралы мәліметтер

№	Стресс-тестілеудің сценарийлері	Сценарийдің өлшемдері	Уақыт деңгейі, кезеңділік	Тәуекел түрі
1	2	3	4	5

Ескертпе:

2-бағанда стресс-тестілеудің әрбір сценарийі бойынша атауы көрсетіледі;

3-бағанда әрбір сценарий үшін стресс-тестілеу өлшемінің мәні көрсетіледі;

4-бағанда стресс-тестілеудің әрбір өлшемі үшін уақыт деңгейі және өткізу кезеңділігі көрсетіледі;

5-бағанда стресс-тестілеудің әрбір өлшемі үшін ол әсер ететін тәуекелдердің түрлері көрсетіледі.

9-кесте

ӨЖБП процестері туралы мәліметтер

№	ӨЖБП процесінің кезеңі	Сипаттамасы	Жауапты бөлімше	Процесті регламенттейтін ішкі құжат
1	2	3	4	5
1.	Өтімділіктің айтарлықтай тәуекелдерін анықтау			
2.	Өтімділіктің айтарлықтай тәуекелдерін бағалау			
3.	Өтімділік тәуекелдерінің негізгі көрсеткіштерін есептеу (өтімділікті өтеу коэффициенті, нетто тұрақты корландыру коэффициенті және басқасы)			
4.	Қысқа мерзімді өтімділікті талдау			

5.	Ұзақ мерзімді өтімділікті талдау			
6.	Қорландырудың орнықтылығын талдау			
7.	Өтімділіктің буферін және кепілмен қамтамасыз етуді басқаруды талдау			
8.	Жаңа өнімдерді бекіту барысында өтімділіктің тәуекелін талдау			
9.	Стресс-тестілеу жүргізу			
10.	Тәуекел дәрежесінің стратегиясымен келісушілік			
11.	ӨЖБП бойынша өзіндік бағалау			

Ескертпе:

3-бағанда ӨЖБП-нің әрбір кезеңі үшін банк пайдаланатын әдістеменің сипаттамасы көрсетіледі;

4-бағанда тиісті кезеңді жүзеге асыратын жауапты бөлімше көрсетіледі;

5-бағанда ӨЖБП-нің тиісті процесін регламенттейтін ішкі құжат көрсетіледі.

10-кесте

Стресс-тестілеудің нәтижелері туралы мәліметтер

№	Көрсеткіш	Стресс-тестілеу сценарийі	Сценарийдің өлшемдері	Нақты (t)
1	2	3	4	5
1.	Өтімділікті өтеу коэффициенті			
2.	Нетто тұрақты қорландыру коэффициенті			
3.	Өтімділігі жоғары активтер			
4.	Жеке тұлғалардың депозиттері бойынша міндеттемелер			
5.	Қысқа мерзімді қаржыландыру			
6.	Басқа көрсеткіш (бар болса көрсету)			

[illegible]

5-бағанда есепті кезең ішінде нақты мәні көрсетіледі;
6-бағанда уақыт деңгейін қолдану ескерілген мәні көрсетіледі;
7-бағанда кестеге ескертүлер көрсетіледі.

Стресс-тестілеудің сценарийлері мен өлшемдері сыртқы операциялық ортаға, стратегияға, ұйымдық құрылымға, активтердің көлеміне, банк операцияларының сипатына және күрделілік деңгейіне сәйкес анықталады

Консервациялық буферді және жүйелік буферді есепке алғанда капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің мәндері

№	Атауы	Консервациялық буферді және жүйелік буферді есепке алғанда капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің ең төменгі қолжетімді деңгейі (%)	Консервациялық буферді және жүйелік буферді есепке алғанда капитал жеткіліктілігі коэффициенттерінің нақты деңгейі (%)
1	2	3	4
1.	Негізгі капиталдың жеткіліктілігі (k1)		
2.	Бірінші деңгейдегі капиталдың жеткіліктілігі (k1-2)		

3.	Меншікті капиталдың жеткіліктілігі (k2)		
----	---	--	--

Қазақстан Республикасының
Қаржы нарығын реттеу
және дамыту
Агенттігінің Басқармасының
2024 жылғы 27 желтоқсандағы
№ 93 Қаулыға
3-қосымша
Екінші деңгейдегі банктерге,
Қазақстан Республикасының
бейрезидент-банктерінің
филиалдарына арналған
тәуекелдерді басқару және
ішкі бақылау жүйесін
қалыптастыру қағидаларына
3-қосымша
1-кесте

Банктің кредиттік тәуекелге ұшыраған активтері туралы ақпарат

(мың теңге)

№	Атауы	Дефолт жағдайындағы талаптар	Негізгі борыш және (немесе) күнтізбелік 90 (тоқсан) күннен асатын есептелген сыйақы бойынша мерзімі өткен беберешегі бар талаптар	Дефолт жағдайындағы емес талаптар	Негізгі борыш және (немесе) күнтізбелік 90 (тоқсан) күннен аспайтын есептелген сыйақы бойынша мерзімі өткен берешегі бар талаптар	Провизиялар (резервтер)	Активтердің таза баланстық құны
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Қарыздар						
2	Борыштық бағалы қағаздар						
3	Баланстан тыс міндеттемелер						
4	Жиынтығы:						

Ескерту:

кестеде қарыздар, кредиттік тәуекел тән өзге де операциялар, борыштық бағалы қағаздар, баланстан тыс міндеттемелер бойынша жалпы берешек бойынша ақпарат көрсетіледі;

3-бағанда Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 16502 болып тіркелген "Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына және Қазақстан Республикасының бухгалтерлік есеп және қаржылық есептілік туралы заңнамасының талаптарына сәйкес провизиялар (резервтер) құру қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2017 жылғы 22 желтоқсандағы № 269 қаулысында көзделген тәртіппен есептелетін дефолт жағдайындағы талаптар көрсетіледі;

4-бағанда негізгі борыш және (немесе) күнтізбелік 90 (тоқсан) күннен асатын есептелген сыйақы бойынша мерзімі өткен берешегі бар талаптар көрсетіледі;

5-бағанда дефолт жағдайындағы емес талаптар көрсетіледі;

6-бағанда негізгі борыш және (немесе) күнтізбелік 90 (тоқсан) күннен аспайтын есептелген сыйақы бойынша мерзімі өткен берешегі бар талаптар көрсетіледі;

7-бағанда халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес қалыптастырылған провизиялардың (резервтердің) жалпы сомасы көрсетіледі;

8-бағанда активтердің таза баланстық құны көрсетіледі, ол 7-бағанды шегергенде, 3 және 5-бағандардың, не 4 және 6-бағандардың сомасы ретінде есептеледі.

2-кесте

Кредиттік тәуекел туралы ақпарат

(мың теңге)

№	Атауы	Дефолт жағдайындағы талаптар	Негізгі борыш Күнтізбелік 90 (тоқсан) күннен асатын негізгі борыш және (немесе) есептелген сыйақы бойынша мерзімі өткен берешегі бар талаптар	Дефолт жағдайындағы емес талаптар	Күнтізбелік 90 (тоқсан) күннен аспайтын негізгі борыш және (немесе) есептелген сыйақы бойынша мерзімі өткен берешегі бар талаптар	Провизиялар (резервтер)	Активтердің таза баланстық құны
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Қарыздар						

2.	Борыштық бағалы қағаздар						
3.	Баланстан т ы с міндеттемел ер						
4.	Жиынтығы:						

Ескерту:

қолданатын кредиттік тәуекелді төмендету құралдары туралы ақпарат көрсетіледі;

4-бағанда халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес қалыптастырылған провизияларды (резервтерді) шегергендегі кепіл мүлкімен қамтамасыз етілген талаптар туралы ақпарат көрсетіледі;

5-бағанда кепіл мүлкімен (жылжымайтын мүлік, жабдық және негізгі құралдар, көлік құралдары, жер қойнауын пайдалану құқығы және басқа мүлік) қамтамасыз етілген талаптар туралы ақпарат көрсетіледі;

6-бағанда халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес қалыптастырылған провизияларды (резервтерді) шегергенде кепілдіктермен қамтамасыз етілген талаптар туралы ақпарат көрсетіледі;

7-бағанда халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес қалыптастырылған провизияларды (резервтерді) шегергендегі туынды қаржы құралдарымен қамтамасыз етілген талаптар туралы ақпарат көрсетіледі.